

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Гавришенко Оксана Станіславівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Управління фінансовою стійкістю як основа забезпечення фінансової безпеки
підприємства

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студентки 2 курсу

О. С. Гавришенко

групи Ф.м-71а

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ О. С. Гавришенко

Керівник Зав. кафедри, професор, д. е. н.

І. О. Школьник

Суми – 2018 рік

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи магістра
на тему: «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ЯК ОСНОВА
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА»
студентки Гаврищенко Оксани Станіславівни

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. У сучасних умовах забезпечення сталого економічного зростання держави, перш за все, здійснюється за рахунок ефективного функціонування суб'єктів господарювання реального сектора економіки. Також в умовах ринкової турбулентності підприємство має провадити раціональну політику фінансового управління, з урахуванням впливу несприятливих внутрішніх і зовнішніх факторів. Важливим чинником, який впливає на діяльність суб'єктів господарювання є наявність достатнього рівня фінансової стійкості як основи забезпечення фінансової безпеки підприємства, що у свою чергу, також сприятиме нарощенню його економічного потенціалу.

Саме тому, досить актуальним є розробка ефективної політики управління фінансовою стійкістю в умовах ринкової турбулентності, адже низький її рівень може спричинити неплатоспроможність підприємства, а наявна надлишкова фінансова стійкість може стати перешкодою ефективного функціонування суб'єкта господарювання, обтяжуючи його витрати запасами та резервами.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів управління фінансовою стійкістю як основою забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовою стійкістю ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».

Предметом дослідження є теоретичні і практичні засади управління фінансовою стійкістю як основи забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Під час написання дипломної роботи були використані наступні методи: монографічний, систематизації та узагальнення (дослідження економічної

сутності понять «фінансова стійкість підприємства» та «фінансова безпека підприємства»); графічний та табличний методи (відображення статистичної інформації за допомогою графіків та таблиць); порівняння (при дослідженні методів оцінювання фінансової стійкості підприємства); економіко-математичні методи (визначення факторів впливу на фінансову стійкість підприємства) та інші.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи були нормативно-правові акти, статті видань періодичного друку, монографії та фінансова звітність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».

Основний результат роботи. У дипломній роботі досліджено та систематизовано теоретичні підходи до визначення поняття «фінансова стійкість підприємства», а також охарактеризовано її основні детермінанти; визначено особливості політики управління фінансовою стійкістю як складовою фінансової безпеки підприємства. Проаналізовано фінансовий стан ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний», а також проведено комплексне оцінювання фінансової стійкості як основи його фінансової безпеки та запропоновано основні напрями її покращення.

Найбільш вагомими результатами дослідження, які характеризуються науковою новизною, отримані особисто і виносяться на захист, полягають у наступному:

- 1) визначено, що фінансова стійкість підприємства – це комплексне поняття, яке характеризує такий стан та структуру фінансових ресурсів підприємства, що забезпечує високий рівень платоспроможності та фінансову незалежність суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі (стор. 15);
- 2) удосконалено методику оцінки фінансової стійкості суб'єкта господарювання (стор. 42-44);
- 3) визначено фактори впливу на фінансову стійкість як основи фінансової безпеки підприємств цукрової галузі (стор. 46-48).

Рекомендації щодо використання результатів дослідження. Сформульовані у кваліфікаційній роботі методичні підходи проведення оцінки фінансової стійкості в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємств дозволять підвищити ефективність діяльності суб'єктів господарювання. Зазначені

пропозиції впроваджені в роботі ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» (Довідка про впровадження).

Результати апробації основних положень кваліфікаційної роботи. За результатами дослідження було опубліковано тези доповіді за темою «Науково-методичні підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства» у збірнику матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (листопад 2017 року) та наукову статтю у міжнародному науковому економічному журналі «Бізнес Інформ» за темою: «Таксонометричний підхід в оцінюванні фінансової стійкості підприємств цукрової галузі» (травень 2018).

Ключові слова: фінансова стійкість підприємства, оцінка фінансової стійкості, фінансова безпека підприємства, інтегральний показник.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 56 сторінках, у тому числі список використаних джерел з 73 найменувань. Робота містить 6 таблиць, 13 рисунків, а також 17 додатків.

Рік захисту роботи – 2018 рік

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Д. е. н., професор

_____ І. О. Школьник

“ ___ ” _____ 2018 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

студенту 2 курсу групи Ф.м-71а

Гавришенко Оксані Станіславівні

1. Тема роботи Управління фінансовою стійкістю як основа забезпечення фінансової безпеки підприємства
затверджена наказом по СумДУ № 2 402-III від “09” листопада 2018 року
2. Строк подання студентом закінченої роботи “12” грудня 2018 року
3. Мета кваліфікаційної роботи дослідження теоретичних та практичних аспектів управління фінансовою стійкістю як основою забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовою стійкістю ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».
4. Об’єкт дослідження фінансова стійкість ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».
5. Предмет дослідження теоретичні і практичні засади управління фінансовою стійкістю як основи забезпечення фінансової безпеки підприємства.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах нормативно-правові акти, статті видань періодичного друку, монографії та фінансова звітність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

№ п/п	Назва розділу	Термін подання
1	Теоретичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства	25.11.2018
2	Основні напрямки удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства	30.11.2018

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи магістра:

1. Розкрити сутність поняття «фінансова стійкість підприємства» та визначити її основні детермінанти.
2. Визначити особливості політики управління фінансовою стійкістю як складовою фінансової безпеки підприємства.
3. Проаналізувати фінансовий стан та провести оцінку фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» як основи його фінансової безпеки підприємства.
4. Провести комплексне оцінювання фінансової стійкості підприємства та запропонувати напрями її покращення.

8. Консультації по роботі:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I			
II			

9. Дата видачі завдання: “17” вересня 2018 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

І. О. Школьник _____

Завдання до виконання одержав _____

О. С. Гавришенко _____

ЗМІСТ

Вступ.....	9
1 Теоретичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства.....	11
1.1 Сутність фінансової стійкості підприємства та її основні детермінанти.....	11
1.2 Політика управління фінансовою стійкістю як складовою фінансової безпеки підприємства.....	21
2 Основні напрямки удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємства.....	30
2.1 Оцінювання фінансового стану та фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» як основи його фінансової безпеки.....	30
2.2 Комплексне оцінювання фінансової стійкості підприємства та напрями її покращення.....	42
Висновки.....	52
Список використаних джерел.....	56
Додаток А Теоретико-методичні підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства».....	64
Додаток Б Класифікаційна система факторів впливу на фінансову стійкість підприємства.....	66
Додаток В Тракткування сутності поняття «фінансова безпека підприємства» різними авторами.....	67
Додаток Г Характеристика методів оцінювання фінансової стійкості підприємства.....	68
Додаток Д Алгоритм розрахунку абсолютних показників фінансової стійкості.....	70
Додаток Е Показники оцінки фінансової стійкості підприємства.....	71

Додаток Ж	Характеристика відносних показників оцінки фінансової стійкості.....	72
Додаток И	Алгоритм розрахунку інтегрального показника оцінки фінансової стійкості підприємства.....	74
Додаток К	Методика розрахунку інтегрального показника оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.....	75
Додаток Л	Фінансова звітність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».....	77
Додаток М	Оцінка фінансового стану підприємств цукрової галузі України.....	80
Додаток Н	Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості підприємств цукрової галузі.....	89
Додаток П	Аналіз відносних показників фінансової стійкості підприємств цукрової галузі.....	94
Додаток Р	Інтегральний показник фінансової стійкості підприємств цукрової галузі.....	98
Додаток С	Інтегральний показник фінансової безпеки підприємств цукрової галузі.....	99
Додаток Т	Таксономічна оцінка фінансової стійкості підприємств цукрової галузі.....	101
Додаток У	Кореляційний аналіз фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».....	109

ВСТУП

У сучасних умовах зростання економіки держави багато в чому залежить від ефективного функціонування підприємств. Основною передумовою забезпечення цього є здатність суб'єкта господарювання протистояти впливу негативних факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, що у свою чергу залежить від наявного рівня фінансової стійкості, яка у свою чергу є основою забезпечення фінансової безпеки підприємства (ФБП). Так, формування та раціональне використання суб'єктом господарювання фінансових ресурсів є ключовим аспектом у забезпеченні його ефективної виробничої діяльності і, відповідно, фінансової стійкості.

Саме тому, досить актуальним є розробка ефективної політики управління фінансовою стійкістю в умовах ринкової турбулентності, адже низький її рівень може спричинити неплатоспроможність підприємства, а наявна надлишкова фінансова стійкість може стати перешкодою ефективного функціонування суб'єкта господарювання, обтяжуючи його витрати запасами та резервами.

Дослідженню аспектів управління фінансовою стійкістю підприємства приділяють увагу такі науковці як: Василенко Ю. М., Бізюк Д. Л., Кнейслер О. В., Єлецьких С. Я., Стригуль Л. С., Кравченко М. С., Яловий Г. К., Савельєва А. О., Малюга Л. М., Беялов Т. Е. та інші. Проблематику управління фінансовою стійкістю як основою забезпечення ФБП висвітлено у наукових працях таких вчених як Коваль Л. П., Сметанюк О. А., Кругляк С. О. та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів управління фінансовою стійкістю підприємства як основою забезпечення ФБП, а також розробка рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовою стійкістю ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні завдання:

– розкрити сутність поняття «фінансова стійкість підприємства» та визначити її основні детермінанти;

- визначити особливості політики управління фінансовою стійкістю як складовою ФБП;
- проаналізувати фінансовий стан та провести оцінку фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» як основи його ФБП;
- провести комплексне оцінювання фінансової стійкості підприємства та запропонувати напрями її покращення.

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».

Предметом дослідження є теоретичні і практичні засади управління фінансовою стійкістю як основи забезпечення ФБП.

Під час написання дипломної роботи були використані наступні методи: монографічний, систематизації та узагальнення (дослідження економічної сутності понять фінансова стійкість підприємства та ФБП); графічний та табличний методи (відображення статистичної інформації за допомогою графіків та таблиць); порівняння (при дослідженні методів оцінювання фінансової стійкості підприємства); економіко-математичні методи (визначення факторів впливу на фінансову стійкість підприємства) та інші. Інформаційною базою були нормативно-правові акти, статті видань періодичного друку, монографії та фінансова звітність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний».

Сформульовані у кваліфікаційній роботі методичні підходи проведення оцінки фінансової стійкості в контексті забезпечення ФБП дозволять підвищити ефективність діяльності суб'єктів господарювання. Зазначені пропозиції впроваджені в роботі ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» (Довідка про впровадження).

За результатами дослідження було опубліковано тези доповіді за темою «Науково-методичні підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства» у збірнику матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (листопад 2017 року) та наукову статтю у міжнародному науковому економічному журналі «Бізнес Інформ» за темою: «Таксонометричний підхід в оцінюванні фінансової стійкості підприємств цукрової галузі» (травень 2018).

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність фінансової стійкості підприємства та її основні детермінанти

На даний час, значна частка підприємств України має досить складну фінансову стійкість. Зокрема, це пов'язано з впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Так, негативний вплив екзогенних чинників на функціонування суб'єктів господарювання проявляється в: частій зміні податкового та регуляторного законодавства, наявних інфляційних процесах в країні, невизначеності та низькому рівні капіталізації фондового ринку, незначній частці інноваційної активності підприємств у своїй діяльності та інше. Натомість, поряд із зовнішніми факторами впливу, внутрішнім чинником є відсутність достатнього рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Фінансова стійкість підприємства є однією з основних умов забезпечення стабільного зростання та конкурентоспроможності підприємства. Адже, саме фінансова стійкість суб'єкта господарювання визначає ефективність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, є одним із головних індикаторів інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання, а також відображає здатність підприємства відповідати за сформованими ним зобов'язаннями [1].

На сьогоднішній день в економічній літературі серед науковців відсутній єдиний підхід щодо визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства». Як вітчизняні, так і зарубіжні вчені розглядають дану категорію з різних точок зору, при цьому висвітлюючи окремі її аспекти (додаток А).

Критичний аналіз дефініції поняття «фінансова стійкість підприємства» різними науковцями дозволив виокремити наступні концептуальні підходи щодо трактування сутності досліджуваної категорії:

1. Фінансова стійкість як узагальнююча характеристика фінансового стану підприємства. Представники даного підходу (Коробов М. Я, Шабалиста М. Л.,

Ковальчук М. І. та Савицька Г. В.) розглядають дане поняття у вузькому значенні – як складову фінансового стану суб'єкта господарювання. Фінансова стійкість в основному пов'язана зі станом активів та пасивів, а також здатністю раціонально та ефективно використовувати фінансові ресурси підприємства.

Недоліком визначення досліджуваного поняття Савицькою Г. В. є те, що автор не ставить чіткої межі між фінансовою стійкістю та фінансовим станом підприємства, крім того фінансова стійкість має ширше значення, що є неприпустимим, адже вона виступає складовою фінансового стану підприємства.

2. Розгляд фінансової стійкості у контексті платоспроможності підприємства. Так, Абрютіна М. С., Грачов А. В. та Філімоненко О. С. ототожнюють фінансову стійкість підприємства з його платоспроможністю. Однак слід зазначити, що дані поняття не є тотожними, адже платоспроможність є лише зовнішнім проявом фінансової стійкості суб'єкта господарювання [17].

Також, Абрютіна М. С. та Грачов А. В. виокремлюють основну ознаку фінансової стійкості підприємства – наявність чистих ліквідних активів.

Дещо ширшим є трактування фінансової стійкості у розрізі даного підходу Крамаренко Г. О., котра акцентує увагу не лише на достатньому рівні платоспроможності підприємства, а й на формуванні оптимальної структури власного та позикового капіталів, котрі забезпечують дану платоспроможність.

3. З точки зору стану фінансових ресурсів підприємства. Білик М. Д., Дахно І. І. та Стригуль Л. С. визначають, що фінансова стійкість суб'єкта господарювання забезпечується за рахунок раціонального формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства.

У контексті даного підходу можна виокремити основну умову забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання – підтримка оптимальної структури капіталу та збалансованість показників ліквідності та платоспроможності.

Таким чином, ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства напряду впливає на формування достатнього рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

4. Визначення фінансової стійкості з позиції економічної (фінансової) незалежності суб'єкта господарювання. Представники даного підходу зазначають, що фінансова стійкість підприємства визначається його фінансовою незалежністю. Зокрема, вона залежить від належного суб'єкту господарювання майна та його використання (Семенов Г. А. та Ярошевська О. В), рівня залежності від кредиторів, у тому числі наявної структури сформованого на підприємстві капіталу (К. Друрі).

Натомість, Кривицька О. Р. наголошує на тому, що фінансова стійкість підприємства є результатом сформованого достатнього обсягу прибутку для розвитку підприємства. Однак, слід зазначити, що отриманий суб'єктом господарювання прибуток ще не означає його ефективну діяльність, адже вагому роль відіграють напрями його розподілу. Адже, головною метою фінансового менеджменту підприємства є зростання його ринкової вартості [18].

5. Фінансова стійкість як рівень ФБП. Так, Прісняков В. Ф та Піменов Н. А. досліджують фінансову стійкість як фактор впливу на рівень ФБП, при цьому акцентуючи увагу на тому, що він визначається станом і структурою активів підприємства та джерелами їх покриття.

Зважаючи на багатоаспектність категорії фінансова стійкість можна виокремити основні її ознаки, котрі представлені на рисунку 1.1.

Здатність здійснювати підприємством свою діяльність та розвиватися в умовах мінливого внутрішнього і зовнішнього середовища є головною ознакою фінансової стійкості суб'єкта господарювання [19]. Адже, досить важливим аспектом є його своєчасна адаптація до факторів, котрі здійснюють негативний вплив на підприємство, особливо в умовах кризи. Не менш важливою є підтримка фінансової стійкості у межах допустимого ризику, тобто такого, що можна передбачити заздалегідь.

Фінансова стійкість суб'єкта господарювання є основним елементом його економічної стійкості, оскільки її формування відбувається за рахунок здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, а також фактично є результатом взаємодії всіх складових системи фінансових відносин підприємства.

Також, слід зазначити, що фінансова стійкість визначає фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування та ФБП (стан і оптимальну структуру активів, а також джерел їх покриття) [17].

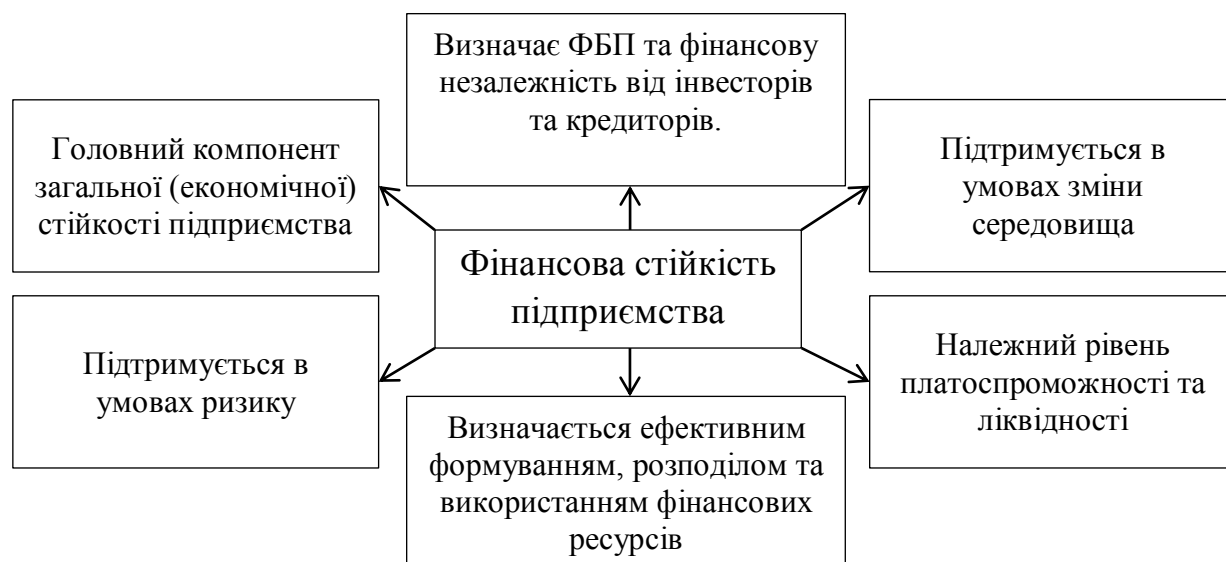

Рисунок 1.1 – Основні ознаки фінансової стійкості підприємства

Джерело: складено автором за даними [17], [20]

Фінансова стійкість визначається ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства. Значимість даної ознаки проявляється у тому, що забезпечення розширеного відтворення, реалізація різного роду бізнес-програм, програм розвитку, тобто фінансовий стан суб'єкта господарювання в цілому значною мірою залежить від ефективного формування, розподілу та використання наявних фінансових ресурсів підприємства.

Наступною ознакою фінансової стійкості є те, що вона забезпечує належний рівень платоспроможності і кредитоспроможності підприємства. Формування оптимальної структури капіталу підприємства дасть змогу вчасно розраховуватися за наявними борговими зобов'язаннями, при цьому діяльність суб'єкта господарювання може розширюватися за рахунок позикових ресурсів. Отже, підприємство, яке є фінансово стійким має ряд переваг перед іншими суб'єктами господарювання, зокрема, в отриманні кредитних ресурсів, інвестиційних коштів, виборі постачальників сировини тощо [20].

Таким чином, можемо бачити, що поняття фінансової стійкості підприємства є багатограним і його можна розглядати з різних точок зору залежно від контексту дослідження. Проаналізувавши основні аспекти сутності даної категорії можемо сформулювати визначення: фінансова стійкість підприємства – це комплексне поняття, яке характеризує такий стан та структуру фінансових ресурсів підприємства, що забезпечує високий рівень платоспроможності та фінансову незалежність суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі.

У процесі аналізу фінансової стійкості підприємства вирішуються наступні основні завдання:

а) визначення рівня забезпеченості підприємства оборотними активами, ефективності формування виробничих запасів, формування оптимального рівня заборгованості підприємства, а також оцінка фінансових результатів;

б) виявлення можливостей покращення результатів фінансової діяльності підприємства, за рахунок порівняння фактичних та нормативних значень показників фінансової стійкості суб'єкта господарювання, а також виявлення причин наявних відхилень і розробка рекомендацій, які спрямовані на досягнення відповідного рівня фінансової стійкості [19].

Фінансова стійкість підприємства має тісний взаємозв'язок з іншими видами стійкості суб'єкта господарювання, зокрема [20]:

– кадровою – визначає стійкість кадрового складу суб'єкта господарювання, що ґрунтується на мотивації персоналу, наявності соціальної захищеності персоналу, а також поліпшенні умов праці;

– маркетинговою – передбачає розгляд маркетингових стратегій підприємства, котрі націлені на одержання інформації щодо кон'юнктури ринку та змін в ній, ефективності здійснення рекламної діяльності;

– техніко-технологічною – залежить від наявної на підприємстві техніки, її продуктивності, відповідності новітнім розробкам, енергомісткості та можливості впровадження прогресивних технологій виробництва з метою забезпечення конкурентних переваг;

– екологічною – спрямована на мінімізацію рівня забруднення підприємством природного середовища у процесі його господарської діяльності за рахунок використання ресурсо- і енергозберігаючих технологій та своєчасне реагування на наявні екологічні ризики;

– інноваційною – характеризується необхідністю впровадження у виробничий процес підприємства досягнень науки і техніки, різного роду нововведень, здійснення науково-дослідних і конструкторських робіт;

– ресурсною – направлена на вирішення задач щодо раціонального використання наявних на підприємстві ресурсів (фінансових, матеріальних, інформаційних, трудових тощо) в умовах їх обмеженості.

Їх вплив на фінансову стійкість підприємства наведений на рисунку 1.2.

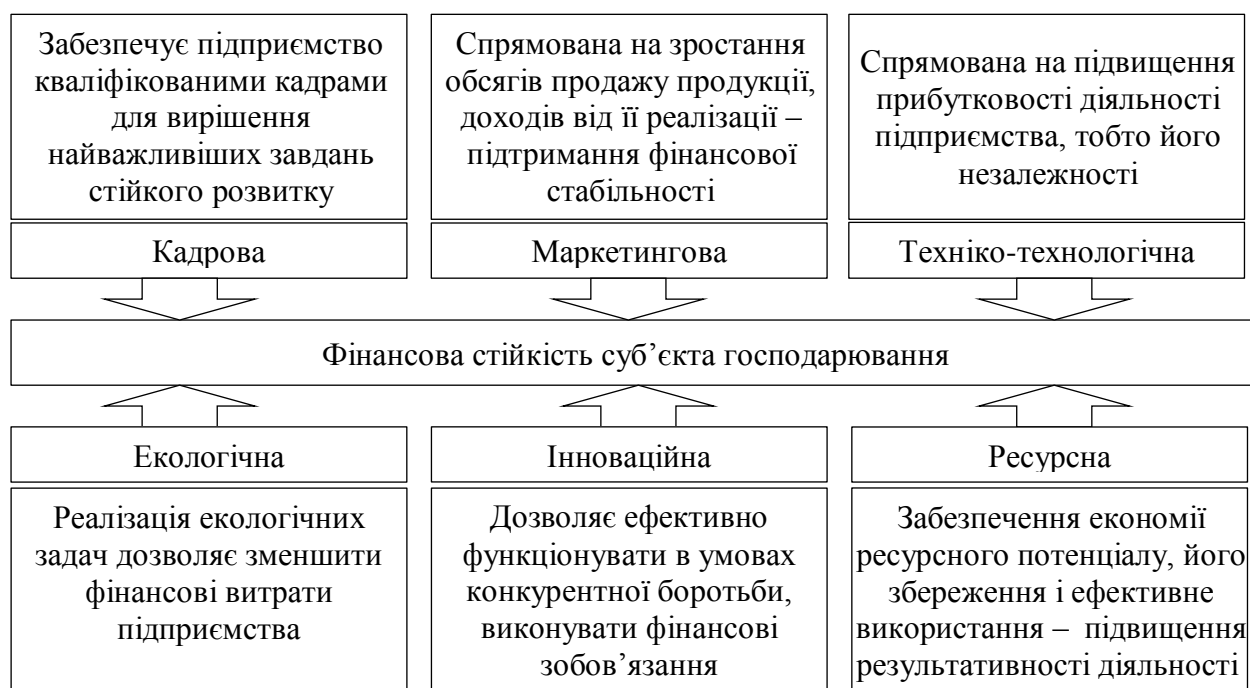

Рисунок 1.2 – Вплив різновидів стійкості підприємства на його фінансову стійкість

Джерело: складено автором за даними [20]

На фінансову стійкість підприємства впливають різні чинники, які частково чи повністю залежать від суб'єкта господарювання. З метою

систематизації факторів впливу, їх згруповано за класифікаційними ознаками, котрі наведені в ДОДАТКУ Б.

Зважаючи на те, що підприємство одночасно виступає суб'єктом і об'єктом ринкових відносин, а також має різного роду можливості впливати на динаміку факторів, найбільш важливим є їх розподіл на внутрішні (ендогенні) і зовнішні (екзогенні) фактори впливу.

Ендогенні чинники – це компоненти, які безпосередньо залежать від внутрішньої структури суб'єкта господарювання та підлягають управлінню зі сторони підприємства, зокрема до них можна віднести [21], [22]:

- галузеву належність суб'єкта господарювання;
- структуру продукції (послуг), що випускається, її частку в загальному платоспроможному попиті;
- розмір сплаченого статутного капіталу;
- розмір і структуру витрат, їх динаміку у порівнянні з прибутком;
- стан майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви;
- рівень гнучкості системи управління;
- стан матеріально-технологічної бази підприємства, новітність технологій та інші.

До найбільш суттєвих екзогенних факторів, які формують фінансову стійкість підприємства відносять [21], [23]:

1. Соціально-економічні: стан економіки держави, інфляційні процеси, податкова та грошово-кредитна політика, інвестиційна політика, платоспроможний попит споживачів, рівень безробіття в державі, чисельність та структура населення тощо.

2. Нормативно-правові: нормативно-правове забезпечення стосовно регулювання трудових відносин та динаміка їх змін, нормативно-правові акти, котрі регулюють господарську діяльність, законодавство в сфері оподаткування.

3. Політичні: рівень політичної стабільності, політична ситуація в країні, рівень корупції, система забезпечення і охорони прав власності тощо.

4. Технологічні: ступінь розвитку нових технологій та можливість їх впровадження на підприємстві, новітні стандарти техніки та обладнання.

5. Екологічні: нормативно-правові акти та стандарти у сфері охорони здоров'я та екологічної безпеки.

Наступним критерієм поділу факторів впливу на фінансову стійкість підприємства є залежно від ступеня їх значущості: чинники I рівня (базові), чинники II рівня (похідні) та чинники III рівня (деталізуючі).

Чинники I рівня – це узагальнюючі (базові) чинники, котрі є результатом впливу чинників II і III рівнів і в свою чергу виступають генератором взаємодії більш дрібних факторів.

До базових чинників можна віднести:

– фаза економічного розвитку системи – базовий зовнішній чинник, який має безпосередній вплив на фінансову стійкість і платоспроможність суб'єкта господарювання, зважаючи на неї будуть різними темпи реалізації продукції, виробництва та їх співвідношення, рівень формування підприємством виробничих запасів та отриманих доходів суб'єктом господарювання;

– стадія життєвого циклу підприємства – виступає основоположним фактором при формуванні загальноекономічної мети діяльності суб'єкта господарювання, на реалізацію якої будуть направлені всі інші його стратегії (стратегія управління обсягами діяльності, стратегія управління власним та позиковим капіталом, фінансова стратегія) [24].

Похідні чинники (II рівня) формуються в результаті дії основоположних (базових) чинників. У свою чергу вони поділяються на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні чинники II рівня – це фактори, що формуються на національному рівні, до них відносять державну політику у всіх сферах (соціально-економічна, податкова, фіскальна, монетарна тощо). Від характеру державного регулювання й економічної фази залежить вплив на деталізуючі чинники.

До внутрішніх похідних чинників другого рівня, належать стратегія управління обсягами діяльності підприємства, політика управління його активами, власним і позиковим капіталом [23].

Чинники III рівня – фактори, які є деталізуючими. За рахунок даних чинників відбувається деталізація механізму впливу на фінансову стійкість підприємства похідних факторів. До них відносять: рівень інфляції, рівень конкуренції, склад та структуру активів, стратегію управління ризиком, стратегію управління власними фінансовими ресурсами та позиковим капіталом.

Вплив чинників даного рівня на фінансову стійкість є різним. Тому за їх значимістю одним із головних внутрішніх факторів фінансової стійкості є оптимізація складу та структури активів підприємства, тобто формування достатньо високого рівня прибутковості активів при одночасній мінімізації рівня ризику втрати ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Наступним за своєю значущістю внутрішнім чинником III рівня є стратегія управління капіталом – формування оптимального складу та структури джерел фінансування активів, власних фінансових ресурсів, а також раціональний вибір політики управління ними.

Вплив зовнішніх чинників III рівня на фінансову стійкість набуває особливого значення у кризовий період економіки держави. З фінансовою стійкістю підприємства безпосередньо пов'язаний обсяг платоспроможного попиту населення, адже зростання обсягу попиту виступає стимулом до розширення обсягу діяльності суб'єкта господарювання. Також до зовнішніх чинників третього рівня доцільно віднести рівень інфляційних процесів у державі. Даний фактор сприяє зниженню рівня платоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі за рахунок зменшення купівельної спроможності отриманого прибутку [9].

Механізм впливу факторів на фінансову стійкість підприємства відповідно до ступеня значущості наведено на рисунку 1.3.

На сьогоднішній день найбільше впливають на фінансову стійкість підприємства економічні, політичні, соціальні та екологічні чинники. Вони

можуть зумовити виникнення кризових явищ, банкрутство і навіть призвести до ліквідації підприємства.

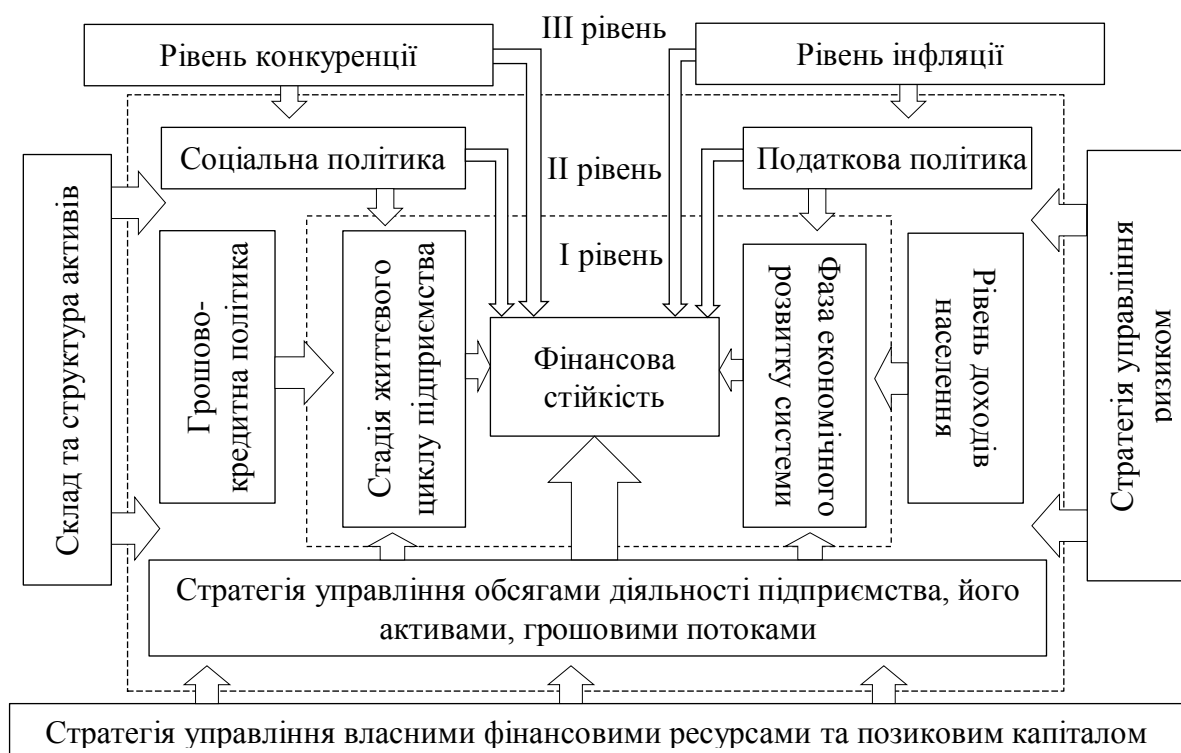

Рисунок 1.3 – Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства за ступенем значущості

Джерело: авторська розробка

Необхідно зауважити, що на сучасному етапі розвитку економіки України фінансова стійкість багатьох підприємств істотно погіршилася. Основними чинниками цього є фінансово-економічна криза в державі, зростання інфляції, нестабільна державна податкова і кредитна політика.

Головними принципами підтримання фінансової стійкості є:

- своєчасне реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх факторів;
- системність процесу управління;
- врахування можливості реалізації ризиків;
- використання показників, за допомогою яких можна надати реальну оцінку фінансової стійкості підприємства;
- інтегрованість із загальною системою управління;

- орієнтація на досягнення стратегічних цілей підприємства;
- розроблення та використання якісного інструментарію обґрунтування фінансових рішень в умовах невизначеності та ризику [21].

Отже, процес забезпечення фінансової стійкості має бути націлений на мінімізацію негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність підприємства. Серед основних екзогенних факторів, котрі впливають на фінансову стійкість суб'єкта господарювання можна виокремити соціально-економічні, політичні та екологічні чинники, натомість внутрішніми факторами є стан матеріально-технологічної бази підприємства, політика управління його активами, власним і позиковим капіталом, розмір сплаченого статутного капіталу, структура продукції (послуг), що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті тощо.

1.2 Політика управління фінансовою стійкістю як складовою фінансової безпеки підприємства

В умовах ринкової турбулентності забезпечення стійкого функціонування суб'єкта господарювання здійснюється, насамперед, за рахунок своєчасного реагування підприємством на зміни як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, що у першу чергу проявляється в провадженні ефективної політики управління фінансовою стійкістю.

Політика управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання – це система принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень щодо забезпечення такого механізму формування, розподілу та використання фінансових ресурсів та активів підприємства, за допомогою якого суб'єкт господарювання розвивався за рахунок зростання прибутку та капіталу, при цьому зберігаючи відповідний рівень платоспроможності та підтримуючи фінансову рівновагу [25].

Основною метою даного управління є забезпечення ФБП та стабільного функціонування суб'єкта господарювання в поточному та перспективному періодах, а як наслідок максимізувати його ринкову вартість.

Основними шляхами забезпечення достатнього рівня ФБП для підтримки стабільного й максимально ефективного функціонування суб'єкта господарювання, а також формування потенціалу для його розвитку в майбутньому є:

- створення ефективної фінансової роботи підприємства;
- формування високого рівня конкурентоспроможності;
- забезпечення достатнього рівня ліквідності активів;
- підтримка належного рівня ділової активності;
- розробка ефективної системи захисту інформаційних ресурсів та комерційної таємниці [26].

Розглянемо підходи до визначення поняття ФБП (додаток В).

Проаналізувавши визначення даного поняття, можна зазначити, що його ідентифікація такими авторами як Горячева К. С. та Приказюк О. В. найбільш суттєво відображає роль стійкості у контексті забезпечення ФБП.

Таким чином, фінансова стійкість виступає однією з головних характеристик ФБП та визначає на скільки ефективно здійснюється фінансове управління на підприємстві.

Можемо виділити наступні ознаки взаємозв'язку ФБП і фінансової стійкості підприємства:

1. Фінансова незалежність та платоспроможність, достатній рівень ліквідності активів – це головні характеристики фінансово стану підприємства, що відображають його фінансову рівновагу та стійкість. Таким чином, для забезпечення фінансової стійкості дані показники відіграватимуть першочергову роль, а для ФБП – слугуватимуть передумовою її забезпечення.

2. Прибутковість діяльності. Забезпечення прибутковості діяльності підприємства є його першочерговим фінансовим інтересом незалежно від основної мети діяльності суб'єкта господарювання (з точки зору моделі

максимізації прибутку, мінімізації витрат, максимізації ринкової вартості тощо), а тому є визначальним фактором при оцінюванні ФБП. Для фінансової стійкості прибутковість діяльності також є вирішальним фактором, проте, на відміну від ФБП, отримання прибутку виступає не ціллю, а передумовою забезпечення першої.

3. Наявність необхідних резервів та сформована на основі цього стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз – дані чинники є взаємопов'язаними та рівнозначно характеризують як ФБП, так і фінансову стійкість. Натомість забезпечення стійкості до даних загроз в розрізі ФБП є більш складним завданням, порівняно з аналогічною роботою щодо фінансової стійкості. У першу чергу це пов'язано з тим, що на ФБП має вплив більша та складніша система факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Також, доцільно зазначити, що відміною особливістю цієї характеристики у контексті ФБП є захищеність від реальних і потенційних загроз, тоді як фінансова стійкість передбачає захищеність лише від реальних загроз [34].

4. Попередження банкрутства – дана характеристика є рівнозначною для ФБП та фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

5. Раціональне використання корпоративних ресурсів – є характерним для ФБП, оскільки виступає одним із фінансових інтересів власників підприємства. За рахунок максимально ефективного використання наявних у суб'єкта господарювання ресурсів досягається підвищення рівня прибутковості, а також ринкової вартості підприємства, що у свою чергу має безпосередній вплив на рівень захищеності фінансових інтересів його власників.

6. Здатність фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів – характеристика, яка відображає сутнісну відмінність ФБП, і в свою чергу підкреслює необхідність виокремлення даної категорії [35].

Таким чином, серед спільних рис понять ФБП та фінансової стійкості підприємства можна виокремити: по-перше, їх направленість на довгострокову перспективу, по-друге, спрямовані на забезпечення рівноваги та стабільності

фінансового стану (за рахунок формування достатнього рівня платоспроможності, фінансової стійкості та рентабельності), по-третє, фінансова стійкість може викликати інтерес як керівництва і власників суб'єкта господарювання, так й інших зацікавлених сторін, зокрема інвесторів та кредиторів, натомість формування достатнього рівня ФБП зацікавлені у першу чергу власники суб'єкта господарювання, адже вона відображає захищеність їхніх фінансових інтересів. Разом з тим фінансова стійкість може бути як передумовою, так і результатом забезпечення ФБП, що й вказує на тісний взаємозв'язок даних категорій.

У процесі управління фінансовою стійкістю підприємство має забезпечити вирішення наступних завдань:

- формування оптимальної структури капіталу та активів;
- підтримка достатнього рівня платоспроможності підприємства та забезпечення кредитоспроможності;
- формування оптимальної структури грошових потоків [25].

Відповідно до вище зазначених задач механізм управління фінансовою стійкістю підприємства має ґрунтуватися на відповідних принципах (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 – Принципи управління фінансовою стійкістю підприємства

Джерело: складено автором за даними [36]

Управління фінансовою стійкістю відбувається у процесі активізації системи механізмів як на рівні підприємства (оцінювання фінансової стійкості, управління складом та структурою джерел формування фінансових ресурсів підприємства, фінансовий лізинг, внутрішній аудит, страхування, аутсорсинг, тощо), так і на державному рівні (регулювання цін, механізм пільгового оподаткування, інвестиційні механізми, програмно-цільове фінансування, зовнішній аудит, тощо) [37].

Послідовність етапів процесу управління фінансовою стійкістю підприємства відображено на рисунку 1.5.

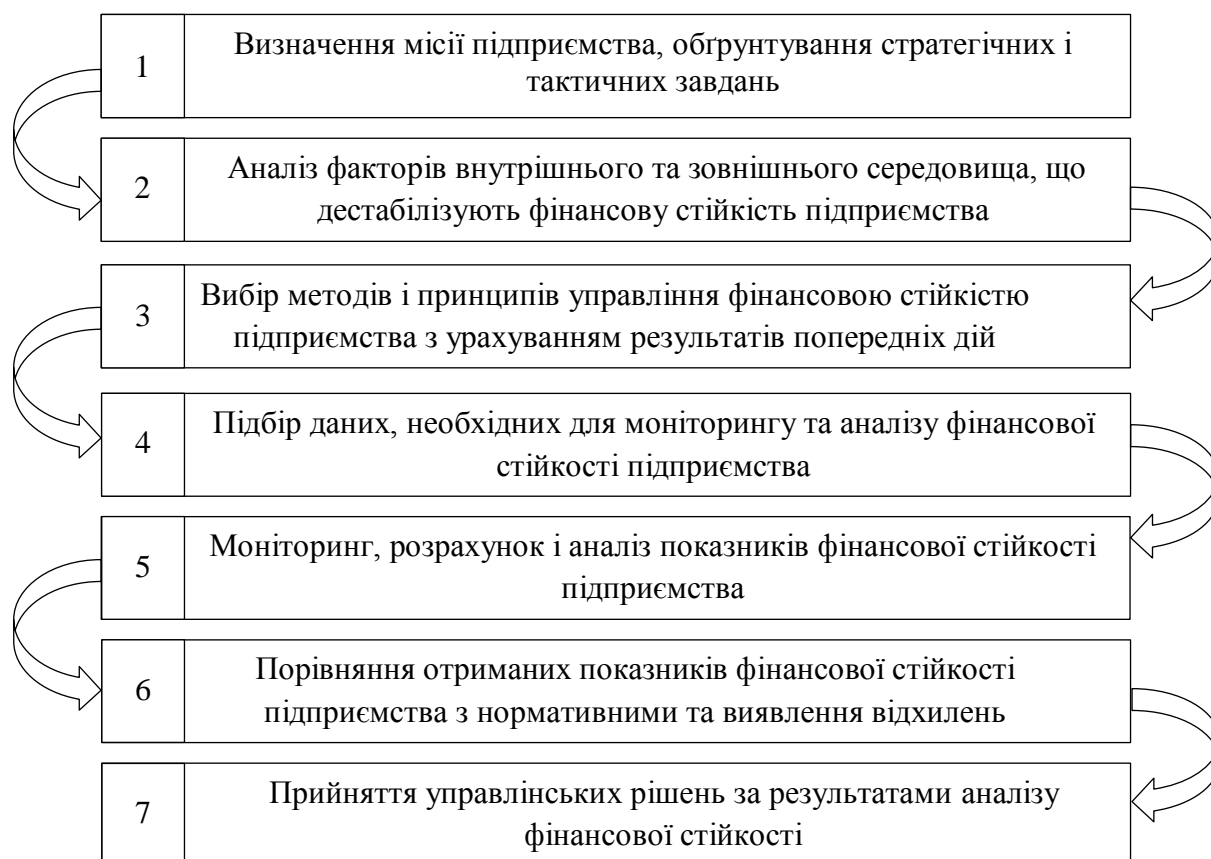

Рисунок 1.5 – Процес управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання [36]

Наведений на рисунку 1.5 процес управління фінансовою стійкістю умовно можна поділити на три загальні етапи:

1. Підготовчий етап – передбачає формування місії та обґрунтування тактичних та стратегічних завдань управління фінансовою стійкістю суб'єкта господарювання, а також аналіз ендогенних та екзогенних факторів які впливають на неї. На даному етапі здійснюється вибір методів та принципів щодо управління фінансовою стійкістю.

2. Аналітичний етап – здійснюється пошук інформації та підбір даних, котрі необхідні для забезпечення фінансової стійкості, а також здійснюється моніторинг її параметрів, розрахунок та аналіз відповідних показників шляхом порівняння фактично отриманих значень з нормативами та виявлення відхилень.

3. Етап прийняття та реалізації рішень – проводиться аналіз відхилень, що є основою для подальшого прийняття й реалізації управлінських рішень для забезпечення оптимального рівня фінансової стійкості підприємства [36].

Найбільш складним аспектом управління є оцінка фінансової стійкості, як етап визначення показників, що її ідентифікують, і критерію за яким здійснюється ранжування суб'єктів господарювання за групами стійкості. Загальновизнаної методики щодо оцінки фінансової стійкості як в зарубіжній, так і вітчизняній практиці поки що не розроблено. Основні існуючі методики та моделі оцінки фінансової стійкості з урахуванням їх сильних і слабких сторін наведені в ДОДАТКУ Г.

Наявні методи оцінки фінансової стійкості підприємства мають як переваги, так і недоліки, а, отже, окремий метод не може врахувати всі аспекти функціонування суб'єкта господарювання. Таким чином, з метою отримання повної інформації про наявний рівень фінансової стійкості на підприємстві доцільно здійснювати комплексну її оцінку, яка базується на використанні сукупності різних методів.

Аналіз фінансової стійкості підприємства, як правило, здійснюється у такій послідовності [43]:

1. Аналіз абсолютних показників, котрі характеризують ступінь забезпеченості запасів підприємства джерелами їхнього фінансування. Співвідношення між запасами та джерелами їх фінансування дає змогу визначити

тип фінансової стійкості. Алгоритм розрахунку даних показників наведено в таблицях Д.1 – Д.2 ДОДАТКУ Д.

2. Аналіз відносних показників фінансової стійкості. Здійснюючи аналіз за допомогою фінансових коефіцієнтів доцільно зауважити, що як серед учених, так і в нормативно-правових актах України не існує єдиного підходу щодо формування певної системи показників, які б найбільш повно оцінювали рівень фінансової стійкості підприємства. Порівняння підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства на основі відносних показників наведено в ДОДАТКУ Е.

Так, можемо зазначити, що для оцінки фінансової стійкості використовуються наступні показники: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом, коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт маневреності функціонального капіталу, коефіцієнт короткострокової заборгованості, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів. Алгоритм розрахунку та характеристику даних показників наведено в ДОДАТКУ Ж.

Поряд із коефіцієнтним методом оцінки фінансової стійкості підприємства застосовується інтегральний метод. Однією з переваг даного підходу є те, що визначаючи інтегральний показник кожний із його складових елементів має взаємозв'язок з іншими показниками. У науковій літературі існує значна кількість методик інтегральної оцінки фінансової стійкості. Так, авторський колектив навчального посібника «Фінансовий аналіз» (Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю.) пропонує застосовувати інтегральний підхід, згідно з яким визначається узагальнюючий показник зміни фінансової стійкості суб'єкта господарювання (формула (И.1) додаток И).

3. Визначення запасу фінансової стійкості – завершальний етап оцінки фінансової стійкості підприємства, на ньому визначається рівень захищеності діяльності підприємства на даний момент.

Запас фінансової стійкості являє собою різницю між чистим доходом від реалізації товарів, робіт, послуг підприємства і точкою беззбитковості (порогом рентабельності) і показує, на скільки підприємство може скоротити обсяг реалізації, щоб не зазнати збитків, і розглядається як межа безпеки. У свою чергу коефіцієнт запасу фінансової стійкості відображає на скільки відсотків можуть бути знижені обсяги реалізації у прибутковості підприємства за умови втрати прибутку від операційної діяльності через вплив різного роду факторів [44]. Алгоритм розрахунку запасу фінансової стійкості представлено на рисунку 1.6.

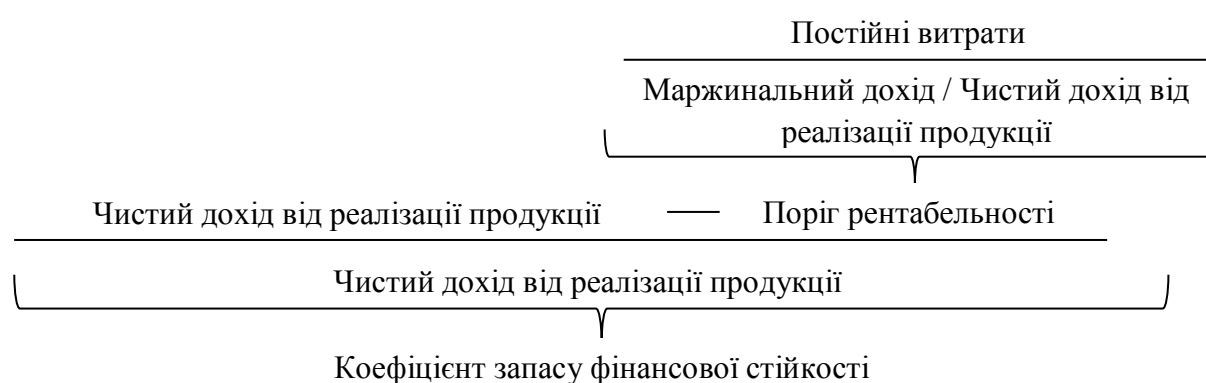

Рисунок 1.6 – Схема визначення запасу фінансової стійкості підприємства [19]

Зважаючи на те, що однією з цілей управління фінансовою стійкістю є забезпечення ФБП, доцільно розглянути методики її оцінки. Серед українських науковців найбільш поширеними є методи, які базуються на оцінці надійності та стабільності діяльності підприємства. У цілому методи оцінки ФБП є аналогічними щодо методів оцінки фінансової стійкості підприємства. Відповідно до існуючих методик, найбільш оптимальним є інтегральний підхід, адже він заснований на інтеграції визначеної системи показників в єдиний показник оцінки ФБП.

Обчислення інтегрального показника відбувається за наступними етапами: формування системи показників, які відображають різні аспекти функціонування підприємства та є стимуляторами у забезпеченні ФБП; визначення рангу та

вагового значення показника; розрахунок інтегрального показника рівня ФБП [51].

Алгоритм розрахунку інтегрального показника ФБП наведений в таблиці К.1 ДОДАТКУ К.

Отриманий у результаті розрахунків інтегральний показник характеризує поточний рівень ФБП. Завершальним етапом оцінки є інтерпретація даного показника, яка представлена в таблиці К.2 ДОДАТКУ К.

Таким чином, запорукою ефективної діяльності підприємства є здійснення раціональної та ефективної політики управління фінансовою стійкістю у контексті забезпечення достатнього рівня ФБП. Наявний методичний інструментарій є досить різноманітним та містить значну кількість методів оцінки фінансової стійкості та ФБП. Саме тому основним завданням є обґрунтований їх вибір, що дасть змогу одержати адекватну та повну інформацію для прийняття управлінських рішень щодо забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості та ФБП.

2 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Оцінювання фінансового стану та фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» як основи його фінансової безпеки

Цукрова промисловість є однією з складових агропромислового комплексу і, у свою чергу, виступає основою продовольчої, а також енергетичної безпеки України, оскільки вироблена продукція є сировиною для інших галузей та для виробництва біогазу та біоетанолу.

За останні роки основним трендом у даній галузі є переорієнтація реалізації продукції підприємств з внутрішнього ринку на зовнішній, а також зменшення імпорту. Так, щорічно близько 25 % цукру постачається в країни СНД, Азії та Африки. У розрізі географічної структури: 49,93 % цукру було експортовано до Узбекистану, 10,19 % – до Туреччини, аналогічний рівень експорту був до Лівії, а решта – до інших країн [52].

ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» є єдиним виробником цукру в Чернігівській області та належить до об'єднання галузевої господарської асоціації «Чернігівцукор», яка у свою чергу надає послуги з формування ринку збуту продукції у даній області [53]. Дане підприємство здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України, зокрема: Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України, Закону України «Про акціонерні товариства», Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» та інших законодавчих актів.

Основним видом продукції підприємства є виробництво цукру піску та переробка цукрового буряка на давальницьких умовах сільськогосподарськими виробниками. Динаміка виробництва та реалізації продукції наведена на рисунку 2.1.

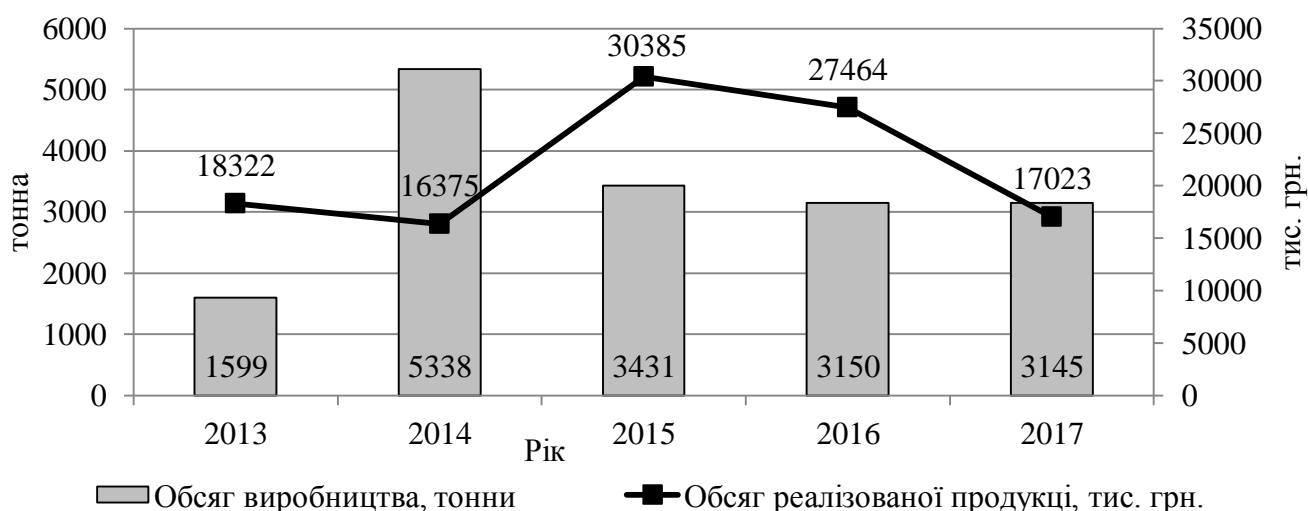

Рисунок 2.1 – Динаміка виробництва та реалізації продукції ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр.

Джерело: складено автором за даними [53]

З вище наведеного рисунку, можемо бачити, що за 2013-2017 рр. обсяг реалізації та виробництва мав нестабільну тенденцію до зміни. Найбільший обсяг виробництва наявний у 2014 р. (5338 тонн) та обсяг реалізації цукру – у 2015 р. (30385 тис. грн.). Натомість найменші обсяги виробництва та реалізації були у 2013 р. (1599 тонн) та у 2014 р. (16375 тис. грн.). Відповідно у 2017 р. порівняно з 2016 р. відбулося скорочення обсягу реалізації на 38,02 %, а обсягу виробництва лише на 0,16 %. Така ситуація пов'язана з тим, що ціни на ринку були нижчими порівняно з попереднім роком та наявний великий обсягу цукру на внутрішньому ринку.

У цілому за 2017 р. цукровими підприємствами України було виготовлено 2,14 млн. тонн цукру. Частка ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» у загальному виробництві становить лише 0,15 %.

Аналізуючи кон'юнктуру ринку, можна виокремити наступні компанії цукрової галузі, котрі являються безпосередніми конкурентами ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»: ПрАТ «Гнідавський цукровий завод», ПрАТ «Крижопільський цукровий завод», ПрАТ «Красилівський цукровий завод», ПрАТ «Первухінський цукровий завод», ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод» та ПАТ «Саливонківський цукровий завод».

Протягом 2017 р. 70,8 % цукру фактично було вироблено 20 цукровими заводами. Окрім того, за останні роки у галузі сформовані інтегровані компанії, які за 2017 р. виробили 69,5 % цукру від загального обсягу виробництва [54].

Основними постачальниками сировини є 10 господарств: СТОВ «Цукровик» (53,51 % від загального обсягу постачання), ТОВ «Журавка» (15,72 %), ТОВ «Миколаївка» (0,81 %), СПОП «Ксена» (2,91 %), ТОВ «Валком Плюс» (6,39 %), СФГ «Промінь» (2,07 %), ТОВ «Нива» (0,67 %), СФГ «Урожай» (15,01 %), ПМП «Авангард» (0,10 %), ТОВ «Прилуцький хлібодар» (2,27 %) та населення (0,54 %).

Вироблену продукцію підприємство реалізує оптом, основними покупцями є ПАТ «Ічнянський завод сухого молока і масла» та ТОВ «Роменський завод продтоварів».

Оцінку фінансового стану ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» здійснимо на основі аналізу показників майнового стану, ліквідності, ділової активності та рентабельності підприємства. Розрахунки проводилися на основі даних балансу та звіту про фінансові результати діяльності підприємства (табл. Л.1-Л.2 додаток Л). Також проведемо аналіз фінансового стану основних підприємств цукрової промисловості з метою встановлення загальногалузевих тенденцій (додаток М). Розрахунок показників проводився на основі їх фінансової звітності за період 2013-2017 рр., котра представлена на офіційному сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України [55].

Проведемо попередню оцінку динаміки фінансового стану підприємства на основі аналізу збалансованості темпів зростання показників («золоте правило економіки»), яка представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Попередня оцінка фінансового стану за темпом зростання показників ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр., %

Показники	Рік				
	2014	2015	2016	2017	в цілому за період
Чистий прибуток	307,38	16,16	-2186,49	-1430,84	-15538
Чистий дохід від реалізації	110,35	166,65	115,32	136,49	289,47
Середньорічна вартість активів	63,03	88,52	116,05	126,80	82,09

Відповідно до даних таблиці 2.1 «золоте правило економіки» протягом періоду за яким проводилося дослідження не виконується: у 2014 р. – темп зростання середньорічної вартості активів становив менше 100 %, аналогічна ситуація й у 2015 р., до того ж і темп зростання чистого прибутку становив 16,16 %. У 2016 та 2017 роках підприємство взагалі було збитковим.

Таким чином, ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» має нестійкий фінансовий стан.

Відносно цукрової галузі в розрізі основних суб'єктів господарювання, то на більшості підприємств протягом 2013-2017 рр. також не виконуються умови фінансової стійкості. Виняток становлять лише два заводи з шести досліджуваних: ПАТ «Саливонківський цукровий завод» та ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод», проте умови виконувалися тільки в 2016 р. Основними причинами нестійкого фінансового стану, як і у ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний», є: темп зростання середньорічної вартості активів та чистого прибутку становив менше 100 %, а також збиткова діяльність даних підприємств.

Основною складовою процесу виробництва в контексті матеріально-технічного забезпечення є основні засоби. Динаміка показників майнового стану підприємства наведена на рисунку 2.2.

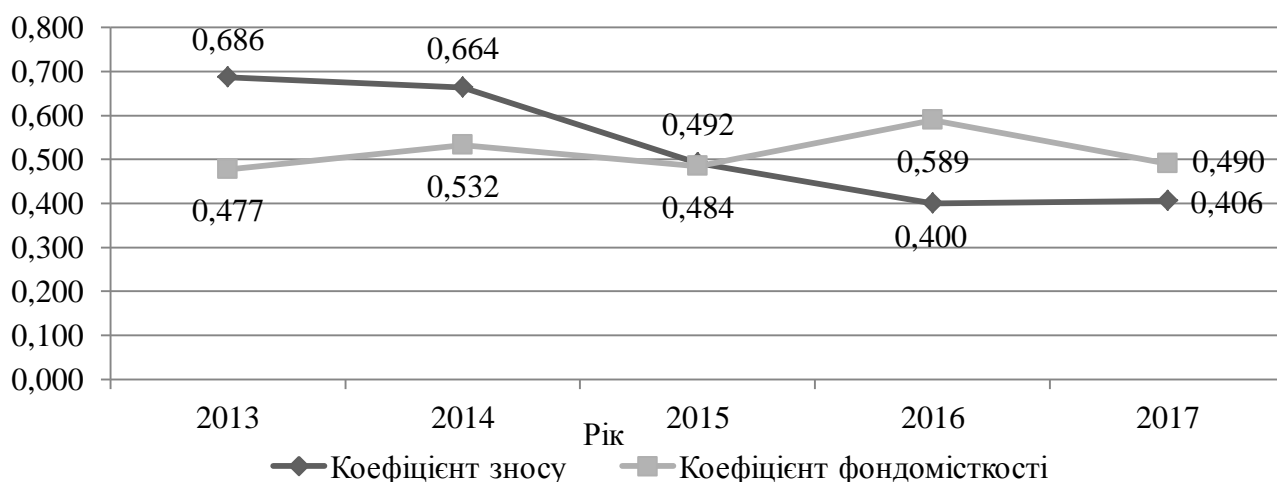

Рисунок 2.2 – Динаміка показників майнового стану ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр.

З вище наведених розрахунків можемо зробити висновок, що за 2013-2017 роки коефіцієнт зносу основних засобів зменшився на 0,280 пункти, і протягом 2015-2017 рр. знаходився в межах граничного значення (0,5), що свідчить про покращення стану основних засобів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний». Коефіцієнт фондомісткості основних засобів протягом досліджуваного періоду має нестабільну тенденцію до зміни. Так, відносно 2013 р. даний показник зріс на 0,012 пункти, проте порівняно з 2016 р. зменшився на 0,099 пункти і у 2017 р. становив 0,490, що є позитивним у діяльності підприємства.

Щодо підприємств-конкурентів, то відносно даних показників ситуація є аналогічною, проте на ПАТ «Гнідавський цукровий завод» наявний найбільший рівень зносу основних засобів – 0,8, дещо менший на ПрАТ «Первухінський цукровий завод» – знаходиться в межах 0,6-0,7. Коефіцієнт фондомісткості має тенденцію до зростання лише на ПАТ «Саливонківський цукровий завод».

Динаміка показників ліквідності підприємства наведена на рисунку 2.3.

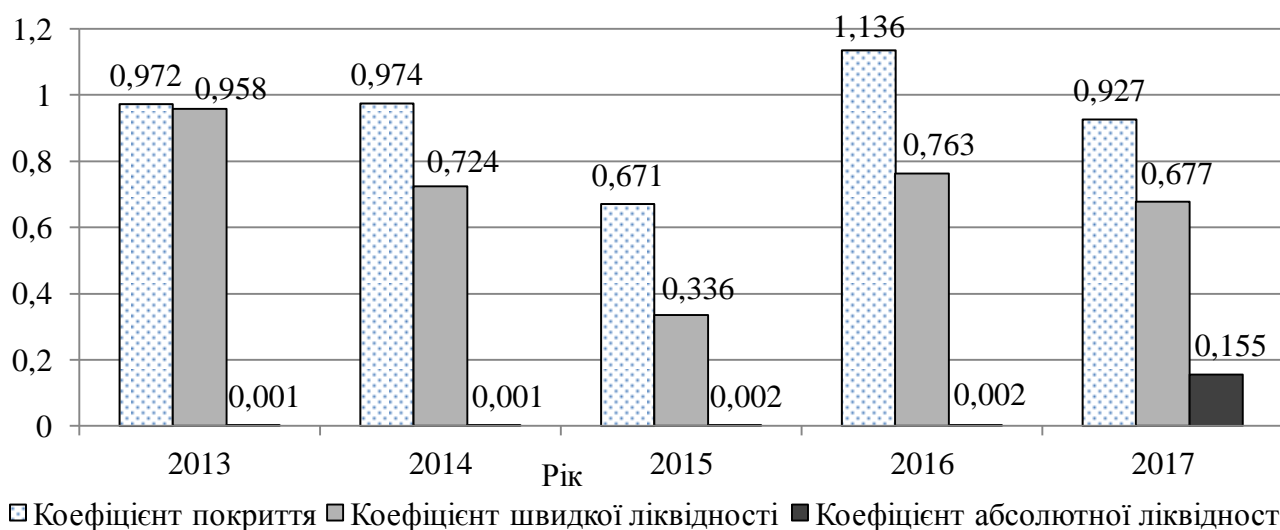

Рисунок 2.3 – Динаміка показників ліквідності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»

Відповідно до даних рисунку 2.3 коефіцієнт покриття лише у 2016 р. знаходиться в межах нормативного значення, а також протягом досліджуваного

періоду має тенденцію до зниження і у 2017 р. становить 0,927. Коефіцієнт швидкої ліквідності в цілому знаходиться в межах нормативного значення, за винятком 2015 р.. Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2013-2016 рр. мав критично низьке значення (0,001-0,002), проте у 2017 р. даний показник становив 0,155, що на 0,153 більше порівняно з 2016 р.. Незважаючи на значне зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності, його значення знаходиться дещо нижче нормативного. Також, негативним є відсутність чистого оборотного капіталу на підприємстві, проте така ситуація може виникати через вплив сезонного характеру діяльності суб'єкта господарювання.

У цілому деякі підприємства галузі є неліквідними, про що свідчать розраховані показники. Так, у 2017 р. лише на ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» всі показники ліквідності є значно більшими за нормативні, проте це свідчить про нераціональне використання грошових коштів. Також на даному підприємстві та на ПрАТ «Первухінський цукровий завод» за 2013-2017 рр. наявний чистий оборотний капітал. На інших підприємствах показники частково відповідають нормативним.

Аналіз ділової активності підприємства представлений в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз показників ділової активності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт оборотності активів	0,296	0,519	0,977	0,970	1,045	0,748	0,074
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,319	0,583	1,050	1,362	1,623	1,304	0,261
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,332	0,658	2,335	3,618	2,851	2,519	-0,767
Коефіцієнт оборотності запасів	6,581	3,864	3,332	3,620	5,075	-1,505	1,455
Коефіцієнт оборотності основних засобів	6,671	5,597	4,065	2,834	3,436	-3,236	0,602
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	12,371	7,665	11,982	14,474	-57,756	-70,127	-72,230
Операційний цикл	1138,114	640,230	262,196	198,950	197,204	-940,909	-1,745
Фінансовий цикл	9,217	23,084	-80,574	-65,371	-24,609	-33,826	40,762

Відносно ділової активності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний», можемо зазначити, що позитивним аспектом є зростання у 2017 р. відносно 2013 р. оборотності активів та кредиторської заборгованості на 0,748 пункти та 1,304 пункти відповідно, а також значне скорочення операційного циклу, який у 2017 р. становив 198 днів. Натомість оборотність дебіторської заборгованості, матеріальних запасів та основних засобів порівняно з 2016 р. досліджуваного періоду знизилася на 0,767 пункти, 1,505 пункти та 3,326 пункти відповідно, проте відносно 2013 р. зросли на 2,519 пункти, 1,455 пункти та 0,602 пункти відповідно. Також, слід зазначити, що у 2017 р. власний капітал підприємства мав від'ємне значення.

Основними тенденціями галузі за 2013-2017 р. є: зростання коефіцієнтів оборотності відносно початку досліджуваного періоду (ПрАТ «Гнідавський цукровий завод», ПрАТ «Крижопільський цукровий завод», ПрАТ «Красилівський цукровий завод», ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод») та зменшення операційного циклу (ПрАТ «Гнідавський цукровий завод», ПрАТ «Красилівський цукровий завод», ПрАТ «Первухінський цукровий завод», ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод»).

Аналіз показників рентабельності наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз показників рентабельності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт рентабельності активів	0,001	0,001	0,001	-0,011	-0,122	-0,123	-0,111
Коефіцієнт рентабельності продажів	0,002	0,007	0,001	-0,012	-0,127	-0,129	-0,115
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,017	0,049	0,007	-0,192	-1,571	-1,588	-1,379
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	0,043	0,176	0,080	0,010	-0,084	-0,127	-0,094

Так, у цілому дані показники на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» мають спадну тенденцію протягом досліджуваного періоду, а за 2016-2017 р. відображають збиткову діяльність підприємства. У 2017 р. ПрАТ

«Красилівський цукровий завод», ПрАТ «Первухінський цукровий завод», ПАТ «Саливонківський цукровий завод» були прибутковими, інші – збитковими.

Фінансова стійкість виступає однією з основних характеристик фінансового стану підприємства та визначає на скільки ефективним є фінансове управління суб'єктом господарювання. А оцінювання фінансової стійкості як складової ФБП дає змогу визначити фінансові можливості суб'єкта господарювання у довгостроковій перспективі.

Перш за все визначимо тип фінансової стійкості на основі абсолютних показників, їх розрахунок як для ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний», так і для інших підприємств галузі наведено в ДОДАТКУ Н.

ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за результатами проведеного аналізу має кризовий фінансовий стан протягом 2014-2017 рр.. Відповідно можемо спостерігати погіршення ситуації на даному підприємстві, адже у 2013 р. суб'єкт господарювання мав достатній обсяг джерел фінансових ресурсів для формування запасів та витрат – 33489 тис. грн..

Аналогічно кризова ситуація протягом досліджуваного періоду наявна на підприємствах: ПрАТ «Гнідавський цукровий завод», ПрАТ «Первухінський цукровий завод», ПАТ «Саливонківський цукровий завод» та ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод». Натомість на ПрАТ «Красилівський цукровий завод» та ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» спостерігається покращення ситуації – вихід з кризового типу і формування нормального та абсолютного типу фінансової стійкості відповідно.

Наступним етапом оцінювання фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» є аналіз її відносних показників, розрахунок яких для досліджуваного підприємства та інших суб'єктів господарювання галузі наведено в ДОДАТКУ П.

Коефіцієнт автономії протягом 2013-2017 рр. є досить низьким і не відповідає нормативному значенню, а також має негативну тенденцію до зниження. А у 2017 р. значення даного показника, як і ряду інших, є від'ємним,

що спричинене значним обсягом непокритого збитку, який становить 22381 тис. грн..

Коефіцієнт фінансування свідчить про фінансову залежність підприємства від залучення позикових коштів. Так, даний показник протягом 2013-2017 рр. має тенденцію до зростання та значно переважає нормативне значення.

Коефіцієнт фінансового ризику показує, що у 2013 та 2014 роках на 1 грн. власного капіталу припадає 4,50 грн. та 1,08 грн. позикового (платного) капіталу, що значно перевищує нормативне значення. У наступні роки даний показник становить 0, оскільки підприємство не залучало довгострокові та короткострокові кредити.

За досліджуваний період коефіцієнт фінансової стійкості мав тенденцію до зменшення і не відповідав нормативному значенню. У 2017 р. даний показник становив -0,072, відносно 2013 р. даний показник зменшився на 0,136 пункти.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами лише у 2016 р. відповідав нормативному значенню і становив 0,119. Натомість в інші роки на підприємстві спостерігалася нестача власних оборотних коштів.

Аналогічна ситуація і з коефіцієнтами маневреності власного капіталу, забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом, а також маневреності функціонального капіталу: у 2016 р. дані показники мають додатне значення і становлять 1,545, 0,244 та 0,012 відповідно, а в інші роки функціонування підприємства наявна відсутність власного оборотного капіталу.

Коефіцієнт короткострокової заборгованості протягом 2013-2015 рр. становить 1, у наступні роки даний показник зменшився і становить 0,637 (у 2016 р.) та 0,702 (у 2017 р.), що дещо перевищує нормативне значення.

Аналізуючи коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів можна зазначити, що протягом 2013-2015 рр. підприємство не залучало довгострокові фінансові ресурси. Так, у 2016 та 2017 роках частка позикових коштів при фінансуванні капітальних вкладень становила 0,867 та 1,318 відповідно.

Стосовно інших підприємств галузі, то у деяких (ПрАТ «Гнідавський цукровий завод», ПАТ «Саливонківський цукровий завод» та ПрАТ

«Геофіпольський цукровий завод») можемо спостерігати аналогічну ситуацію: низька частка власного капіталу, про що свідчать коефіцієнти автономії, фінансової залежності, фінансування та фінансової стійкості, які знаходяться нижче нормативного значення; практично протягом усього періоду відсутність власного оборотного капіталу за виключенням окремих років. Натомість інші досліджувані підприємства відносно є фінансово стійкими про що свідчать розраховані показники.

Проведемо оцінювання фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний», а також інших підприємств галузі за допомогою інтегрального методу. Базові показники для розрахунку подано в ДОДАТКУ П. Цю групу показників доповнюють: коефіцієнт реальної вартості майна та коефіцієнт постійного активу, на основі яких формується інтегральне значення фінансової стійкості (додаток Р).

Динаміка інтегрального показника наведена на рисунку 2.4.

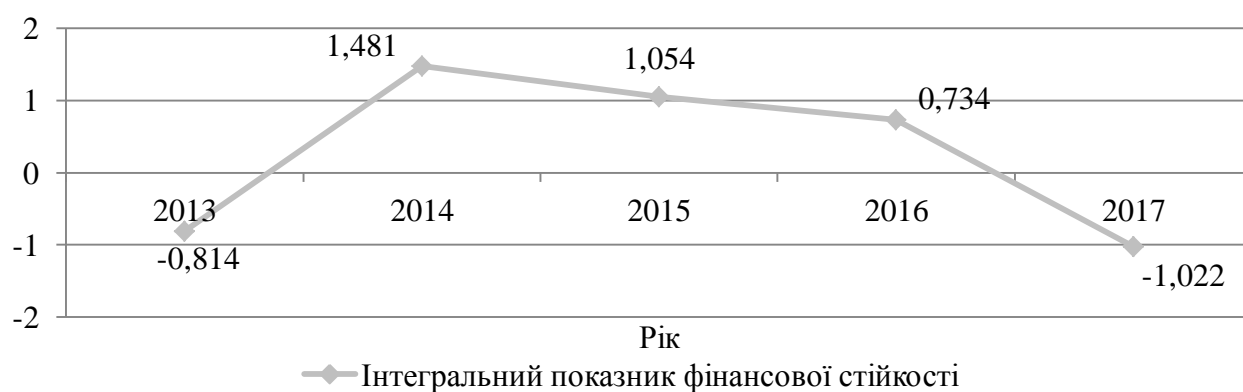

Рисунок 2.4 – Динаміка інтегрального показника фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр.

Так, у 2013 та 2017 роках відбувається зниження фінансової стійкості підприємства, адже показник є від'ємним у дані роки і становить -0,814 пункти та -1,022 пункти відповідно. Натомість у 2014 р. відбулося покращення фінансової стійкості, про що свідчить значення показника, котрий знаходиться на рівні 1,481. У 2015-2016 роках хоч і відбулося зниження інтегрального показника, проте все одно він мав додатне значення і становив 1,054 пункти та 0,734 пункти

відповідно. Погіршення ситуації відбулося у першу чергу за рахунок від'ємного значення власного капіталу, про що свідчать коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів та коефіцієнт постійного активу.

Відносно цукрової галузі можемо зазначити, що розрахований інтегральний показник свідчить про погіршення фінансової стійкості у 2017 р. у ПрАТ «Первухінський цукровий завод», ПАТ «Саливонківський цукровий завод», ПрАТ «Красилівський цукровий завод» та ПрАТ «Теофіпольський цукровий завод», який становить -0,139 пункти, -0,396 пункти, -0,064 пункти та -0,026 пункти відповідно. Натомість, у інших досліджуваних підприємствах спостерігається покращення фінансової стійкості.

Зважаючи на те, що фінансова стійкість є основою забезпечення ФБП, проведемо його оцінювання шляхом розрахунку інтегрального показника для підприємств цукрової галузі. Базові показники для розрахунку подано в таблицях 2.2-2.3, на рисунках 2.2-2.3, в ДОДАТКУ М та ДОДАТКУ Н. Цю групу показників доповнюють: коефіцієнт придатності основних засобів, коефіцієнт покриття інвестицій, співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей, коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів, коефіцієнт зміни валюти балансу, коефіцієнт зміни чистого прибутку, на основі яких формується інтегральне значення фінансової стійкості (додаток С). Динаміка даного показника для ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» представлена на рисунку 2.5.

Рисунок 2.5 – Динаміка інтегрального показника ФБП ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр.

ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» протягом 2013-2017 рр. має критичний рівень ФБП, оскільки значення даного показника знаходиться нижче граничного – 0,56, а протягом 2016-2017 рр. взагалі має від’ємне значення. У першу чергу така ситуація пов’язана зі збитковою діяльністю підприємства.

Відносно підприємств-конкурентів, то ФБП знаходилася переважно на критичному рівні (ПрАТ «Гнідавський цукровий завод», ПАТ «Саливонківський цукровий завод» та ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод»), дещо покращилася ситуація у 2017 р. порівняно з 2016 р. на ПрАТ «Красилівський цукровий завод» підвищення рівня ФБП до незадовільного (0,775), натомість на ПрАТ «Первухінський цукровий завод» відбулося зниження із задовільного рівня до незадовільного. ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» єдине підприємство серед досліджуваних протягом 2014-2017 рр. абсолютний рівень ФБП, а у 2013 р. – задовільний.

Таким чином, відповідно до проведених розрахунків, можемо зазначити, що по деяких розглянутих нами показниках реальні значення по підприємству відрізняються від рекомендованих нормативних значень, і на загальному тлі підприємство має відносно не стійке фінансове становище. Позитивним у діяльності підприємства є зниження рівня зносу та знаходження його в межах нормативного значення, зниження фондомісткості. Також можемо спостерігати покращення показника абсолютної ліквідності підприємства, зокрема зростання на 0,154 пункти відносно початку досліджуваного періоду, і який у 2017 р. становить 0,155. Дослідження показників ділової активності свідчить про підвищення ефективності використання активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей. Натомість можемо спостерігати невисоку рентабельність активів, продажів, основних засобів та власного капіталу протягом 2013-2015 рр., а у 2016-2017 рр. – збитковість діяльності підприємства. Також на підприємстві відсутній чистий оборотний капітал, проте така ситуація може виникати через вплив сезонного характеру діяльності суб’єкта господарювання.

Щодо показників фінансової стійкості та ФБП, можна зробити висновок, що за досліджуваний період розраховані абсолютні, відносні та інтегральні

показники свідчать про погіршення рівня як фінансової стійкості, так і ФБП. Так, у 2017 р. вагома частка показників не відповідає нормативним значенням, виняток становлять коефіцієнт короткострокової заборгованості та коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів. Натомість лише у 2016 р. наявний власний оборотний капітал, про що свідчать коефіцієнти забезпеченості власним оборотним капіталом, забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом, маневреності власного капіталу та маневреності функціонального капіталу, котрі відповідають нормативним значенням і становлять 0,119, 0,244, 1,545 та 0,012 відповідно. Розраховані інтегральні показники фінансової стійкості та ФБП, а також абсолютні показники фінансової стійкості свідчать про кризовий стан підприємства.

Така ситуація на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» зокрема може бути спричинена загальногалузевими тенденціями, про що свідчить аналогічний фінансовий стан та рівень ФБП більшості досліджуваних підприємств-конкурентів.

2.2 Комплексне оцінювання фінансової стійкості підприємства та напрями її покращення

На даний час промислові підприємства значною мірою зосереджують увагу на забезпеченні їх стабільного функціонування, максимізації прибутку, а також на формуванні достатнього рівня фінансової стійкості. Зважаючи на це важливим аспектом є своєчасна її оцінка, на основі системи фінансових показників. Так, інтегральну оцінку фінансової стійкості суб'єктів господарювання проведемо на основі таксономічного підходу за наступними етапами:

1. Формування системи показників, на основі яких буде проводитися таксономічний аналіз (рис. Т.1 додаток Т). Такий вибір індикаторів пов'язаний з тим, що комплексне оцінювання фінансової стійкості базується на урахуванні

основних аспектів фінансово-господарської діяльності підприємства. Вчасний розрахунок суб'єкта господарювання за своїми зобов'язаннями, стабільна прибуткова діяльність, раціональне використання основних засобів, формування оптимального співвідношення власного та позикового капіталу, а також наявний власний оборотний капітал на пряму корелює з забезпеченням фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Розрахунок даних показників наведений в таблиці Т.1 ДОДАТКУ Т. Окрім ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» (П1), проаналізуємо також його конкурентів: ПрАТ «Красилівський цукровий завод» (П2), ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» (П3), ПрАТ «Гнідавський цукровий завод» (П4), ПрАТ «Первухінський цукровий завод» (П5), ПАТ «Саливонківський цукровий завод» (П6) та ПрАТ «Теофіпольський цукровий завод» (П7).

2. Стандартизація даних показників, котра здійснюється шляхом ділення різниці між фактичним значенням показника та його середнім значенням за досліджуваний період на середньоквадратичне відхилення даного показника (табл. Т.2 додаток Т).

3. Розподіл обраних показників на стимулятори (сприяють підвищенню рівня фінансової стійкості) та дестимулятори (спричиняють зниження рівня фінансової стійкості) (рис.Т.1 додаток Т).

4. Формування вектора-еталона – відбір зі стандартизованих даних мінімального значення для показника дестимулятора та максимального для стимулятора (табл.Т.3 додаток Т).

5. Розрахунок таксономічного показника фінансової стійкості проводиться за формулами (1.1) – (1.3):

$$d_i = 1 - \frac{d_{i0}}{d_0} \quad (1.1)$$

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^n (Z_{ij}' - Z_{ij})^2} \quad (1.2)$$

$$d_0 = \sum_{i=1}^n d_{i0}/n + 2 \cdot \sqrt{\frac{\sum (d_{i0} - \bar{d}_{i0})^2}{n}} \quad (1.3)$$

де d_i – таксономічний показник;
 Z_{ij}' – стандартизоване значення показника;
 Z_{ij} – координата вектора-еталона;
 n – кількість досліджуваних років [56]

Так, можна виокремити наступні рівні таксономічного показника фінансової стійкості:

- від 0 до 0,25 – критичний рівень;
- від 0,25 до 0,50 – низький рівень;
- від 0,50 до 0,75 – середній рівень;
- від 0,75 до 1,00 – високий рівень [57].

Таким чином, відповідно до проведених розрахунків значення таксономічного показника фінансової стійкості суб'єктів господарювання цукрової галузі наведено в таблиці Т.4 ДОДАТКУ Т.

Динаміка рівня фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» наведена на рисунку 2.6.

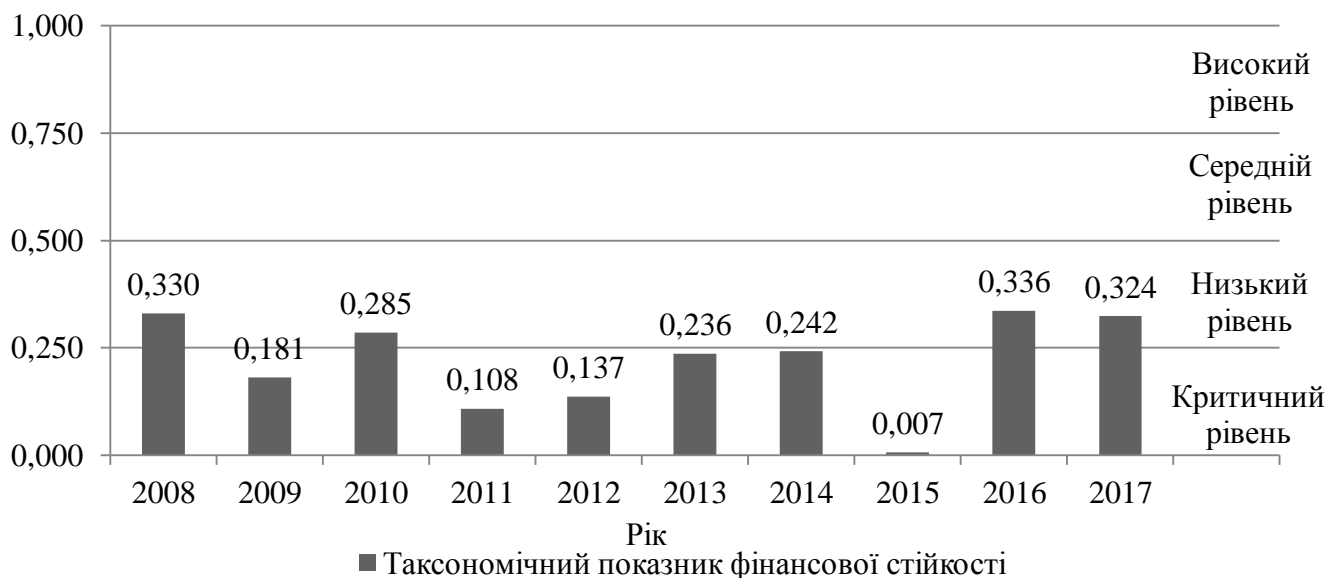

Рисунок 2.6 – Динаміка рівня фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2008-2017 рр.

Таким чином, інтегральний показник фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» протягом 2008-2017 рр. знаходиться переважно на критичному рівні, однак порівняно з 2015 р. він значно зріс і в 2017 році становить 0,324, тобто підприємство має низький рівень фінансової стійкості.

Відносно інших суб'єктів господарювання галузі, слід зауважити, що інтегральний показник в цілому за 2008-2017 рр. знаходиться в межах критичного та низького рівня, що свідчить про провадження неефективної політики управління фінансовою стійкістю.

Середній рівень фінансової стійкості був наявний лише у: ПрАТ «Гнідавський цукровий завод» (протягом 2008-2010 рр.), ПАТ «Саливонківський цукровий завод» (у 2017 р.).

У 2017 р. порівняно з 2016 р. дещо покращилася ситуація ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» (низький рівень – 0,281), ПАТ «Саливонківський цукровий завод» (середній рівень – 0,524), натомість погіршення ситуації мало місце на ПрАТ «Гнідавський цукровий завод» (критичний рівень – 0,091) та ПрАТ «Теофіпольський цукровий завод» (критичний рівень – 0,192).

Таким чином, рівень фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» хоч і знаходиться на низькому рівні, однак дана тенденція наявна й у інших підприємствах галузі. Причиною такої ситуації може бути:

- збитковість більшості суб'єктів господарювання цукрової промисловості;
- залежність підприємств від позикових ресурсів, зважаючи на не вигідні умови їх залучення;
- неузгодженість нормативно-правової бази;
- збільшення вартості виробничих ресурсів, що у свою чергу сприяє зростанню собівартості готової продукції;

– зростання обсягу використання у харчовій промисловості цукрозамінників та інш.

Зважаючи на досить низький рівень фінансової стійкості у ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» доцільно виявити фактори впливу на неї. Беручи до уваги те, що у 2017 р. підприємство отримало значний обсяг збитку, у результаті чого власний капітал набув від'ємного значення, що стало першочерговим внутрішнім чинником зниження фінансової стійкості. Тому проведемо оцінювання впливу факторів зовнішнього середовища шляхом побудови моделі множинної лінійної регресії. Побудова даної моделі здійснювалася за допомогою компонента «Пакет аналізу» пакета Microsoft Excel 2010 та програмного комплексу Statistica.

Так, результативною ознакою є коефіцієнт фінансування, оскільки даний показник є одним із найвагоміших в системі оцінювання фінансової стійкості. А факторними ознаками: обсяг споживання цукру, мінімальні ціни на цукор (квота «А»), посівна площа цукрових буряків, урожайність цукрових буряків, імпорт цукру, індекс споживчих цін, середньомісячна заробітна плата та середня ставка за кредитами для підприємств. Дані показники за 2008-2017 рр. наведені в таблиці У.1 ДОДАТКУ У.

Наступним етапом побудови моделі є усунення мультиколінеарності між показниками. Так, побудуємо кореляційну матрицю з метою виявлення тісноти зв'язку між обраними факторами (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Матриця парних коефіцієнтів кореляції впливу чинників на коефіцієнт фінансування, при $p < 0,05$

Фактори	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈
Y	1,00								
X ₁	0,53	1,00							
X ₂	-0,47	-0,94	1,00						
X ₃	0,82	0,50	-0,42	1,00					
X ₄	-0,60	-0,76	0,80	-0,56	1,00				
X ₅	0,67	0,54	-0,48	0,78	-0,79	1,00			
X ₆	-0,19	0,08	-0,28	-0,53	-0,26	-0,10	1,00		
X ₇	-0,54	-0,96	0,95	-0,46	0,79	-0,55	-0,25	1,00	
X ₈	-0,17	-0,12	0,14	-0,56	0,32	-0,55	0,56	0,05	1,00

Таким чином, можемо бачити тісний зв'язок між окремими факторами, з метою усунення мультиколінеарності поступово виключимо дані змінні. У результаті базою для побудови регресійної моделі будуть наступні фактори: посівна площа цукрових буряків, індекс споживчих цін та середня ставка за кредитами для підприємств. Підсумкова кореляційна матриця представлена на рисунку У.1 ДОДАТКУ У.

У результаті проведенні відповідних розрахунків маємо наступну багатофакторну регресійну модель (рівняння (1.4)):

$$K_f = 1,04 \cdot ПП + 0,58 \cdot ІСЦ_{Ц} + 13,43 \cdot СК - 587,70 \quad (1.4)$$

де K_f – коефіцієнт фінансування;

ПП – посівна площа цукрових буряків;

ІСЦ_Ц – індекс споживчих цін на цукор;

СК – середня ставка за кредитами для підприємств.

Так, можемо зазначити, що у разі збільшення посівної площі на 1 тис. га коефіцієнта фінансування зросте на 1,04 пункти, за умови зростання індексу споживчих цін та середньої ставки за кредитами для підприємств на 1 % коефіцієнт зростання збільшиться на 0,58 пункти та 13,43 пункти відповідно.

З метою оцінки адекватності побудованої регресійної моделі здійснимо статистичну перевірку значущості одержаних результатів:

1. Коефіцієнт множинної кореляції у даній моделі становить 0,91, що свідчить про наявність істотного зв'язку між коефіцієнтом фінансування та системою факторних показників.

2. Коефіцієнт детермінації становить 0,83, таким чином, частка дисперсії коефіцієнта фінансування пояснена регресією складає 83 %, що показує детермінованість коефіцієнта фінансування у моделі такими факторами як посівна площа цукрових буряків, індекс споживчих цін на цукор, середня ставка за кредитами для підприємств.

3. Емпіричне значення критерію Фішера становить 9,33. Натомість його критичне значення є меншим і складає 4,75, саме тому регресійну модель можна вважати значущою.

4. Критерій Стюдента також свідчить про статистичну значущість обраних факторів.

Перевіримо якість побудованої моделі шляхом порівняння фактичного значення коефіцієнта фінансування та змодельованого, різниця між ними повинна бути мінімальною (рис. 2.7).

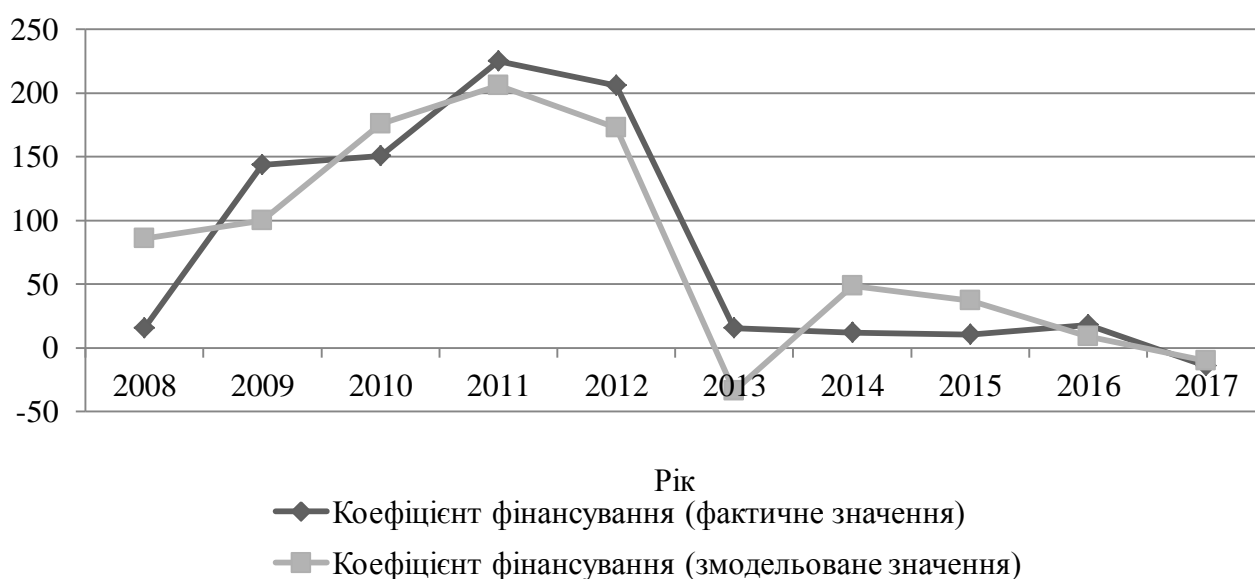

Рисунок 2.7 – Динаміка фактичного та змодельованого коефіцієнту фінансування ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2008-2017 рр.

Отже, різниця між змодельованим та фактичним значенням коефіцієнта фінансування є мінімальною, що також свідчить про якість побудованої моделі.

Зважаючи на те, що за 2016-2017 рр. підприємство було збитковим, з метою встановлення обсягу продажу, котрий забезпечить беззбиткову діяльність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» проведемо операційний аналіз (табл. 2.5.).

Таблиця 2.5 – Показники операційного аналізу ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

№ п/п	Показник	Рік				
		2013	2014	2015	2016	2017
1	Чистий дохід	62980,00	69499,00	116035,00	133878,00	184860,00
2	Змінні витрати	59422,00	58002,00	105826,00	129014,00	181836,00
3	Постійні витрати	3082,00	8459,00	6453,00	9076,00	26146,00
4	Загальні витрати	62504,00	66461,00	112279,00	138090,00	207982,00
5	Структура витрат: постійні витрати	4,93	12,73	5,75	6,57	12,57
	змінні витрати	95,07	87,27	94,25	93,43	87,43
6	Маржинальний дохід	3558,00	11497,00	10209,00	4864,00	3024,00
7	Коефіцієнт валової маржі, %	5,65	16,54	8,80	3,63	1,64
8	Поріг рентабельності	54554,35	51134,39	73344,49	249810,18	1598329,88
9	Запас фінансової стійкості	8425,65	18364,61	42690,51	-115932,18	-1413469,88
10	Коефіцієнт запасу фінансової стійкості, %	13,38	26,42	36,79	-86,60	-764,62
11	Сила впливу операційного левериджу, од.	7,47	3,78	2,72	-1,15	-0,13

Таким чином, проведений операційний аналіз ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний», показує, що обсяги реалізації продукції за 2016-2017 роки не перевищують поріг рентабельності. Структура витрат підприємства у загальному за досліджуваний період становила 10 % постійні витрати, 90 % змінні витрати. При цьому у ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за останні два роки фактично був відсутній запас фінансової стійкості: у 2016 р. відносно 2015 р. він зменшився майже в три рази, а у 2017 р. порівняно з 2016 р. – фактично у вісім разів, натомість сила впливу операційного левериджу була не високою.

Зважаючи на те, що маржинальний дохід підприємства є досить низьким, а змінні витрати знаходяться майже на рівні чистого доходу (98,36 % від чистого доходу), тому з метою забезпечення рентабельності діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» доцільно виявити резерви до їх скорочення.

Так, 24,07 % собівартості виробництва займають витрати на енергію. Саме тому у 2017 р. було прийнято рішення про будівництво біогазового комплексу для виробництва теплової та електричної енергії.

Адже, буряковий жом на підприємствах цукрової галузі (майже 80 % від маси буряків) є безкоштовною сировиною для виробництва енергії (з 1 тонни пресованого жому виробляється близько 105 м³ біогазу) [73].

Окрім отримання біогазу, відходи від даного комплексу (переброджена маса бурякового жому) можна використовувати як екологічно чисті біодобрива, що у свою чергу надасть змогу підвищити врожайність на 30-50 %, відповідно їх собівартість є мінімальною. Для виробництва біогазу даним комплексом, окрім бурякового жому, можливе використання відходів інших суб'єктів господарювання харчової промисловості для виробництва «зеленої енергії» та продаж її за «зеленим тарифом». Окрім цього, даний комплекс по переробці органічної сировини сприятиме покращенню екологічної ситуації.

Таким чином, будівництво даного комплексу надасть змогу підприємству використовувати власну енергію, тим самим зменшивши собівартість цукру на дану статтю витрат. Відповідно отримання значного обсягу збитку ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» у 2017 р. частково спричинене витратами підприємства на будівництво даного комплексу.

Прорахуємо ефект від впровадження даної установки шляхом прогнозу статей звіту про фінансові результати на 2018 р., в основі якого лежить середньорічний темп зростання (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Фактичні та планові значення чистого фінансового результату ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний», тис. грн.

Показник	Звітний період	Середньорічний темп зростання, %	Плановий період
Чистий дохід	182 308,00	130,44	237 797,07
Собівартість реалізованої продукції	181 836,00	132,26	182 610,78
Валовий прибуток	472,00	x	55 186,28
Інші операційні доходи	2 552,00	251,29	6 412,92
Адміністративні витрати	4 693,00	139,25	6535,21
Витрати на збут	2 506,00	131,35	3291,53
Інші операційні витрати	18 947,00	209,05	39609,34
Інші витрати	29	x	x
Фінансові результати до оподаткування	(23 151,00)	x	12 163,12
Чистий фінансовий результат	(23 151,00)	x	9 973,76

Стаття «Фінансові витрати» у плановому році не передбачена, оскільки плата за позиковими ресурсами передбачається з 2019 р.

За прогнозами експертів закупівельні ціни на цукор у плановому періоді дещо зростуть – на 5-10 %, відповідно й чистий дохід матиме тенденцію до зростання [52].

Отже, за рахунок побудови біогазового комплексу, і відповідно зниження собівартості на 24,04 %, підприємство зможе отримати прибуток у розмірі 9973,76 тис. грн. у 2018 р..

ВИСНОВКИ

Ефективність функціонування суб'єктів господарювання у сучасних умовах багато в чому залежить від ефективної політики управління фінансовою стійкістю у контексті забезпечення ФБП.

У результаті систематизації наукових підходів щодо дефініції поняття «фінансова стійкість підприємства», можемо зазначити, що найбільш широкого поширення набули наступні концептуальні підходи до його трактування: узагальнююча характеристика фінансового стану підприємства; у контексті платоспроможності суб'єкта господарювання; стан фінансових ресурсів підприємства; з позиції економічної (фінансової) незалежності суб'єкта господарювання; рівень ФБП.

Проаналізувавши основні аспекти сутності даної категорії можемо сформулювати визначення: фінансова стійкість підприємства – це комплексне поняття, яке характеризує такий стан та структуру фінансових ресурсів підприємства, що забезпечує високий рівень платоспроможності та фінансову незалежність суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі.

На фінансову стійкість підприємства впливають різні чинники, які частково чи повністю залежать від суб'єкта господарювання. Найбільш поширеним критерієм їх поділу є місце виникнення: внутрішні (галузева приналежність, розмір сплаченого статутного капіталу, структура випущеної продукції тощо) та зовнішні (соціально-економічні, політичні, екологічні тощо), а також за ступенем їх значущості (чинники I рівня, чинники II рівня та чинники III рівня).

Основною метою управління фінансовою стійкістю є забезпечення ФБП та стабільного функціонування суб'єкта господарювання в поточному та перспективному періодах. Серед спільних рис понять ФБП та фінансової стійкості підприємства можна виокремити: по-перше, їх направленість на довгострокову перспективу, по-друге, спрямовані на забезпечення рівноваги та стабільності

фінансового стану (за рахунок формування достатнього рівня платоспроможності, фінансової стійкості та рентабельності), по-третє, фінансова стійкість може викликати інтерес як керівництва і власників суб'єкта господарювання, так й інших зацікавлених сторін, зокрема інвесторів та кредиторів, натомість формування достатнього рівня ФБП зацікавлені у першу чергу власники суб'єкта господарювання, адже вона відображає захищеність їхніх фінансових інтересів.

У загальному можна виділити три етапи управління фінансовою стійкістю підприємства: підготовчий, аналітичний (аналіз абсолютних показників, аналіз відносних показників фінансової стійкості та визначення запасу фінансової стійкості) та етап прийняття та реалізації рішень.

ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» є єдиним виробником цукру в Чернігівській області та належить до об'єднання галузевої господарської асоціації «Чернігівцукор», яка у свою чергу надає послуги з формування ринку збуту продукції у даній області.

Відповідно до фінансових показників за 2016-2017 рр. дане підприємство було збитковим, так у 2017 р. збиток склав –23151 тис. грн., його зростання відносно 2016 р. становило 1330,84 %, що є негативним у діяльності підприємства.

На основі проведеного аналізу фінансового стану відповідно до його основних напрямів, можемо зазначити, що по деяких розглянутих нами показниках реальні значення по підприємству відрізняються від рекомендованих нормативних значень, і на загальному тлі підприємство має відносно не стійке фінансове становище. Позитивним у діяльності підприємства є зниження рівня зносу та знаходження його в межах нормативного значення, зниження фондомісткості. Також можемо спостерігати покращення показника абсолютної ліквідності підприємства, зокрема зростання на 0,154 пункти відносно початку досліджуваного періоду, і який у 2017 р. становить 0,155. Дослідження показників ділової активності свідчить про підвищення ефективності використання активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей. Натомість можемо спостерігати невисоку рентабельність активів, продажів, основних засобів та

власного капіталу протягом 2013-2015 рр., а у 2016-2017 рр. – збитковість діяльності підприємства. Також можемо спостерігати відсутність чистого оборотного капіталу на підприємстві, проте така ситуація може виникати через вплив сезонного характеру діяльності суб'єкта господарювання.

Щодо показників фінансової стійкості та ФБП, можна зробити висновок, що за досліджуваний період розраховані абсолютні, відносні та інтегральні показники свідчать про погіршення рівня як фінансової стійкості, так і ФБП. Так, у 2017 р. вагома частка показників не відповідає нормативним значенням, виняток становлять коефіцієнт короткострокової заборгованості та коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів. Натомість лише у 2016 р. наявний власний оборотний капітал, про що свідчать коефіцієнти забезпеченості власним оборотним капіталом, забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом, маневреності власного капіталу та маневреності функціонального капіталу, котрі відповідають нормативним значенням і становлять 0,119, 0,244, 1,545 та 0,012 відповідно. Розраховані інтегральні показники фінансової стійкості та ФБП, а також абсолютні показники фінансової стійкості свідчать про кризовий стан підприємства.

Така ситуація на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» зокрема може бути спричинена загальногалузевими тенденціями, про що свідчить аналогічний фінансовий стан та рівень ФБП більшості досліджуваних підприємств-конкурентів.

Інтегральний показник фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний», розрахований за допомогою таксономічного методу, протягом 2008-2017 рр. знаходиться переважно на критичному рівні, однак порівняно з 2015 р. він значно зріс і в 2017 році становить 0,324. тобто підприємство має низький рівень фінансової стійкості. Аналогічна ситуація наявна й у інших суб'єктів господарювання галузі, так за 2008-2017 рр. даний показник знаходиться в межах критичного та низького рівня, що свідчить про провадження неефективної політики у правління фінансовою стійкістю.

Основними факторами впливу на фінансову стійкість, за результатами кореляційно-регресійного аналізу є: збільшення посівної площі на 1 тис. га призведе до зростання коефіцієнта фінансування на 1,04 пункти, зростання індексу споживчих цін та середньої ставки за кредитами для підприємств на 1 % спричинить підвищення коефіцієнт фінансування на 0,58 пункти та 13,43 пункти відповідно.

За результатами операційного аналізу, було встановлено, що поріг рентабельності у 2017 р. знаходиться на рівні 1598329,88 тис. грн.. Маржинальний дохід ПАТ «Линівський цукрокомбінат «Красний» є досить низьким, а змінні витрати знаходяться майже на рівні чистого доходу, відносно нього витрати складають 98,36 %. У структурі змінних витрат вагому частку займають витрати на енергію – 24,07 %. Саме тому у 2017 р. було прийнято рішення про будівництво біогазового комплексу для виробництва теплової та електричної енергії. У результаті чого підприємство зможе отримати прибуток у розмірі 9 973,76 тис. грн. у 2018 році.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василенко Ю. М. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її забезпечення. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 1. С. 21-25.
2. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посібн. Київ : «Знання», 2002. 294 с.
3. Шаблиста Л. М. Фінансова стійкість підприємства: сутність і методи оцінки. *Економіка і прогнозування*. 2006. № 2. С. 46 -57.
4. Ковальчук М. І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК. Київ : КНЕУ, 2005. 390 с.
5. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп.. Київ, 2005. 662 с.
6. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування : навч. посібн. Київ : Центр навч. літ-ри, 2003. 262 с.
7. Абрютина М. С., Грачев А. В. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия : 3-е изд., доп.и перераб. – Москва : Дело и Сервис, 2001. 172 с.
8. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посібн.. Київ : Ніка-Цент, 2002. 359 с.
9. Фінансовий аналіз : навч. посібн. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.
10. Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М. Зовнішньоекономічний менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 568 с.
11. Стригуль Л. С. Теоретико-методичне забезпечення визначення фінансової стійкості підприємств різних організаційно-правових форм в умовах мінливого середовища. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6(3). С. 64-67.

12. Семенов Г. А., Ярошевська О. В. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2011. № 1 (19). С. 136-141.
13. Друри К. Производственный и управленческий учет. Москва : ЮНИТИ, 2005. 476 с.
14. Кривицька О. Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку. *Фінанси України*. 2005. № 3. С. 138-143.
15. Прісняков В. Ф. Порівняння фінансово-економічної стійкості ринкової і планової економіки. *Фінанси України*. 2006. № 10. С. 49-54.
16. Пименов Н. А. Управление финансовыми рисками в системе экономической безопасности : учебник и практикум. – Москва: Издательство Юрайт, 2014. 413 с.
17. Слєцьких С. Я. Управління фінансовою стійкістю промислового підприємства : автореф. ... дис. докт. екон. наук : 08.00.04. Донецьк, 2014. 42 с.
18. Бізюк Д. Л., Кнейслер О. В. Теоретична концептуалізація фінансової стійкості підприємства. Актуальні проблеми корпоративних фінансів та фінансових ринків в умовах глобалізації : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. студ., аспірантів, молод. вчених / відпов. за вип. О. В. Кнейслер; уклад.: Т. В. Письменна, П. М. Партика. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – С. 19-20.
19. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. / За заг. ред. І. О. Школьник. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.
20. Кравченко М. С. Сутність фінансової стійкості промислового підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2010. № 2 (18). С. 61-63.
21. Яловий Г. К. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць*. 2011. № 8. С. 267–272.
22. Савельєва А. О. Фінансова стійкість підприємства та фактори, що впливають на неї. *Матеріали XLVII науково-технічної конференції*

- підрозділів Вінницького національного технічного університету*. 2018.
URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/3806> (дата звернення: 29.09.18).
23. Рубаха М. В., Нетак О. Б. Моніторинг чинників впливу на фінансову стійкість та платоспроможність вітчизняних суб'єктів господарювання у посткризовий період. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.4. С. 278-285.
24. Русіна Ю. О., Полозук Ю. В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. *International scientific journal*. 2015. № 2. С. 91-94.
25. Єлецьких С. Я. Послідовність етапів процесу управління розвитком промислового підприємства з позицій забезпечення його фінансової стійкості. *Науковий огляд*. 2014. № 9. Т. 8. URL: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/327/513> (дата звернення: 09.10.18).
26. Болгар Т. М. Роль фінансової безпеки підприємства в системі антикризового управління. *Ефективна економіка*. 2013. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1935> (дата звернення: 09.10.18).
27. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : Эльга: Ника-Центр, 2006. 776 с.
28. Лазуренко В. И., Филипенко Т. В. Правовое обеспечение экономической безопасности предприятий : монография. Донецк : Донецкий юридический ин-т ЛГУВД, 2007. 190 с.
29. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01. Київ, 2006. – 19 с.
30. Приказюк О. В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки аграрного підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2009. 15 с.

31. Кім Ю. Г. Управління системою фінансової безпеки підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 21.04.02. Київ, 2009. 23 с.
32. Пластун О. Л. Розвиток системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва сфери матеріального виробництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Суми, 2007. 25 с.
33. Штангрет А. М., Караїм М. М. Антикризове управління фінансовою безпекою підприємства: теоретичні аспекти. *Економічний вісник університету*. 2013. Вип. 20(1). С. 178-182.
34. Коваль Л. П. Фінансова стійкість у забезпеченні фінансової безпеки підприємства URL: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Economics/10_101105.doc.htm (дата звернення: 12.10.18).
35. Сметанюк О. А., Кругляк С. О. Фінансова стійкість в системі фінансової безпеки підприємства. *Економічний простір*. 2014. № 85. С. 187-196.
36. Погріщук Г. Б., Руденко В. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкової турбулентності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 6. URL: <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/158.pdf> (дата звернення: 12.10.18).
37. Малюга Л. М. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Вісник Донецького національного університету*. 2015. Випуск 1. С. 233-236.
38. Гринів Б. В. Деякі проблеми методики аналізу фінансової стійкості підприємства. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна*. 2014. Вип. 44. С. 123-127.
39. Козлова О. С. Методика оцінки фінансової стійкості підприємства. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2017. № 10 (50). С. 914-917.
40. Ясіновська І. Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств. *Європейські перспективи*. 2016. Вип. 2. С. 169-175.
41. Томчук О. Ф. Оцінка фінансової стійкості – важлива характеристика фінансового стану підприємства. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2015. Вип. 12 (2). С. 240-250.

42. Теоретико-методичне забезпечення управління фінансовою діяльністю підприємств : монографія / Наук. ред. та кер. кол. авт. канд. екон. наук, доц. Л. С. Мартюшева. Харків : АДВА, 2009. 272 с.
43. Белялов Т. Е., Олійник А. В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2016. № 12 (2). С. 22-26
44. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / За заг. ред. д-ра екон. наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 427 с.
45. Лучко М. Р., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
46. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.
47. Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14. Дата оновлення: 26.10.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06> (дата звернення: 23.10.18).
48. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
49. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / За заг. ред. Т. Д. Косової, І. В. Сіменко. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 440 с.
50. Тринька Л. Я., Іванчук (Липчанська) О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Алерта, 2014. 768 с.
51. Швець Ю. О., Цикало К. С. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки промислових підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип. 25. С. 162-168.
52. Реалії розвитку цукрової галузі України у 2017 році. *Науково-інформаційний вісник «Цукрова галузь»*. 2018. № 1 (7). URL: <http://sugar->

- journal.com.ua/custom/ files/Vestnik_ua/2018/01/10-11.pdf_(дата звернення: 05.11.18).
53. ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» / Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України // Офіційний сайт. URL: <https://smida.gov.ua/db/participant/00372629> (дата звернення: 05.11.18).
54. ТОП-10 найпотужніших цукрових заводів / Національна асоціація цукровиків України // Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrsugar.com/uk/post/top-10-najpotuznisih-cukrovih-zavodiv> (дата звернення: 08.11.18).
55. Фінансова звітність підприємств / Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України // Офіційний сайт. URL: <https://smida.gov.ua/db/emitent> (дата звернення: 10.11.18).
56. Тищенко О. М., Норік Л. О. Моделювання оцінки та прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Проблеми економіки та управління*. 2009. № 640. С. 406 – 415.
57. Костриченко В. М., Карпінська М. М. Виробничо-фінансова стійкість підприємства: оцінювання та її забезпечення. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. : Економічні науки*. 2015. Вип. 1. С. 44–53.
58. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України: статистичний збірник. Київ : Державний комітет статистики України, 2018. – 59 с.
59. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України: статистичний збірник. Київ : Державний комітет статистики України, 2013. – 57 с.
60. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2017 р. до 1 вересня 2018 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 р. № 12. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-2017-п> (дата звернення: 26.11.2018).
61. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2016 р. до 1 вересня 2017 року : Постанова Кабінету

- Міністрів України від 20.01.2016 р. № 23. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/23-2016-п> (дата звернення: 26.11.2018).
62. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2015 р. до 1 вересня 2016 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 189. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-2015-п> (дата звернення: 26.11.2018).
63. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2014 р. до 1 вересня 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2013 р. № 912. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-2013-п> (дата звернення: 26.11.2018).
64. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2013 р. до 1 вересня 2014 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.04.2013 р. № 223. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223-2013-п> (дата звернення: 26.11.2018).
65. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2012 р. до 1 вересня 2013 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.04.2012 р. № 290. Дата оновлення: 19.10.2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/290-2012-п> (дата звернення: 26.11.2018).
66. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2011 р. до 1 вересня 2012 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2011 р. № 179. Дата оновлення: 31.03.2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2011-п> (дата звернення: 26.11.2018).
67. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2010 р. до 1 вересня 2011 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2010 р. № 96. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/96-2010-п> (дата звернення: 26.11.2018).
68. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2009 р. до 1 вересня 2010 року : Постанова Кабінету

- Міністрів України від 04.02.2009 р. № 63. Дата оновлення: 22.10.2009.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/63-2009-п> (дата звернення: 26.11.2018).
69. Про державне регулювання виробництва цукру та цукрових буряків у період з 1 вересня 2008 р. до 1 вересня 2009 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2008 р. № 20. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20-2008-п> (дата звернення: 26.11.2018).
70. Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД / Державна фіскальна служба України // Офіційний сайт. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/fl1> (дата звернення: 27.11.2018).
71. Статистичні дані / Державна служба статистики України // Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 27.11.2018).
72. Статистичні дані / Національний банк України // Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/allinfo> (дата звернення: 27.11.2018).
73. Паливо та біопаливо. *Науково-інформаційний вісник «Цукрова галузь»*. 2018. № 7 (13). URL: http://sugar-journal.com.ua/custom/files/Vestnik_ua/2018/07/42.pdf (дата звернення: 29.11.18).

ДОДАТОК А

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА»

Таблиця А.1 – Теоретико-методичні підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства»

№ п/п	Представники теоретичного підходу	Визначення
I. Узагальнююча характеристика фінансового стану підприємства		
1	Коробов М. Я [2]	відповідність параметрів діяльності підприємства та розміщення його фінансових ресурсів критеріям позитивної характеристики фінансового стану.
2	Шабалиста М. Л. [3]	узагальнююча якісна характеристика фінансового стану підприємства, відображає тенденції зміни фінансових відносин на підприємстві під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників.
3	Ковальчук М. І. [4]	стан активів і пасивів підприємства, який дає змогу вільно розпоряджатися власним капіталом, грошовими коштами та їх еквівалентами, ефективно використовувати всі ресурси, забезпечує безперервний процес виробничої, комерційної та фінансової діяльності, відтворення і розширення виробництва.
4	Савицька Г. В. [5]	здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється, що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість в межах припустимого рівня ризику.
II. У контексті платоспроможності підприємства		
5	Крамаренко Г. О. [6]	такий фінансовий та економічний стан підприємства, за якого платоспроможність зберігає тенденцію до стійкості, тобто постійна у часі, а співвідношення власного і позикового капіталу перебуває у межах, які забезпечують цю платоспроможність.
6	Абрютіна М. С, Грачов А. В. [7]	надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів; головна ознака стійкості – це наявність чистих ліквідних активів, які визначаються як різниця між усіма ліквідними активами і всіма короткостроковими зобов'язаннями на той чи інший момент часу.
7	Філімоненко О.С. [8]	стан підприємства, при якому розмір його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним.
III. Стан фінансових ресурсів підприємства		
8	Білик М. Д. [9]	це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення.

Продовження таблиці А.1

№ п/п	Представники теоретичного підходу	Визначення
9	Дахно І. І. [10]	це такий стан його фінансових ресурсів, їх розподілу і використання, який забезпечує розвиток підприємства за рахунок росту прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого ризику зовнішньоекономічної діяльності.
10	Стригуль Л. С. [11]	це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.
IV. 3 позиції економічної (фінансової) незалежності суб'єкта господарювання		
11	Семенов Г. А., Ярошевська О. В. [12]	характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання.
12	Друрі К. [13]	оцінка фінансової стійкості підприємства визначається його фінансовою незалежністю; вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів і інвесторів; фінансова стійкість у довгостроковому плані характеризується співвідношенням власних і позикових коштів.
13	Кривицька О. Р. [14]	результат формування достатнього для розвитку підприємства обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності.
V. Як рівень ФБП		
14	Прісняков В. Ф. [15]	рівень ФБП в умовах і ринкової, і планової економіки, насамперед, визначається станом і структурою активів підприємства й джерелами їхнього покриття.
15	Піменов Н. А. [16]	це комплексне поняття, яке відображає такий стан фінансів, при якому підприємство здатне стабільно розвиватися, зберігаючи свою фінансову безпеку в умовах додаткового рівня ризику.

ДОДАТОК Б

КЛАСИФІКАЦІЙНА СИСТЕМА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця Б.1 – Класифікаційна система факторів впливу на фінансову стійкість підприємства [21]

№ п/п	Класифікаційна ознака	Група факторів	Характеристика
1	За інтенсивністю взаємодії	Взаємопов'язані	Фактори взаємопов'язані між собою, тобто реалізація одного фактора зумовила дію іншого
		Невзаємопов'язані	Фактори невідпов'язані між собою
2	За місцем виникнення	Внутрішні	Залежать від діяльності підприємства
		Зовнішні	Не залежать від діяльності підприємства
3	За характером впливу	Екстенсивні	Результатом впливу факторів є кількісний приріст результативного показника
		Інтенсивні	Результатом впливу факторів є якісний приріст результативного показника
4	За терміном використання	Поточні	Можуть сколивати фінансову стійкість підприємства у короткостроковій перспективі
		Перспективні	Можуть сколивати фінансову стійкість підприємства у довгостроковій перспективі
5	За часом дії	Постійні	Фактори, характер впливу яких на фінансову стійкість з часом суттєво не змінюється
		Змінні	Фактори, характер впливу яких на фінансову стійкість постійно змінюється
6	За ступенем поширення	Загальні	Діють у всіх галузях економіки
		Специфічні	Діють в умовах окремої галузі економіки або підприємства
7	За можливістю виміру впливу	Вимірювані	Вплив факторів на фінансову стійкість може бути кількісно оцінений
		Не вимірювані	Вплив факторів на фінансову стійкість не можливо кількісно оцінити
8	За властивостями явищ	Кількісні	Фактори відображають кількісну визначеність явищ
		Якісні	Фактори визначають внутрішні якості, ознаки та особливості явищ
9	За важливістю результату	Основні	Значно впливають на фінансову стійкість підприємства
		Другорядні	Мають незначний вплив на фінансову стійкість підприємства

ДОДАТОК В

ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА» РІЗНИМИ АВТОРАМИ

Таблиця В.1 – Тракткування сутності поняття ФБП різними авторами

№ п/п	Автор	Визначення
1	Бланк І. О. [27]	кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, який забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенціальних загроз внутрішнього і зовнішнього характеру, параметри якого визначаються на основі фінансової філософії і створюють необхідні передумови для фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному і перспективному періоді.
2	Лазуренко В.І., Філіпенко Т.В. [28]	стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений в найбільш високих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності роботи, якості управління і використання основних та оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норми дивідендних виплат за цінними паперами, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського становища підприємства і перспектив його технологічного та фінансового розвитку.
3	Горячева К.С. [29]	фінансовий стан підприємства, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.
4	Приказюк О.В. [30]	фінансовий стан, який характеризується стійкістю до внутрішніх зовнішніх загроз, здатністю забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів та сталий розвиток всієї фінансової системи.
5	Кім Ю. Г. [31]	стан фінансових ресурсів, за яких забезпечується ефективна (прибуткова) діяльність підприємства, захист його фінансових інтересів та здатність зберігати свою ліквідність, платоспроможність і фінансові можливості під впливом різного роду небезпек і загроз.
6	Пластун О.Л. [32]	здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою фінансову діяльність ефективно і стабільно шляхом оптимізації використання фінансових ресурсів, забезпечення їх належного рівня та мінімізації впливу ризиків внутрішнього і зовнішнього середовища.
7	Штангрет А. М, Караїм М. М. [33]	це захист від можливих втрат і попередження банкрутства підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів.

ДОДАТОК Г

**ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Таблиця Г.1 – Характеристика методів оцінювання фінансової стійкості підприємства

Група методів	Види методів і моделей	Перевага	Недолік
Методи оцінювання, що ґрунтуються на аналізі фінансового стану підприємства	Експрес-аналіз фінансового стану підприємства	1) невисока трудомісткість; 2) швидкість проведення та отримання результатів; 3) зрозуміла інтерпретація результатів.	1) не відображає довгостроковий аспект; 2) є досить спрощеним, тому на його основі можна зробити лише припущення про рівень фінансової стійкості підприємства
	Поглиблений аналіз фінансового стану підприємства	1) невисока трудомісткість; 2) зрозуміла інтерпретація результатів; 3) надає комплексну, більш точну оцінку.	1) не відображає довгостроковий аспект; 2) не містить інформації про джерела формування активів підприємства; 3) відносно висока трудомісткість.
	Балансовий метод	1) простий в обчисленні; 2) є зручним для проведення оперативного оцінювання.	1) не враховує структуру джерел фінансування активів; 2) не дозволяє визначити надлишок чи нестачу джерел фінансування.
Методи, що ґрунтуються на визначенні рівня забезпеченості запасів підприємства джерелами їх формування	Агрегатний метод	1) простий в обчисленні; 2) первісна інформація є загальнодоступною; 3) відображає надлишок або нестачу джерел фінансування запасів.	1) не враховує структуру джерел фінансування активів; 2) не відображає рентабельність, сукупний ризик, оборотність оборотного капіталу, вартість залучення коштів
Методи оцінювання, що ґрунтуються на обчисленні певної кількості коефіцієнтів	Метод фінансових коефіцієнтів	1) дозволяє отримати динамічну оцінку та її порівняння з середньогалузевим значенням.	1) не має нормативних значень показника для вітчизняних підприємств; 2) не враховують галузевих особливостей діяльності підприємства; 3) не враховують розмір підприємства.

Продовження таблиці Г.1

Група методів	Види методів і моделей	Перевага	Недолік
Методи оцінювання, що ґрунтуються на застосуванні одного інтегрального показника, який складається із декількох найвагоміших коефіцієнтів	Інтегральний метод	1) дозволяють отримати статистичну оцінку фінансової стійкості підприємства з її подальшим порівнянням з результатами інших методів; 2) розроблені для вітчизняних підприємств.	1) складні в обчисленні; 2) обмеженість сфери застосування; 3) нормативні значення використовуваних коефіцієнтів не враховує структуру капіталу підприємства.
	Таксономічний метод		
	Метод інтегральної бальної оцінки		
	Модель Альтмана	1) мають невелику кількість значущих показників; 2) висока точність результатів; 3) низька трудомісткість розрахунків; 4) можливий порівняльний аналіз отриманих показників.	1) розроблені для зарубіжних підприємств; 2) не враховують галузевих особливостей підприємств; 3) не дозволяють виявити фактори впливу на визначений рівень фінансової стійкості; 5) відсутня поглиблена класифікація типів фінансової стійкості досліджуваного суб'єкта господарювання.
	Модель Спрінгейта		
	Модель Тафлера		
	Модель Ліса		
	Модель Чессера	1) враховує галузеві особливості підприємства; 2) передбачає поглиблену класифікацію типів фінансової стійкості.	1) не враховує фактор часу; 2) не дозволяють виявити фактори впливу на визначений рівень фінансової стійкості; 3) результати оцінювання не відображають потенціал розвитку підприємства.
Модель Конана та Гольдера			
Показник Бівера	1) простий в обчисленні; 2) первісна інформація є загальнодоступною; 3) низька трудомісткість.	1) відсутня поглиблена класифікація типів фінансової стійкості досліджуваного суб'єкта господарювання; 2) результати оцінювання не відображають потенціал розвитку підприємства.	

Джерело: складено автором за даними [38]-[42]

ДОДАТОК Д

АЛГОРИТМ РОЗРАХУНКУ АБСОЛЮТНИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Таблиця Д.1 – Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості підприємства [44]

Етапи	Алгоритм розрахунку
1. Визначення наявності власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	$H_1 = \phi.1.(p.1495 + p.1520 + p.1525 - p.1095);$
2. Визначення наявності власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	$H_2 = H_1 + \phi.1.(p.1500 + p.1510 + p.1515)$
3. Визначення загальної величини основних джерел коштів (власного оборотного капіталу, довгострокових, короткострокових кредитів та позик) для формування запасів і витрат	$H_3 = H_2 + \phi.1.(p.1600 + p.1610)$
4. Визначення величини запасів і витрат	$H_4 = \phi.1.(p.1100 + p.1170)$
5. Визначення надлишку (+) або нестачі (-) власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	$E_1 = H_1 - H_4$
6. Визначення надлишку (+) або нестачі (-) власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	$E_2 = H_2 - H_4$
7. Визначення надлишку (+) або нестачі (-) загальної величини основних джерел коштів (власного оборотного капіталу, довгострокових, короткострокових кредитів та позик) для формування запасів і витрат	$E_3 = H_3 - H_4$

Таблиця Д.2 – Типи фінансової стійкості підприємства [44]

Типи фінансової стійкості	Алгоритм розрахунку	Економічне обґрунтування
Абсолютна фінансова стійкість	$\begin{cases} E_1 \geq 0, \\ E_2 \geq 0, \\ E_3 \geq 0. \end{cases} \bar{S} = (1,1,1)$	Власний оборотний капітал повністю забезпечує формування запасів і витрат
Нормальна фінансова стійкість	$\begin{cases} E_1 < 0, \\ E_2 \geq 0, \\ E_3 \geq 0. \end{cases} \bar{S} = (0,1,1)$	Запаси і витрати забезпечуються сумою власного оборотного капіталу та довгостроковими позиковими джерелами
Передкризовий фінансовий стан	$\begin{cases} E_1 < 0, \\ E_2 < 0, \\ E_3 \geq 0. \end{cases} \bar{S} = (0,0,1)$	Запаси і витрати забезпечуються сумою власного оборотного капіталу та довгостроковими і короткостроковими позиковими джерелами, тобто усіма загальними джерелами формування запасів і витрат
Кризовий фінансовий стан	$\begin{cases} E_1 < 0, \\ E_2 < 0, \\ E_3 < 0. \end{cases} \bar{S} = (0,0,0)$	Запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства

ДОДАТОК Е

ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця Е.1 – Показники оцінки фінансової стійкості підприємства

Показник	Автор								Нормативно-правовий акт	Кількість посилань
	Савицька Г. В. [5]	Білик М. Д. [9]	Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. [45]	Цал-Цалко Ю. С. [46]	Беялов Т. Е. [43]	Крамаренко Г. О. [6]	Філімоненков О. С. [8]	Дахно І. І. [10]		
Коефіцієнт автономії	+	+	+	+	+	+	+	+	Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства [47]	9
Коефіцієнт фінансової залежності	+	+	+	+	+	-	+	+		8
Коефіцієнт фінансування	-	+	-	+	+	-	-	-		4
Коефіцієнт фінансового ризику	+	+	+	-	-	+	+	+		7
Коефіцієнт фінансової стійкості	-	-	-	+	-	+	+	+		4
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-	+	-	+	+	+	+	-		6
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	-	-	+	+	+	+		-		5
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-	+	+	+	+	+	+	+		8
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	-	-	-	-	+	-	+	-		2
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	+	-	-	+	+	+	-	-		4
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	+	-	+	+	+	+	-		6

ДОДАТОК Ж

ХАРАКТЕРИСТИКА ВІДНОСНИХ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Таблиця Ж.1 – Характеристика відносних показників оцінки фінансової стійкості

№ п/п	Показник	Економічна сутність	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку
1	Коефіцієнт автономії	характеризує частку власного капіталу в загальній сумі коштів, авансованих у діяльність підприємства та свідчить про перспективи зміни фінансового стану на найближчий період.	$> 0,5$	<u>Власний капітал</u> Валюта балансу
2	Коефіцієнт фінансової залежності	є оберненим до коефіцієнта автономії. Зростання цього показника в динаміці означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства і втрату фінансової незалежності.	< 2	<u>Валюта балансу</u> Власний капітал
3	Коефіцієнт фінансування	найвагоміший показник, який свідчить про фінансову залежність підприємства від залучення позикових коштів.	< 1	<u>Зобов'язання</u> Власний капітал
4	Коефіцієнт фінансового ризику	характеризує кількість залученого капіталу в розрахунку на 1 грн. власного капіталу.	$< 0,3$	<u>Позиковий капітал (платний)</u> Власний капітал
5	Коефіцієнт фінансової стійкості	оберненим до коефіцієнта фінансового ризику. Перевищення власного капіталу над зобов'язаннями свідчить про достатній запас фінансової стійкості і відносну незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансових ресурсів.	> 1	<u>Власний капітал</u> Зобов'язання
6	Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	показує, яка частина оборотних коштів підприємства була сформована за рахунок власного капіталу.	$> 0,1$	<u>Власний оборотний капітал</u> Оборотні активи
7	Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	характеризує наскільки матеріальні запаси і витрати майбутніх періодів покриті власними джерелами та обсяг потреби в залученні позикових коштів.	$0,6 - 0,8$	<u>Власний оборотний капітал</u> Запаси та витрати

Продовження таблиці Ж.1

№ п/п	Показник	Економічна сутність	Нормативне значення	Алгоритм розрахунку
7	Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	характеризує наскільки матеріальні запаси і витрати майбутніх періодів покриті власними джерелами та обсяг потреби в залученні позикових коштів.	0,6 – 0,8	<u>Власний оборотний капітал</u> Запаси та витрати
8	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	показує частку власних коштів, вкладених в оборотні активи.	не менше 0,2 – 0,5	<u>Власний оборотний капітал</u> Власний капітал
9	Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	характеризує частку власного оборотного капіталу, що знаходяться в формі грошових коштів і поточних фінансових інвестицій, тобто показує рівень абсолютно ліквідних активів у загальному обсязі власного оборотного капіталу підприємства.	0 – 1	Гроші та їх еквіваленти + <u>Поточні фінансові інвестиції</u> Власний оборотний капітал
10	Коефіцієнт короткострокової заборгованості	виражає питому вагу короткострокових зобов'язань підприємства у загальному обсязі зобов'язань.	0,5 – 0,6	<u>Поточні зобов'язання</u> Загальна сума позикового капіталу
11	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	дозволяє оцінити частку позикових коштів при фінансуванні капітальних вкладень.	0,4 – 0,5	<u>Довгострокові зобов'язання</u> Власний капітал + Довгострокові зобов'язання

Джерело: складено автором за даними [19],[48]-[50]

ДОДАТОК И

**АЛГОРИТМ РОЗРАХУНКУ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА
ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

$$\Phi_c = \frac{(1+2K_{д.п}+3Z_{в.о.к}+1:K_{з.с}+K_{р.в}+K_{п.а})^1}{(1+2K_{д.п}+3Z_{в.о.к}+1:K_{з.с}+K_{р.в}+K_{п.а})^0} - 1 \quad (И.1)$$

де Φ_c – фінансова стійкість підприємства;

$K_{д.п}^1, K_{д.п}^0$ – коефіцієнт довгострокового залучення коштів у звітному та попередньому періодах;

$Z_{в.о.к}^1, Z_{в.о.к}^0$ – коефіцієнт забезпечення запасів власними оборотними коштами у звітному та попередньому періодах;

$K_{з.с}^1, K_{з.с}^0$ – коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів у звітному та попередньому періодах;

$K_{р.в}^1, K_{р.в}^0$ – коефіцієнт реальної вартості майна у звітному та попередньому періодах;

$K_{п.а}^1, K_{п.а}^0$ – коефіцієнт постійного активу у звітному та попередньому періодах.

Критерії оцінки показника:

- $\Phi_c > 0$ – збільшення фінансової стійкості підприємства;
- $\Phi_c < 0$ – зниження фінансової стійкості підприємства [11].

ДОДАТОК К

МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Таблиця К.1 – Алгоритм розрахунку інтегрального показника оцінки рівня ФБП [51]

№ п/п	Показник	Нормативне значення	Ранг	Вагове значення	Методика розрахунку інтегрального показника ФБП
1	Фондовіддача	>1	13	0,03	$I_{FS} = \sum_{i=1}^m W_i \times K_i = \sum_{i=1}^m \frac{2(m-i+1)}{m(m+1)} \times K_i$ <p>де I_{FS} – інтегральний показник ФБП; W_i – питома вага i-го показника в інтегральному показнику; K_i – розрахункове значення i-го показника; i – місце в ранзі окремого показника; m – загальна кількість показників.</p>
2	Коефіцієнт придатності основних засобів	$\geq 0,5$	15	0,01	
3	Коефіцієнт покриття	≥ 2	6	0,08	
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	5	0,08	
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 – 0,25	4	0,09	
6	Коефіцієнт автономії	> 0,5	2	0,1	
7	Коефіцієнт фінансової стійкості	> 1	1	0,11	
8	Коефіцієнт покриття інвестицій	0,75-0,9	3	0,1	
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0,5	8	0,07	
10	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	≈ 1	7	0,07	
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	>0	14	0,02	
12	Коефіцієнт зміни валюти балансу	>0	16	0,01	
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	>0	9	0,06	
14	Рентабельність власного капіталу	>0	12	0,03	
15	Рентабельність активів	>0	11	0,04	
16	Рентабельність продажу	>0	10	0,05	

Таблиця К.2 – Оцінка рівня ФБП [51]

Рівень ФБП	Значення I_{FS}	Характеристика стану
Абсолютний	$1,17 < I_{FS}$	Підприємство бездоганно протистоїть зовнішнім та внутрішнім загрозам, що створює підґрунтя для стабільного розвитку та реалізації стратегії підприємства у майбутніх періодах
Задовільний	$0,93 < I_{FS} < 1,17$	Підприємство здатне протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам, що забезпечує його розвиток у майбутньому періоді
Незадовільний	$0,56 < I_{FS} < 0,93$	Підприємство не здатне протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам, що загрожує ефективному функціонуванню підприємства в майбутніх періодах
Критичний	$I_{FS} < 0,56$	Підприємство не протистоїть зовнішнім та внутрішнім загрозам, тому є велика ймовірність утрати платоспроможності й банкрутства

ДОДАТОК Л

**ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПАТ «ЛИНОВИЦЬКИЙ ЦУКРОКОМБІНАТ
«КРАСНИЙ»**

Таблиця Л.1 – Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр., тис. грн. [53]

Статті балансу	Код	Рік					
		2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8
Актив							
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	1000	0	8	8	0	0	0
Первісна вартість	1001	0	9	9	0	0	0
Накопичена амортизація	1002	0	1	1	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	42	0	0	105	708	90
Основні засоби:	1010	6 216	12 665	12 169	44 817	49 457	56 674
Первісна вартість	1011	23 621	36 521	37 390	74 838	82 382	96 186
Знос	1012	17 405	23 856	25 221	30 021	32 925	39 512
Інвестиційна нерухомість	1015	2 603	0	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції		0	0	0	0	0	0
які обліковуються за методом участі в капітал інших підприємств	1030	0	0	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	8 861	12 673	12 177	44 922	50 165	56 764
II. Оборотні активи							
Запаси:	1100	16039	2020	28000	35514	35759	35894
виробничі запаси	1101	3487	1685	25525	10800	7632	12842
незавершене виробництво	1102	0	180	164	4	203	405
готова продукція	1103	12453	153	2308	24708	27923	22644
Товари	1104	99	2	3	2	1	3
поточні біологічні активи	1110						
Векселі одержані	1120	542	542	542	542	542	542
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:	1125	18568 6	77501	39499	10823	38376	62558
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
за виданими авансами	1130	41962	23157	9477	7187	15791	9063
з бюджетом	1135	616	277	113	741	725	1 316
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0	0	0

Продовження таблиці Л.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	19899	29975	31227	132	65	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти:	1165	65	53	42	223	152	22 264
Витрати майбутніх періодів	1170	4 404	459	0	14795	17472	0
Інші оборотні активи	1190	187	212	0	1 237	94	1 484
Усього за розділом II	1195	269400	134196	108900	71 194	108976	133121
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0	0
Баланс	1300	278261	146869	121077	116116	159141	189885
Пасив							
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	1400	243	243	243	243	243	243
Капітал у дооцінках	1405	0	7 345	7 345	7 345	7 345	7 345
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	61	61	61
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 101	1 250	1 708	2 388	770	(22381)
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	1 344	8 838	9 296	10037	8419	(14732)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0	54754	60996
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0	54754	60996
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1600	0	39803	10000	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	273497	0	0	0	0	0
товари, роботи, послуги	1615	0	96608	101646	98885	88503	133382
розрахунками з бюджетом	1620	628	452	0	700	777	744
розрахунками зі страхування	1625	399	45	0	64	57	11
розрахунками з оплати праці	1630	821	5	0	151	141	241
одержаними авансами	1635	110	109	0	76	96	124
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	322	251	0	378	99	341
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1140	758	135	5 825	6 295	8 778
Усього за розділом III	1695	276917	138031	111781	106079	95968	143621
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0	0	0
Баланс	1900	278261	146869	121077	116116	159141	189885

Таблиця Л.2 – Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ
«Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр., тис. грн. [53]

Стаття	Код рядка	Рік				
		2013	2014	2015	2016	2017
I. Фінансові результати						
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	62980	69499	115823	133567	182308
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(59422)	(58002)	(105826)	(129014)	(181836)
Валовий прибуток (збиток)	2090 (2095)	3558	11497	9997	4553	472,0
Інші операційні доходи	2120	64	2388	212	311	2 552
Адміністративні витрати	2130	(1248)	(3543)	(3349)	(3579)	(4693)
Витрати на збут	2150	(842)	(2298)	(1753)	(2000)	(2506)
Інші операційні витрати	2180	(992)	(2618)	(1351)	(3497)	(18947)
Фінансові результати від операційної діяльності	2190 (2195)	540	5426	1232	(1688)	(23122)
Доход від участі в капіталі	2200	0	0	1	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0	0	0	0
Інші доходи	2240	0	0	0	0	0
Фінансові витрати	2250	(391)	(4861)	(1177)	(1)	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
Інші витрати	2270	0	0	0	0	(29)
Фінансові результати до оподаткування	2290 (2295)	149	568	74	(1689)	(23151)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	(110)	0	71	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
Чистий фінансовий результат – прибуток (збиток)	2350 (2355)	149	458	74	(1618)	(23151)
III. Елементи операційних витрат						
Матеріальні затрати	2500	41 057	45068	96005	89 903	98456
Витрати на оплату праці	2505	7339	3590	12048	11636	15 660
Відрахування на соціальні заходи	2510	2441	1649	3063	2466	2996
Амортизація	2515	3898	4126	4 502	2 904	6 587
Інші операційні витрати	2520	10 053	11503	7 183	7 057	17 038
Разом	2550	64788	65936	122801	113966	140737

ДОДАТОК М

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Таблиця М.1 – Попередня оцінка фінансового стану ПрАТ «Гнідавський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показники	Рік					Темп зростання, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	в цілому за період
Чистий прибуток	-18431,00	-15543,00	-3605,00	15219,00	-25554,00	84,33	23,19	-422,16	-167,91	138,647
Чистий дохід від реалізації	232306,00	348344,00	448898,00	576395,00	683674,00	149,95	128,87	128,40	118,61	294,299
Середньорічна вартість активів	239330,5	237041,5	215013,5	288818,5	388393,5	99,04	90,71	134,33	134,48	162,283

Таблиця М.2 – Попередня оцінка фінансового стану ПрАТ «Красилівський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показники	Рік					Темп зростання, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	в цілому за період
Чистий прибуток	-1897,00	-502,00	58,00	-521,00	363,00	26,46	-11,55	-898,28	-69,67	-19,14
Чистий дохід від реалізації	529,00	2370,00	1559,00	3182,00	2802,00	448,02	65,78	204,11	88,06	529,68
Середньорічна вартість активів	31674,00	29120,50	24329,00	20524,50	17011,50	91,94	83,55	84,36	82,88	53,71

Таблиця М.3 – Попередня оцінка фінансового стану ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показники	Рік					Темп зростання, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	в цілому за період
Чистий прибуток	-26332,00	-21378,00	-21467,00	-20337,00	-20077,00	81,19	100,42	94,74	98,72	76,25
Чистий дохід від реалізації	13559,00	9124,00	12473,00	8989,00	9788,00	67,29	136,71	72,07	108,89	72,19
Середньорічна вартість активів	396312,50	365120,00	341866,00	320721,50	298717,00	92,13	93,63	93,81	93,14	75,37

Таблиця М.4 – Попередня оцінка фінансового стану ПрАТ «Первухінський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показники	Рік					Темп зростання, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	в цілому за період
Чистий прибуток	-5766,00	-502,00	58,00	-521,00	363,00	8,71	-11,55	-898,28	-69,67	-6,30
Чистий дохід від реалізації	25058,00	2370,00	1559,00	3182,00	2802,00	9,46	65,78	204,11	88,06	11,18
Середньорічна вартість активів	45052,50	29120,50	24329,00	20524,50	17011,50	64,64	83,55	84,36	82,88	37,76

Таблиця М.5 – Попередня оцінка фінансового стану ПАТ «Саливонківський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показники	Рік					Темп зростання, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	в цілому за період
Чистий прибуток	167,00	205,00	235,00	690,00	157191,00	122,75	114,63	293,62	22781,30	94126,35
Чистий дохід від реалізації	186126,00	213723,00	256721,00	579882,00	352043,00	114,83	120,12	225,88	60,71	189,14
Середньорічна вартість активів	174057,00	218250,50	386347,00	711684,00	861225,50	125,39	177,02	184,21	121,01	494,80

Таблиця М.6 – Попередня оцінка фінансового стану ПрАТ «Теофіпольський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показники	Рік					Темп зростання, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	в цілому за період
Чистий прибуток	-18366,00	-1300,00	154,00	2275,00	-1112,00	7,08	-11,85	1477,27	-48,88	6,05
Чистий дохід від реалізації	172043,00	405640,00	248676,00	966095,00	848270,00	235,78	61,30	388,50	87,80	493,06
Середньорічна вартість активів	222872,00	245134,00	541364,00	567015,00	439845,50	109,99	220,84	104,74	77,57	197,35

Таблиця М.7 – Аналіз показників фінансового стану ПрАТ «Гнідавський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Майновий стан							
Коефіцієнт зносу	0,866	0,872	0,877	0,849	0,813	-0,053	-0,036
Коефіцієнт фондомісткості	0,709	0,446	0,326	0,322	0,359	-0,350	0,037
Ліквідність							
Коефіцієнт покриття	0,575	0,380	0,549	0,472	0,464	-0,111	-0,008
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,156	0,135	0,094	0,158	0,178	0,022	0,020
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,012	0,007	0,009	0,006	0,008	-0,004	0,003
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-76489	-91573	-63830	-142185	-180016	-103527	-37831
Ділова активність							
Коефіцієнт оборотності активів	0,971	1,470	2,088	1,996	1,760	0,790	-0,235
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,160	13,164	15,777	12,305	9,097	0,938	-3,208
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	14,159	20,340	29,061	21,764	13,958	-0,201	-7,806
Строк погашення кредиторської заборгованості	44,120	27,348	22,817	29,256	39,572	-4,548	10,316
Строк погашення дебіторської заборгованості	25,425	17,699	12,388	16,541	25,792	0,367	9,251
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	4,876	6,293	8,274	6,974	7,281	2,406	0,307
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	1,410	2,240	3,064	3,101	2,783	1,373	-0,318
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,860	5,886	10,076	11,486	15,351	12,490	3,864
Операційний цикл (ОЦ)	99,260	74,908	55,898	68,163	75,234	-24,026	7,071
Фінансовий цикл (ФЦ)	55,140	47,560	33,081	38,907	35,661	-19,478	-3,245
Рентабельність							
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,068	-0,071	-0,010	0,055	-0,0616	0,006	-0,117
Коефіцієнт рентабельності продажів	-0,079	-0,045	-0,008	0,026	-0,0374	0,042	-0,064
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,256	-0,335	-0,084	0,264	-0,8123	-0,556	-1,076
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	0,036	0,061	0,054	0,094	0,0431	0,0071	-0,0509

Таблиця М.8 – Аналіз показників фінансового стану ПрАТ «Красилівський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Майновий стан							
Коефіцієнт зносу	0,399	0,428	0,443	0,483	0,527	0,129	0,045
Коефіцієнт фондомісткості	42,134	8,982	12,801	5,359	5,283	-36,851	-0,077
Ліквідність							
Коефіцієнт покриття	0,618	0,414	2,008	3,435	3,754	3,136	0,319
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,509	0,257	1,803	2,791	2,750	2,241	-0,041
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,001	0,000
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-6410	-6357	1773	1994	661	7071	-1333
Ділова активність							
Коефіцієнт оборотності активів	0,017	0,081	0,064	0,155	0,165	0,148	0,010
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,069	0,415	0,599	2,356	5,065	4,996	2,709
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,072	0,419	0,524	1,166	1,902	1,830	0,736
Строк погашення кредиторської заборгованості	5237,476	866,577	600,804	152,796	71,074	-5166,402	-81,722
Строк погашення дебіторської заборгованості	5014,140	859,367	687,556	308,693	189,251	-4824,889	-119,442
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	0,351	2,198	3,942	6,840	6,984	6,633	0,144
Коефіцієнт оборотності основних засобів	0,024	0,111	0,078	0,187	0,189	0,166	0,003
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,032	0,155	0,109	0,273	0,278	0,246	0,005
Операційний цикл (ОЦ)	6038,567	1023,171	778,883	361,324	240,794	-5797,773	-120,529
Фінансовий цикл (ФЦ)	801,091	156,594	178,079	208,528	169,720	-631,371	-38,808
Рентабельність							
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,059	-0,019	0,003	-0,028	0,023	0,082	0,052
Коефіцієнт рентабельності продажів	-3,586	-0,212	0,037	-0,164	0,130	3,716	0,293
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,122	-0,033	0,004	-0,053	0,035	0,157	0,088
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	-2,511	-0,140	0,270	-0,062	0,277	2,788	0,340

Таблиця М.9 – Аналіз показників фінансового ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Майновий стан							
Коефіцієнт зносу	0,199	0,278	0,357	0,436	0,514	0,315	0,078
Коефіцієнт фондомісткості	14,865	19,520	12,572	15,276	12,034	-2,831	-3,242
Ліквідність							
Коефіцієнт покриття	0,751	3,439	2,565	23,783	130,436	129,685	106,653
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,243	3,349	1,730	16,128	129,863	129,620	113,735
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,003	0,035	0,005	0,031	0,42735	0,425	0,396
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-906	2271	5805	10161	15144	16050	4983
Ділова активність							
Коефіцієнт оборотності активів	0,034	0,025	0,036	0,028	0,033	-0,001	0,005
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,269	12,470	13,175	13,030	97,191	92,922	84,161
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,441	4,608	2,630	1,324	0,877	-2,564	-0,447
Строк погашення кредиторської заборгованості	84,324	28,868	27,325	27,628	3,704	-80,620	-23,924
Строк погашення дебіторської заборгованості	104,623	78,124	136,894	271,932	410,517	305,894	138,585
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	36,333	39,173	18,927	8,244	15,608	-20,725	7,364
Коефіцієнт оборотності основних засобів	0,067	0,051	0,080	0,065	0,083	0,016	0,018
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,042	0,029	0,040	0,028	0,033	-0,009	0,005
Операційний цикл (ОЦ)	114,531	87,314	155,915	315,602	433,583	319,052	117,980
Фінансовий цикл (ФЦ)	30,207	58,445	128,589	287,974	429,879	399,672	141,905
Рентабельність							
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,069	-0,071	-0,065	-0,066	-0,0696	-0,001	-0,004
Коефіцієнт рентабельності продажів	-1,942	-2,343	-1,721	-2,262	-2,0512	-0,109	0,211
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,082	-0,072	-0,065	-0,066	-0,0696	0,013	-0,004
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	-0,542	-0,612	-0,527	-0,609	-0,5898	-0,048	0,019

Таблиця М.10 – Аналіз показників ПрАТ «Первухінський цукровий завод»
за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Майновий стан							
Коефіцієнт зносу	0,724	0,742	0,757	0,745	0,672	-0,052	-0,073
Коефіцієнт фондомісткості	0,536	0,165	0,092	0,072	0,136	-0,399	0,065
Ліквідність							
Коефіцієнт покриття	1,280	1,079	1,329	2,429	1,673	0,393	-0,756
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,134	0,157	0,354	0,235	0,474	0,340	0,239
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,004	0,001	0,001	0,021	0,003	-0,001	-0,018
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	1947	4383	18255	39310	36852	34905	-2458
Ділова активність							
Коефіцієнт оборотності активів	0,556	1,571	1,627	2,174	1,449	0,892	-0,725
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,267	2,366	1,922	3,568	2,980	1,713	-0,588
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,926	17,123	9,601	15,739	9,823	5,898	-5,915
Строк погашення кредиторської заборгованості	284,129	152,181	187,348	100,903	120,802	-163,327	19,900
Строк погашення дебіторської заборгованості	91,702	21,025	37,497	22,873	36,647	-55,056	13,774
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	1,273	2,287	1,931	2,587	1,944	0,671	-0,643
Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,867	6,058	10,860	13,977	7,342	5,475	-6,635
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,100	13,692	8,215	4,990	2,723	-0,377	-2,267
Операційний цикл (ОЦ)	374,512	178,402	223,937	162,035	221,876	-152,636	59,841
Фінансовий цикл (ФЦ)	90,383	26,221	36,589	61,132	101,074	10,691	39,942
Рентабельність							
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,239	0,021	0,271	0,334	0,106	0,345	-0,228
Коефіцієнт рентабельності продажів	-0,230	0,014	0,151	0,122	0,073	0,303	-0,049
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-1,142	0,181	0,765	0,467	0,181	1,323	-0,286
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	-0,058	0,107	0,284	0,242	0,177	0,234	-0,065

Таблиця М.11 – Аналіз показників фінансового ПАТ «Саливонківський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Майновий стан							
Коефіцієнт зносу	0,550	0,436	0,394	0,376	0,376	-0,175	0,000
Коефіцієнт фондомісткості	0,309	0,459	0,548	0,299	0,628	0,319	0,329
Ліквідність							
Коефіцієнт покриття	0,491	0,659	0,662	0,911	0,986	0,495	0,075
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,132	0,428	0,368	0,624	0,650	0,518	0,026
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,014	0,009	0,056	0,000	-0,001	-0,056
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-61332	-74305	-154372	-69309	-7506	53826	61803
Ділова активність							
Коефіцієнт оборотності активів	1,069	0,979	0,664	0,815	0,409	-0,661	-0,406
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,454	1,140	0,533	1,280	0,537	-0,917	-0,743
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	10,976	4,033	2,168	2,199	0,981	-9,995	-1,218
Строк погашення кредиторської заборгованості	247,607	315,891	675,903	281,248	670,565	422,958	389,318
Строк погашення дебіторської заборгованості	32,800	89,261	166,047	163,718	367,062	334,262	203,344
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	2,875	4,117	1,950	2,982	1,052	-1,824	-1,930
Коефіцієнт оборотності основних засобів	3,233	2,179	1,825	3,347	1,592	-1,641	-1,755
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,811	4,360	5,214	11,672	2,737	-1,074	-8,935
Операційний цикл (ОЦ)	158,003	176,695	350,662	284,451	709,376	551,373	424,925
Фінансовий цикл (ФЦ)	-89,604	-139,196	-325,241	3,203	38,811	128,415	35,607
Рентабельність							
Коефіцієнт рентабельності активів	0,001	0,001	0,000	0,001	0,195	0,194	0,195
Коефіцієнт рентабельності продажів	0,001	0,001	0,001	0,001	0,447	0,446	0,445
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,003	0,004	0,005	0,014	0,759	0,755	0,745
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	0,018	0,048	0,224	0,025	0,747	0,730	0,722

Таблиця М.12 – Аналіз показників фінансового ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Майновий стан							
Коефіцієнт зносу	0,438	0,426	0,434	0,442	0,437	-0,001	-0,005
Коефіцієнт фондомісткості	0,422	0,205	0,352	0,096	0,121	-0,301	0,026
Ліквідність							
Коефіцієнт покриття	0,915	0,783	0,957	1,027	0,818	-0,097	-0,210
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,178	0,258	0,159	0,387	0,527	0,349	0,141
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,008	0,002	0,000	0,014	0,001	-0,007	-0,013
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-14002	-47434	-32972	5651	-102021	-88019	-107672
Ділова активність							
Коефіцієнт оборотності активів	0,772	1,655	0,459	1,704	1,929	1,157	0,225
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,766	2,428	0,497	1,942	2,709	0,943	0,766
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4,521	10,799	2,891	10,054	5,027	0,505	-5,027
Строк погашення кредиторської заборгованості	203,888	148,240	723,685	185,349	132,911	-70,977	-52,439
Строк погашення дебіторської заборгованості	79,624	33,337	124,515	35,808	71,618	-8,006	35,810
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	1,635	3,377	0,639	2,474	5,384	3,749	2,910
Коефіцієнт оборотності основних засобів	2,368	4,881	2,841	10,462	8,231	5,863	-2,230
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	8,723	40,332	26,381	92,027	76,662	67,940	-15,364
Операційний цикл (ОЦ)	299,857	139,945	687,593	181,316	138,484	-161,373	-42,833
Фінансовий цикл (ФЦ)	95,969	-8,296	-36,092	-4,033	5,573	-90,396	9,606
Рентабельність							
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,079	-0,005	0,001	0,009	-0,002	0,077	-0,011
Коефіцієнт рентабельності продажів	-0,107	-0,003	0,001	0,002	-0,001	0,105	-0,004
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-1,727	-0,137	0,016	0,196	-0,106	1,621	-0,302
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції	-0,012	0,019	0,058	0,047	0,073	0,084	0,025

ДОДАТОК Н
АНАЛІЗ АБСОЛЮТНИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ

Таблиця Н.1 – Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості ПАТ
«Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-3835	-2881	-34885	-41746	-71496
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-3835	-2881	-34885	13008	-10500
Загальний розмір основних джерел коштів для формування запасів і витрат	35968	7119	-34885	13008	-10500
Запаси та витрати	2479	28000	50309	53231	35894
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-6314	-30881	-85194	-94977	-107390
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-6314	-30881	-85194	-40223	-46394
Надлишок або нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат	33489	-20881	-85194	-40223	-46394
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0;0;1)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)
Тип фінансової стійкості	Передкризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий

Таблиця Н.2 – Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості
ПрАТ «Гнідавський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-83974	-112072	-95031	-177533	-227455
Наявність власного оборотного	-76489	-91573	-63830	-142185	-180016

Продовження таблиці Н.2

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат					
Загальний розмір основних джерел коштів для формування запасів і витрат	53582	-67273	-56319	-66715	-74159
Запаси та витрати	75496	36127	64533	84381	96049
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-159470	-148199	-159564	-261914	-323504
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-151985	-127700	-128363	-226566	-276065
Надлишок або нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-21914	-103400	-120852	-151096	-170208
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)
Тип фінансової стійкості	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий

Таблиця Н.3 – Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості
ПрАТ «Красилівський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-6075	-6037	-5554	-5390	-4221
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-6075	-6037	2022	2186	1018
Загальний розмір основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-6075	-6037	2022	2186	1018
Запаси та витрати	1829	396	361	527	241
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-7904	-6433	-5915	-5917	-4462
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-7904	-6433	1661	1659	777

Продовження таблиці Н.3

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Надлишок або нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-7904	-6433	1661	1659	777
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;1;1)	(0;1;1)	(0;1;1)
Тип фінансової стійкості	Кризовий	Кризовий	Нормальний	Нормальний	Нормальний

Таблиця Н.4 – Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості
ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-56098	-49191	5805	10161	15144
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-906	2271	5805	10161	15144
Загальний розмір основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-906	2271	5805	10161	15144
Запаси та витрати	1385	84	3095	3414	67
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-57483	-49275	2710	6747	15077
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-2291	2187	2710	6747	15077
Надлишок або нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-2291	2187	2710	6747	15077
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0;0;0)	(0;1;1)	(1;1;1)	(1;1;1)	(1;1;1)
Тип фінансової стійкості	Кризовий	Нормальний	Абсолютний	Абсолютний	Абсолютний

Таблиця Н.5 – Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості
 ПрАТ «Первухінський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-9787	-6951	11915	33370	31312
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	1947	4383	18255	39310	36852
Загальний розмір основних джерел коштів для формування запасів і витрат	1947	9583	18255	39310	36852
Запаси та витрати	8097	51313	54125	60702	65772
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-17884	-58264	-42210	-27332	-34460
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-6150	-46930	-35870	-21392	-28920
Надлишок або нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-6150	-41730	-35870	-21392	-28920
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)
Тип фінансової стійкості	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий

Таблиця Н.6 – Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості ПАТ
 «Саливонківський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-61332	-74305	-154372	-161493	-66172
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-61332	-74305	-154372	-69309	-7506
Загальний розмір основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-61332	-74305	-154372	-27984	-7506
Запаси та витрати	43287	50292	133861	222302	180973
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-104619	-124597	-288233	-383795	-247145

Продовження таблиці Н.6

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-104619	-124597	-288233	-291611	-188479
Надлишок або нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-104619	-124597	-288233	-250286	-188479
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)
Тип фінансової стійкості	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий

Таблиця Н.7 – Розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості
 ПРАТ «Теофіпольський цукровий завод» за період 2013-2017 рр., тис. грн.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-71231	-77897	-81331	-85349	-102021
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-14002	-47434	-32972	5651	-102021
Загальний розмір основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-14002	-47434	-32972	29546	58639
Запаси та витрати	120761	114666	611365	132606	162370
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу для формування запасів і витрат	-191992	-192563	-692696	-217955	-264391
Надлишок або нестача власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів і витрат	-134763	-162100	-644337	-126955	-264391
Надлишок або нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-134763	-162100	-644337	-103060	-103731
Тривимірний показник типу фінансової стійкості	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)	(0;0;0)
Тип фінансової стійкості	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий	Кризовий

ДОДАТОК П
АНАЛІЗ ВІДНОСНИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ

Таблиця П.1 – Аналіз показників фінансової стійкості ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт автономії	0,060	0,077	0,086	0,053	-0,078	-0,138	-0,130
Коефіцієнт фінансової залежності	16,618	13,025	11,569	18,903	-12,889	-29,507	-31,792
Коефіцієнт фінансування	15,618	12,025	10,569	17,903	-13,889	-29,507	-31,792
Коефіцієнт фінансового ризику	4,504	1,076	0,000	0,000	0,000	-4,504	0,000
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,064	0,083	0,095	0,056	-0,072	-0,136	-0,128
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,029	-0,026	-0,490	0,119	-0,079	-0,050	-0,198
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	-1,547	-0,103	-0,693	0,244	-0,293	1,254	-0,537
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,434	-0,310	-3,476	1,545	-0,713	-0,279	-2,258
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	-0,014	-0,015	-0,006	0,012	-2,120	-2,107	-2,132
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1,000	1,000	1,000	0,637	0,702	-0,298	0,065
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,000	0,000	0,000	0,867	1,318	1,318	0,452

Таблиця П.2 – Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Гнідавський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт автономії	0,277	0,216	0,198	0,159	0,076	-0,201	-0,083
Коефіцієнт фінансової залежності	3,605	4,627	5,042	6,285	13,182	9,577	6,897
Коефіцієнт фінансування	2,605	3,627	4,042	5,285	12,182	9,577	6,897
Коефіцієнт фінансового ризику	1,806	0,524	0,176	1,310	3,713	1,907	2,403
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,384	0,276	0,247	0,189	0,082	-0,302	-0,107
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,738	-1,634	-0,821	-1,120	-1,156	-0,417	-0,035
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	-1,013	-2,535	-0,989	-1,685	-1,874	-0,861	-0,189
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,062	-1,976	-1,493	-2,468	-5,722	-4,660	-3,254

Продовження таблиці П.2

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	-0,028	-0,011	-0,020	-0,011	-0,016	0,013	-0,005
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,960	0,878	0,819	0,884	0,876	-0,084	-0,008
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,094	0,307	0,422	0,380	0,601	0,507	0,221

Таблиця П.3 – Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Красилівський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт автономії	0,481	0,581	0,590	0,541	0,652	0,170	0,111
Коефіцієнт фінансової залежності	2,077	1,720	1,695	1,849	1,534	-0,543	-0,314
Коефіцієнт фінансування	1,077	0,720	0,695	0,849	0,534	-0,543	-0,314
Коефіцієнт фінансового ризику	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,928	1,388	1,438	1,178	1,872	0,944	0,693
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,618	-1,417	0,502	0,709	0,734	1,352	0,025
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	-3,505	-16,053	4,911	3,784	2,743	6,247	-1,041
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,412	-0,422	0,132	0,202	0,064	0,476	-0,137
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	-0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1,000	1,000	0,188	0,098	0,044	-0,956	-0,054
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,000	0,000	0,361	0,434	0,338	0,338	-0,096

Таблиця П.4 – Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Крижопільський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт автономії	0,845	0,851	0,989	0,999	1,000	0,155	0,001
Коефіцієнт фінансової залежності	1,184	1,175	1,011	1,001	1,000	-0,183	-0,001
Коефіцієнт фінансування	0,184	0,175	0,011	0,001	0,000	-0,183	-0,001
Коефіцієнт фінансового ризику	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт фінансової стійкості	5,442	5,703	88,629	691,648	2464,923	2459,481	1773,275
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,331	0,709	0,610	0,958	0,992	1,323	0,034
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	-0,654	27,036	1,876	2,976	226,030	226,684	223,054

Продовження таблиці П.4

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,003	0,008	0,018	0,033	0,053	0,055	0,020
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	-0,011	0,015	0,003	0,001	0,003	0,014	0,002
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,062	0,018	1,000	1,000	1,000	0,938	0,000
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,147	0,147	0,000	0,000	0,000	-0,147	0,000

Таблиця П.5 – Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Первухінський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт автономії	0,212	0,083	0,294	0,587	0,494	0,283	-0,092
Коефіцієнт фінансової залежності	4,728	12,037	3,405	1,705	2,023	-2,704	0,319
Коефіцієнт фінансування	3,728	11,037	2,405	0,705	1,023	-2,704	0,319
Коефіцієнт фінансового ризику	0,000	0,857	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,268	0,091	0,416	1,419	0,977	0,709	-0,442
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	0,219	0,073	0,247	0,588	0,402	0,184	-0,186
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	0,240	0,085	0,337	0,648	0,560	0,320	-0,087
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,386	0,722	0,708	0,812	0,624	0,238	-0,189
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	0,015	0,018	0,002	0,015	0,005	-0,011	-0,010
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,370	0,828	0,896	0,807	0,906	0,536	0,099
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,630	0,172	0,104	0,193	0,094	-0,536	-0,099

Таблиця П.6 – Аналіз показників фінансової стійкості ПАТ «Саливонківський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт автономії	0,289	0,184	0,098	0,054	0,258	-0,031	0,203
Коефіцієнт фінансової залежності	3,463	5,437	10,244	18,355	3,883	0,420	-14,472
Коефіцієнт фінансування	2,463	4,437	9,244	17,355	2,883	0,420	-14,472
Коефіцієнт фінансового ризику	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,406	0,225	0,108	0,058	0,347	-0,059	0,289

Продовження таблиці П.6

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-1,037	-0,517	-0,511	-0,098	-0,014	1,022	0,084
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	-1,417	-1,477	-1,153	-0,312	-0,041	1,375	0,270
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,254	-1,513	-3,128	-1,386	-0,036	1,218	1,350
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	-0,002	-0,043	-0,027	-0,630	-0,001	0,001	0,629
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1,000	1,000	1,000	0,894	0,902	-0,098	0,008
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,000	0,000	0,000	0,648	0,221	0,221	-0,428

Таблиця П.7 – Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод» за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення +/- 2017 р. до:	
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2016
Коефіцієнт автономії	0,046	0,037	0,011	0,038	0,018	-0,027	-0,019
Коефіцієнт фінансової залежності	21,799	27,262	87,929	26,650	54,239	32,440	27,589
Коефіцієнт фінансування	20,799	26,262	86,929	25,650	53,239	32,440	27,589
Коефіцієнт фінансового ризику	2,579	2,638	2,521	0,000	0,000	-2,579	0,000
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,048	0,038	0,012	0,039	0,019	-0,029	-0,020
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	-0,093	-0,277	-0,045	0,027	-0,223	-0,130	-0,250
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власним оборотним капіталом	-0,116	-0,414	-0,054	0,043	-0,628	-0,512	-0,671
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,316	-5,005	-3,517	0,486	-9,708	-8,392	-10,194
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	-0,095	-0,008	-0,002	0,497	-0,003	0,091	-0,501
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,741	0,878	0,941	0,695	1,000	0,259	0,305
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,843	0,763	0,838	0,887	0,000	-0,843	-0,887

ДОДАТОК Р
ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ

Таблиця Р.1 – Інтегральний показник фінансової стійкості підприємств цукрової галузі за період 2013-2017 рр.

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»					
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,099	0,313	0,479	0,360	0,368
Коефіцієнт постійного активу	1,433	1,309	4,465	5,874	-3,847
Інтегральний показник	-0,814	1,481	1,054	0,734	-1,022
ПрАТ «Гнідавський цукровий завод»					
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,645	0,827	0,700	0,667	0,702
Коефіцієнт постійного активу	2,162	3,352	3,221	4,062	8,177
Інтегральний показник	2,821	0,050	0,422	-0,006	0,860
ПрАТ «Красилівський цукровий завод»					
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,682	0,820	0,839	0,851	0,930
Коефіцієнт постійного активу	1,385	1,396	1,408	1,537	1,404
Інтегральний показник	-1,395	-24,322	-1,901	-0,107	-0,064
ПрАТ «Крижопільський цукровий завод»					
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,682	0,820	0,839	0,851	0,930
Коефіцієнт постійного активу	1,385	1,396	1,408	1,537	1,404
Інтегральний показник	0,404	3,448	1,586	6,445	2,860
ПрАТ «Первухінський цукровий завод»					
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,646	0,208	0,175	0,222	0,257
Коефіцієнт постійного активу	2,644	1,941	0,478	0,293	0,435
Інтегральний показник	0,457	-0,394	-0,288	0,518	-0,139
ПАТ «Саливонківський цукровий завод»					
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,553	0,415	0,372	0,197	0,344
Коефіцієнт постійного активу	1,870	2,130	3,579	3,397	1,315
Інтегральний показник	2,952	-0,049	0,704	0,443	-0,396
ПрАТ «Теофіпольський цукровий завод»					
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,372	0,353	0,119	0,394	0,247
Коефіцієнт постійного активу	7,556	9,056	9,516	8,216	10,527
Інтегральний показник	0,987	0,096	0,061	-0,065	-0,026

ДОДАТОК С

ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК ФІАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗИ

Таблиця С.1 – Інтегральний показник ФБП цукрової галузі за період 2013-2017 рр.

Рік	Показник	Підприємства						
		ПАТ «Линовицький цукромінаг «Красний»	ПрАТ «Гнідавський цукровий завод»	ПрАТ «Красилівський цукровий завод»	ПрАТ «Крижопільський цукровий завод»	ПрАТ «Перухінський цукровий завод»	ПАТ «Саливонківський цукровий завод»	ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод»
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2013	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,314	0,134	0,601	0,801	0,276	0,450	0,562
	Коефіцієнт покриття інвестицій	0,060	0,306	0,481	0,990	0,709	0,289	0,293
	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	1,042	1,735	1,045	0,806	3,098	7,549	2,561
	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	0,788	-0,128	-0,988	1,919	-0,747	0,374	-0,510
	Коефіцієнт зміни валюти балансу	-0,472	0,185	0,043	-0,084	-0,640	-0,052	0,084
	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	-1,037	-0,713	-0,841	0,867	0,624	26,833	0,357
	Інтегральний показник ФБП	0,369	0,188	0,136	0,926	0,498	2,312	0,243
2014	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,336	0,128	0,572	0,722	0,258	0,564	0,574
	Коефіцієнт покриття інвестицій	0,077	0,312	0,581	0,997	0,241	0,184	0,155
	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	1,128	1,545	1,008	0,370	7,238	3,539	4,447
	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	0,490	0,789	7,298	-0,686	0,562	-0,477	-0,163
	Коефіцієнт зміни валюти балансу	-0,176	-0,174	-0,199	-0,073	2,061	0,577	0,114
	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	2,074	-0,157	-0,735	-0,188	-1,191	-1,191	-0,929
	Інтегральний показник ФБП	0,523	0,153	0,400	1,246	0,850	0,288	0,158

Продовження таблиці С.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2015	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,508	0,123	0,557	0,643	0,243	0,606	0,566
	Коефіцієнт покриття інвестицій	0,086	0,343	0,923	0,989	0,367	0,098	0,070
	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	2,223	1,842	0,874	0,200	4,996	4,071	5,812
	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	0,666	-0,158	-0,169	-0,136	0,633	-0,469	-0,414
	Коефіцієнт зміни валюти балансу	-0,041	0,005	-0,121	-0,053	0,202	0,893	2,190
	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	-0,838	-0,768	-1,116	0,004	16,903	16,903	-1,118
	Інтегральний показник ФБП	0,111	0,199	0,578	10,221	2,044	1,255	0,297
2016	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,600	0,151	0,517	0,564	0,255	0,624	0,558
	Коефіцієнт покриття інвестицій	0,397	0,257	0,955	0,999	0,666	0,155	0,331
	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	2,656	1,769	0,495	0,102	4,411	1,718	5,176
	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	-0,142	-0,070	2,487	-0,439	0,256	0,840	4,486
	Коефіцієнт зміни валюти балансу	0,371	0,680	-0,197	-0,071	-0,060	0,815	-0,624
	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	-22,865	-5,222	-9,983	-0,053	0,147	0,147	13,773
	Інтегральний показник ФБП	-0,790	-0,138	0,303	79,363	1,331	0,319	1,788
2017	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,594	0,187	0,473	0,486	0,328	0,624	0,563
	Коефіцієнт покриття інвестицій	0,244	0,190	0,985	1,000	0,542	0,330	0,018
	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	1,757	1,534	0,376	0,009	3,296	1,827	1,856
	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	-0,013	0,460	0,815	-0,077	-0,316	-0,293	-0,357
	Коефіцієнт зміни валюти балансу	0,193	0,145	-0,140	-0,066	0,449	-0,123	0,841
	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	-13,308	-2,679	-1,697	-0,013	-0,527	-0,527	-1,489
	Інтегральний показник ФБП	-0,522	-0,299	0,775	292,105	0,861	0,421	-0,275

ДОДАТОК Т

**ТАКСОНОМІЧНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ**

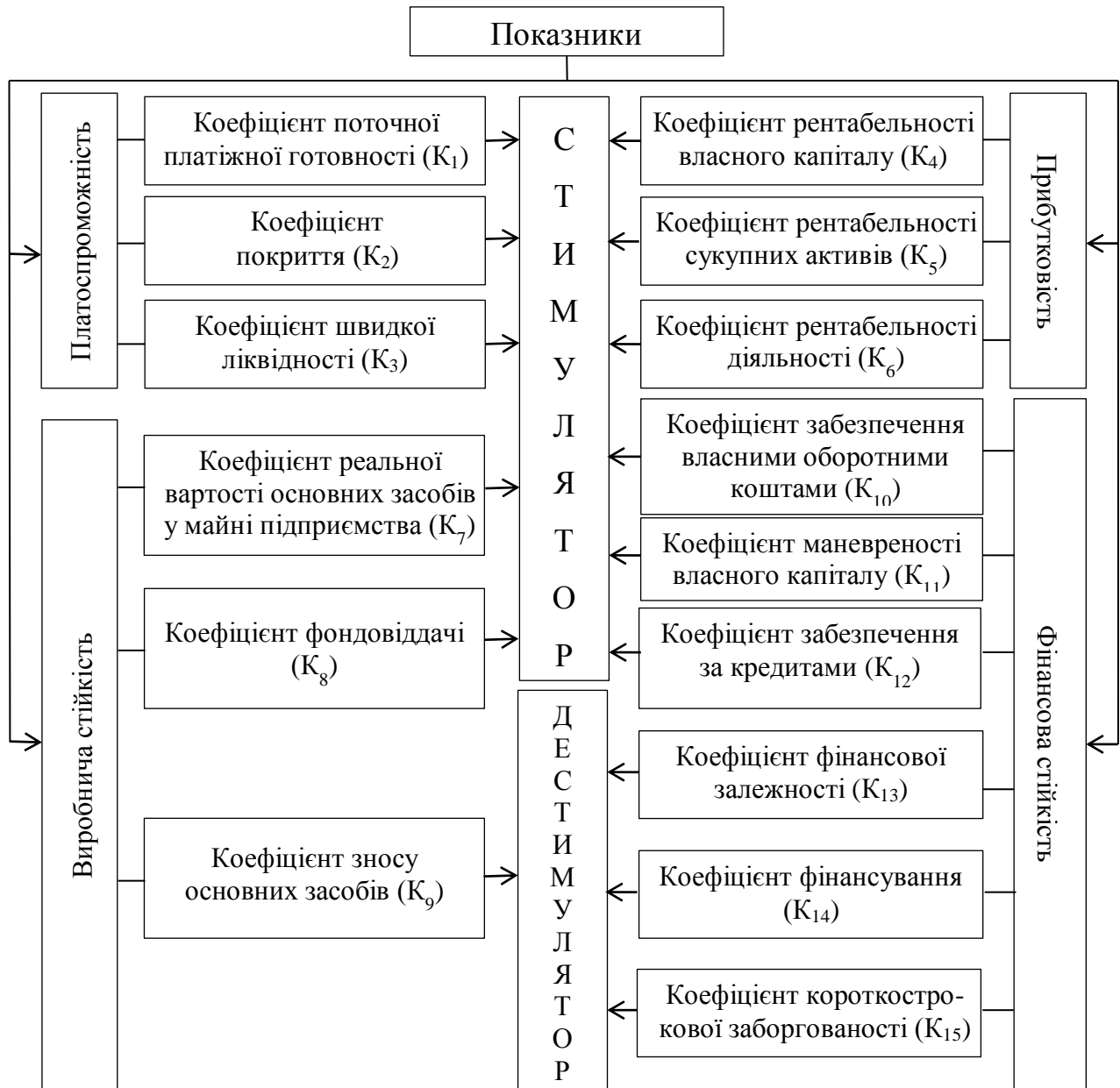

Рисунок Т.1 – Система показників для оцінювання фінансової стійкості підприємства за таксономічним методом

Джерело: складено автором за даними [19]

Таблиця Т.1 – Система вхідних даних для інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємств цукрової промисловості за період 2008–2017 рр.

Рік	Підприємство	Коефіцієнти														
		K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈	K ₉	K ₁₀	K ₁₁	K ₁₂	K ₁₃	K ₁₄	K ₁₅
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2008	П1	0,0566	1,0112	0,7350	-1,1443	-0,0684	-0,0648	0,1052	4,1122	0,5900	0,0111	0,1649	0,0000	16,7341	15,7335	0,9375
	П2	0,0249	0,9161	0,1596	-0,2245	-0,0484	-0,0250	0,2977	3,0374	0,5340	-0,0916	-0,2822	-0,2116	4,6354	3,6354	0,9251
	П3	-0,0063	1,7972	1,7070	-0,3127	-0,1594	-1,3215	0,7971	0,0773	0,4892	0,4436	0,1608	-6,7344	1,9617	0,9617	0,2097
	П4	0,0038	2,3337	0,9042	-0,1381	-0,0462	-0,0831	0,3899	0,8625	0,3949	0,5714	0,9810	0,0106	2,9896	1,9894	0,3698
	П5	0,0111	1,1229	0,0334	-2,3314	0,0789	0,0524	0,4512	1,1282	0,6623	0,1094	-1,6212	3,7087	-29,5460	-30,5460	0,4319
	П6	0,0044	0,5528	0,3036	-21,703	-0,3485	-0,7210	0,3993	0,4703	0,6114	-0,8090	-23,598	-5,9944	62,2842	61,2842	0,8610
	П7	-0,3390	2,7664	0,9761	-0,1009	-0,0454	-0,0401	0,2406	1,3169	0,7199	0,6385	0,9895	-1,1431	2,2242	1,2242	0,4576
2009	П1	0,0816	0,9915	0,8095	-5,0119	-0,0347	-0,0584	0,0836	3,3159	0,6042	-0,0086	-1,1526	-1,4861	144,5816	143,5816	0,9425
	П2	0,0664	1,0058	0,2066	0,2736	0,0629	0,0466	0,2499	2,8740	0,5395	0,0058	0,0195	7,5461	4,3496	3,3496	0,9976
	П3	-0,0013	1,4964	1,3682	-0,0555	-0,0227	-0,1905	0,7026	0,0892	0,5142	0,3317	0,2947	-0,2429	2,4429	1,4429	0,4115
	П4	0,3983	2,4299	0,7480	-0,2288	-0,0632	-0,0931	0,4131	0,9695	0,4057	0,5796	1,1788	-0,1385	3,6229	2,6050	0,3213
	П5	0,0115	1,9226	0,0628	1,1658	0,2158	0,1561	0,3873	1,2258	0,6846	0,4799	1,6256	7,3404	5,4027	4,4027	0,4002
	П6	0,0071	0,9817	0,0147	0,9538	0,2518	0,4472	0,3192	0,7270	0,6373	-0,0186	-0,0451	9,0258	3,7880	2,7880	0,8873
	П7	0,0039	1,5716	0,3721	0,1170	0,0409	0,0347	0,2141	2,0102	0,7002	0,3637	0,8141	1,9969	2,8597	1,8597	0,7658
2010	П1	0,0430	0,9711	0,8758	0,5091	0,0034	0,0058	0,0438	7,2433	0,0438	-0,0298	-4,3641	2,4716	151,7607	150,7571	1,0000
	П2	0,0051	0,9622	0,0791	0,3164	0,1492	0,0803	0,2725	3,7543	0,4761	0,2475	0,3484	2097,6000	2,1213	1,5251	0,9594
	П3	-0,0018	1,6759	1,4850	-0,0743	-0,0419	-0,1531	0,6571	0,1815	0,2951	0,4032	0,2032	0,1987	1,7756	0,7755	0,1987
	П4	0,0117	2,5689	0,2281	0,0008	0,0002	0,0002	0,4183	1,3314	0,4309	0,6058	1,4907	1,1187	4,1286	3,1165	0,3073
	П5	0,0413	2,6059	0,0789	0,4783	0,1806	0,0686	0,3350	2,1116	0,7215	0,6163	0,9948	9,6164	2,6491	1,6491	0,3757
	П6	0,0007	1,0679	0,1416	0,2529	0,1363	0,0936	0,2964	1,2461	0,6798	0,0636	0,0581	18,8720	1,8548	0,8548	1,0000
	П7	0,0017	1,4718	0,0181	0,0581	0,0189	0,0143	0,1817	2,4093	0,6888	0,3205	0,8024	1,5630	3,0779	2,0779	0,8185
2011	П1	0,0077	0,9688	0,8041	0,2815	0,0012	0,0051	0,0343	2,7957	0,6157	-0,0322	-7,0132	1,6400	225,9531	224,9531	1,0000
	П2	0,0134	1,2261	0,0964	0,1392	0,0597	0,0507	0,3083	2,5827	0,4065	0,1844	0,3007	0,0000	2,3298	1,3298	1,0000
	П3	-0,0024	10,0207	7,9489	0,0599	0,0455	0,2268	0,7508	0,1060	0,3022	0,9002	0,2057	4,3215	1,3173	0,3173	0,0719
	П4	0,0077	0,7380	0,0953	0,0067	0,0015	0,0014	0,4625	1,4084	0,4236	-0,3643	-0,7793	1,0664	4,4781	3,4582	0,8381
	П5	0,0041	2,6114	0,1813	0,1671	0,0668	0,0194	0,2958	3,0104	0,7556	0,6171	1,0678	7,6115	2,5013	1,5013	0,4414
	П6	0,0002	1,1179	0,2988	0,1046	0,0359	0,0581	0,2434	0,9290	0,7128	0,1054	0,2253	47,3455	2,9114	1,9114	1,0000
	П7	0,3140	1,5766	0,3932	0,0300	0,0069	0,0044	0,1416	4,0352	0,6906	0,3657	1,0994	1,2745	4,3329	3,3329	0,5721

Продовження таблиці Т.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2012	П1	0,0024	0,9729	0,8964	-0,0149	-0,0001	-0,0002	0,0289	3,4136	0,6760	-0,0279	-5,5930	1,2425	207,0394	206,0394	1,0000
	П2	0,1391	1,0456	0,8498	-0,7098	-0,3999	-0,2334	0,4336	1,5005	0,3841	-0,7641	-0,3357	0,0000	1,7751	0,4202	1,0000
	П3	0,0037	0,6329	0,5914	-0,0426	-0,0341	-1,7592	0,5732	0,0372	0,3234	-0,5801	-0,0132	-32,7644	1,2498	0,2498	0,1437
	П4	0,1367	0,3432	0,1537	-0,7103	-0,2933	-0,2605	0,6560	0,3474	0,7979	-1,9136	-0,9339	-5,7848	2,4219	1,4219	1,0000
	П5	0,0013	1,1972	0,2859	-0,3193	-0,0536	-0,0411	0,2240	1,8802	0,7473	0,1647	0,7566	-6,4787	5,9579	4,9579	0,7740
	П6	0,0127	0,7899	0,1505	0,0001	0,00003	0,0001	0,1535	1,1417	0,7401	-0,2660	-0,5600	0,0000	3,6654	2,6654	1,0000
	П7	0,1967	1,2810	0,4746	-0,4699	-0,0633	-0,0416	0,2144	3,2360	0,5494	0,2193	1,1226	-0,1200	7,4234	6,4234	0,6220
2013	П1	-0,0016	0,9722	0,9488	0,0169	0,0010	0,0024	0,0444	2,0944	0,6861	-0,0286	-0,4339	1,3811	16,6179	15,6179	1,0000
	П2	0,2632	1,0323	0,8235	-0,1218	-0,0587	-3,5860	0,7037	0,0143	0,3989	-0,5678	-0,3902	0,0000	2,0775	0,6657	1,0000
	П3	0,0036	0,7513	0,2429	-0,0822	-0,0695	-1,9420	0,5086	0,0539	0,1991	-0,3310	-0,0028	-111,3476	1,1837	0,1837	0,0619
	П4	0,2193	0,5753	0,0970	-0,2560	-0,0710	-0,0793	0,68840	0,1892	0,8658	-0,7381	-1,0623	-0,4043	3,6055	2,6055	0,9601
	П5	0,0047	1,2799	0,0900	-1,1422	-0,2416	-0,2301	0,2979	0,5160	0,7236	0,2187	0,3857	-11,9095	4,7276	3,7276	0,3696
	П6	0,0010	0,4910	0,1318	0,0034	0,0010	0,0009	0,3308	1,4534	0,5505	-1,0366	-1,2538	0,0000	3,4632	2,4632	1,0000
	П7	0,0116	0,9146	0,1457	-1,7266	-0,0792	-0,1068	0,3259	1,3314	0,4378	-0,0933	-1,3163	-0,4324	21,7990	20,7990	0,7413
2014	П1	0,0020	0,9742	0,7189	0,0493	0,0038	0,0066	0,0927	1,8806	0,6640	-0,0265	-0,3099	1,1168	13,0246	12,0246	1,0000
	П2	0,0000	1,0713	0,6205	-0,0333	-0,0194	-0,2118	0,7310	0,0637	0,4275	-1,2559	-0,4010	0,0000	1,7204	0,2981	1,0000
	П3	-0,0151	3,4393	3,3491	-0,0715	-0,0609	-2,3431	0,4878	0,0370	0,2779	0,7092	0,0076	0,0000	1,1753	0,1753	0,0178
	П4	0,1051	0,3797	0,1349	-0,3353	-0,0725	-0,0446	0,6561	0,2870	0,8718	-1,6339	-1,9755	0,2441	4,6268	3,6268	0,2441
	П5	0,0019	1,0791	0,1510	0,1814	0,0151	0,0145	0,2593	1,5611	0,7423	0,0733	0,7223	7,2963	12,0368	11,0368	0,8279
	П6	0,0247	0,6591	0,4284	0,0042	0,0008	0,0010	0,4493	1,2289	0,4362	-0,5172	-1,5126	0,0000	5,4371	4,4371	1,0000
	П7	0,0027	0,7829	0,2423	-0,1372	-0,0050	-0,0032	0,3390	2,8035	0,4256	-0,2774	-5,0046	0,7427	27,2623	26,2623	0,8776
2015	П1	0,0028	0,6711	0,1801	0,0074	0,0006	0,0006	0,2403	2,0641	0,4922	-0,4900	-3,4756	1,0629	11,5688	10,5688	1,0000
	П2	0,0000	1,0705	0,8978	0,0043	0,0025	0,0372	0,8203	0,0435	0,4426	0,5348	0,1506	0,0000	1,6953	0,8273	0,3180
	П3	-0,0070	2,5647	1,7305	-0,0653	-0,0646	-1,7211	0,4587	0,0512	0,3569	0,6101	0,0177	0,0000	1,0113	0,0113	1,0000
	П4	0,1024	0,5492	0,0935	-0,0843	-0,0167	-0,0080	0,6815	0,3779	0,8766	-0,8207	-1,4931	0,5916	5,0423	4,0423	0,8194
	П5	0,0012	1,3286	0,3420	0,7646	0,2246	0,1507	0,1498	2,6353	0,7573	0,2473	0,7081	97,4656	3,4048	2,4048	0,8961
	П6	0,0132	0,6617	0,3303	0,0048	0,0005	0,0009	0,3641	1,1061	0,3940	-0,5114	-3,1276	0,0000	10,2437	9,2437	1,0000
	П7	0,0001	0,9570	0,1559	0,0164	0,0002	0,0006	0,1617	1,6085	0,4339	-0,0449	-3,5170	1,0099	87,9292	86,9292	0,9407
2016	П1	0,0044	1,1355	0,5742	-0,1922	-0,0102	-0,0121	0,3425	1,6991	0,4004	0,1194	1,5451	-1688,0000	18,9026	17,9026	0,6367
	П2	0,0000	1,0683	0,8127	-0,0527	-0,0285	-0,1637	0,8309	0,0965	0,4829	0,7275	0,2210	0,0000	1,8486	1,0501	0,2708
	П3	-0,0021	23,7825	16,1278	-0,0659	-0,0658	-2,2624	0,4281	0,0369	0,4359	0,9580	0,0329	0,0000	1,0014	0,0014	1,0000

Продовження таблиці Т.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2016	П4	0,0816	0,4717	0,1581	0,2641	0,0420	0,0264	0,6435	0,4683	0,8490	-1,1201	-2,4678	3,7407	6,2845	5,2845	0,8839
	П5	0,0257	2,4288	0,1871	0,4673	0,2741	0,1222	0,1555	3,5611	0,7452	0,5883	0,8123	141,6837	1,7046	0,7046	0,8069
	П6	-5,9110	0,9106	0,5473	0,0138	0,0008	0,0012	0,2435	2,0888	0,3759	-0,0981	-1,3862	0,0000	18,3548	17,3548	0,8938
	П7	0,0212	1,0273	0,3648	0,1958	0,0073	0,0024	0,1629	5,8357	0,4422	0,0266	0,4863	1,2269	26,6495	25,6495	0,6947
2017	П1	0,3616	0,9269	0,6770	1,5715	-0,1219	-0,1270	0,3041	2,0419	0,4057	-0,0789	0,7127	0,0000	-12,8893	-13,8893	0,7019
	П2	0,0000	5,2417	2,7500	0,0354	0,0231	0,1296	0,8701	0,0894	0,5275	0,8092	0,0993	1,0000	1,5342	0,5342	0,0438
	П3	-0,0033	130,435	129,863	-0,0696	-0,0696	-2,0512	0,3943	0,0404	0,5143	0,9923	0,0525	1,0000	1,0004	0,0004	1,0000
	П4	0,1012	0,4639	0,1780	-0,8123	-0,0616	-0,0374	0,6325	0,5198	0,8132	-1,1555	-5,7221	-0,3969	13,1820	12,1820	0,8762
	П5	0,0057	1,6731	0,4740	0,1809	0,0894	0,0731	0,1973	2,4099	0,6718	0,4023	0,6238	0,0000	2,0233	1,0233	0,9056
	П6	0,0001	0,9861	0,6500	0,7585	0,1953	0,4465	0,2568	0,9940	0,3756	-0,0141	-0,0362	1,0000	3,8829	2,8829	0,9018
	П7	0,0029	0,8177	0,5270	-0,1058	-0,0020	-0,0013	0,2343	4,6342	0,4370	-0,2230	-9,7080	0,9597	54,2389	53,2389	1,0000

Таблиця Т.2 – Система стандартизованих даних для інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємств цукрової промисловості за період 2008–2017 рр.

Рік	Підприємство	Коефіцієнти														
		K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈	K ₉	K ₁₀	K ₁₁	K ₁₂	K ₁₃	K ₁₄	K ₁₅
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2008	П1	0,005	0,448	-0,133	-0,428	-1,095	-0,904	-0,226	0,627	0,147	0,440	0,740	0,315	-0,680	-0,680	0,115
	П2	-0,303	-0,412	-0,725	-0,646	-0,156	0,321	-0,973	1,074	1,231	-0,111	-0,860	-0,318	1,980	1,911	0,457
	П3	-0,573	-0,394	-0,367	-2,549	-2,065	0,032	1,552	0,136	1,069	0,000	0,590	0,220	1,128	1,128	-0,533
	П4	-0,949	1,403	2,355	0,279	0,130	-0,309	-1,388	0,424	-1,238	1,264	0,971	0,002	-0,669	-0,667	-1,286
	П5	0,016	-0,964	-1,191	-2,254	-0,040	0,122	1,789	-0,940	-1,651	-1,128	-2,622	-0,429	-2,740	-2,740	-0,813
	П6	0,315	-1,212	-0,036	-2,843	-2,324	-2,357	1,086	-1,536	0,415	-1,268	-2,818	-0,828	2,743	2,743	-1,562
	П7	-2,171	2,443	2,290	0,198	-0,875	-0,663	0,283	-1,058	1,270	1,713	0,666	-1,899	-0,771	-0,771	-1,726
2009	П1	0,230	0,277	0,301	-2,631	-0,290	-0,761	-0,409	0,150	0,281	0,317	0,288	0,312	0,709	0,709	0,151
	П2	0,175	-0,345	-0,682	1,074	0,609	0,384	-1,156	0,967	1,326	0,034	0,157	-0,306	1,726	1,671	0,647
	П3	0,348	-0,401	-0,375	0,244	0,620	1,214	0,889	0,395	1,294	-0,211	1,809	0,402	2,115	2,115	-0,046
	П4	2,363	1,505	1,817	0,002	-0,056	-0,430	-1,203	0,667	-1,190	1,273	1,064	-0,060	-0,462	-0,466	-1,462
	П5	0,052	0,316	-0,981	1,184	0,851	1,039	1,139	-0,835	-1,024	0,597	1,198	-0,358	0,386	0,386	-0,947

Продовження таблиці Т.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2009	П6	0,316	0,720	-1,398	0,420	1,388	1,296	0,158	-0,946	0,593	0,742	0,424	0,127	-0,422	-0,422	-1,123
	П7	-0,107	0,430	-0,008	0,585	1,391	1,212	-0,113	-0,601	1,121	0,788	0,618	1,323	-0,748	-0,748	0,099
2010	П1	-0,117	0,100	0,688	0,514	0,617	0,669	-0,745	2,503	0,342	0,184	-0,814	0,319	0,787	0,787	0,574
	П2	-0,532	-0,377	-0,799	1,222	1,202	0,414	-1,070	1,546	0,242	0,394	1,266	2,846	-0,256	0,136	0,547
	П3	0,248	-0,397	-0,373	0,040	0,244	1,253	0,570	2,411	-0,684	-0,076	0,976	0,414	0,746	0,746	-0,103
	П4	-0,882	1,652	0,024	0,703	0,640	0,708	-1,162	1,491	-1,078	1,301	1,211	0,470	-0,297	-0,299	-1,512
	П5	2,342	1,410	-0,866	0,508	0,622	0,266	0,607	0,116	0,009	1,232	0,456	-0,314	0,140	0,140	-1,052
	П6	0,313	1,108	-0,800	0,319	0,674	0,190	-0,107	0,247	0,887	0,951	0,438	0,754	-0,527	-0,527	0,763
	П7	-0,120	0,261	-1,356	0,481	0,813	0,701	-0,597	-0,338	1,034	0,643	0,614	0,877	-0,740	-0,740	0,412
2011	П1	-0,435	0,080	0,270	0,384	0,567	0,653	-0,826	-0,162	0,390	0,169	-1,723	0,318	1,592	1,592	0,574
	П2	-0,436	-0,179	-0,783	0,610	0,587	0,388	-0,933	0,775	-0,949	0,300	1,105	-0,318	-0,070	-0,028	0,654
	П3	0,152	-0,190	-0,212	1,498	1,961	1,651	1,227	0,763	-0,619	0,860	0,999	0,530	-0,194	-0,194	-0,867
	П4	-0,916	-0,284	-0,433	0,721	0,655	0,722	-0,810	1,666	-1,110	0,253	0,141	0,448	-0,183	-0,188	0,408
	П5	-0,523	1,419	-0,131	0,202	-0,118	-0,170	0,209	1,080	0,967	1,235	0,541	-0,353	0,127	0,127	-0,772
	П6	0,313	1,333	-0,058	0,297	0,053	0,079	-0,721	-0,482	1,115	1,057	0,461	2,566	-0,469	-0,469	0,763
	П7	1,761	0,438	0,072	0,431	0,499	0,454	-1,195	0,734	1,047	0,795	0,696	0,581	-0,695	-0,695	-1,048
2012	П1	-0,483	0,115	0,808	0,215	0,536	0,534	-0,871	0,208	0,961	0,196	-1,236	0,317	1,387	1,387	0,574
	П2	1,014	-0,315	-0,092	-2,322	-2,571	0,136	-0,453	0,062	-1,331	-1,113	-1,041	-0,318	-0,563	-0,794	0,654
	П3	1,271	-0,423	-0,395	0,384	0,397	-0,426	-0,019	-0,739	-0,428	-1,929	-0,993	-0,511	-0,333	-0,333	-0,693
	П4	0,167	-0,702	-0,232	-1,469	-2,584	-2,473	0,731	-0,748	0,556	-1,420	0,068	-2,442	-0,855	-0,853	0,993
	П5	-0,733	-0,845	0,619	-0,276	-0,902	-0,704	-0,522	-0,133	0,732	-0,871	0,175	-0,629	0,436	0,436	0,643
	П6	0,319	-0,144	-0,758	0,282	-0,169	-0,103	-1,763	0,007	1,302	0,112	0,353	-0,447	-0,429	-0,429	0,763
	П7	1,055	-0,060	0,382	-0,458	-1,346	-0,700	-0,108	0,207	-0,024	0,302	0,703	-0,849	-0,585	-0,585	-0,752
2013	П1	-0,518	0,110	1,168	0,233	0,562	0,592	-0,740	-0,582	1,056	0,192	0,535	0,317	-0,681	-0,681	0,574
	П2	2,445	-0,325	-0,404	-0,292	-0,226	-2,828	0,582	-0,916	-1,077	-0,821	-1,225	-0,318	-0,294	-0,587	0,654
	П3	1,251	-0,420	-0,403	-0,046	-0,298	-0,617	-0,472	-0,375	-1,551	-1,460	-0,898	-2,717	-0,468	-0,468	-0,891
	П4	0,861	-0,456	-0,224	-0,081	-0,142	-0,263	0,989	-1,108	0,859	-0,150	0,008	-0,173	-0,468	-0,466	0,849
	П5	-0,471	-0,712	-0,471	-1,085	-2,125	-2,375	0,230	-1,597	0,069	-0,619	-0,261	-0,735	0,326	0,326	-1,077
	П6	0,313	-1,490	-0,845	0,283	-0,163	-0,100	0,291	0,724	-0,006	-1,847	0,257	-0,447	-0,440	-0,440	0,763
	П7	-0,060	-0,678	-0,747	-2,692	-1,764	-2,334	1,558	-1,049	-0,870	-0,750	0,029	-1,170	-0,071	-0,071	-0,046

Продовження таблиці Т.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
2014	П1	-0,487	0,127	-0,198	0,252	0,628	0,686	-0,332	-0,710	0,847	0,205	0,577	0,317	-0,720	-0,720	0,574
	П2	-0,591	-0,295	-0,636	0,014	0,044	0,155	0,687	-0,883	-0,588	-1,846	-1,261	-0,318	-0,612	-0,896	0,654
	П3	-2,182	-0,353	-0,326	0,070	-0,129	-1,037	-0,617	-0,743	-0,839	0,500	-0,803	0,409	-0,485	-0,485	-0,997
	П4	-0,098	-0,663	-0,296	-0,324	-0,158	0,161	0,732	-0,885	0,886	-1,118	-0,423	0,101	-0,134	-0,133	0,552
	П5	-0,687	-1,034	-0,306	0,216	-0,455	-0,213	-0,163	-0,475	0,593	-1,297	0,135	-0,359	0,979	0,979	0,872
	П6	0,326	-0,733	0,551	0,283	-0,165	-0,100	1,665	0,208	-0,795	-0,526	0,222	-0,447	-0,333	-0,333	0,763
	П7	-0,114	-0,900	-0,443	0,134	0,185	0,262	1,754	-0,078	-0,963	-1,369	-0,989	0,036	0,124	0,124	0,761
2015	П1	-0,479	-2,501	-2,463	0,228	0,553	0,553	0,916	-0,600	-0,778	-2,695	-0,509	0,317	-0,736	-0,736	0,574
	П2	-0,591	-0,296	0,782	0,144	0,194	0,376	1,028	-0,897	-0,331	0,822	0,599	-0,318	-0,634	-0,451	-1,140
	П3	-0,694	-0,375	-0,366	0,138	-0,202	-0,386	-0,821	-0,434	-0,126	0,314	-0,712	0,409	-0,822	-0,822	1,376
	П4	-0,120	-0,484	-0,438	0,443	0,454	0,607	0,934	-0,678	0,907	-0,240	-0,195	0,247	0,001	0,003	0,340
	П5	-0,741	-0,634	1,106	0,790	0,908	0,991	-1,276	0,678	1,015	-0,486	0,118	1,407	0,207	0,207	1,162
	П6	0,319	-0,722	0,268	0,283	-0,167	-0,100	0,678	-0,075	-1,086	-0,512	-0,001	-0,447	-0,073	-0,073	0,763
	П7	-0,129	-0,606	-0,819	0,407	0,322	0,358	-0,895	-0,866	-0,900	-0,587	-0,578	0,310	2,293	2,293	1,135
2016	П1	-0,465	1,526	0,030	0,114	0,295	0,269	1,780	-0,819	-1,648	1,117	1,214	-2,846	-0,656	-0,656	-2,093
	П2	-0,591	-0,298	1,688	-0,053	-0,019	0,198	1,069	-0,862	0,357	1,109	0,836	-0,318	-0,498	-0,264	-1,264
	П3	0,205	0,152	-0,008	0,131	-0,227	-0,952	-1,036	-0,745	0,588	0,969	-0,573	0,409	-0,842	-0,842	1,376
	П4	-0,296	-0,566	-0,217	1,507	1,100	1,027	0,632	-0,473	0,784	-0,563	-0,655	1,576	0,407	0,409	0,573
	П5	1,141	1,127	0,253	0,497	1,230	0,739	-1,218	1,671	0,675	1,101	0,241	2,273	0,055	0,055	0,782
	П6	-2,846	0,400	1,476	0,284	-0,165	-0,099	-0,720	2,184	-1,211	0,539	0,239	-0,447	0,366	0,366	-1,014
	П7	-0,002	-0,488	0,048	0,725	0,510	0,401	-0,877	1,921	-0,837	-0,347	0,527	0,533	0,103	0,103	-0,322
2017	П1	2,749	-0,283	-0,472	1,119	-2,372	-2,290	1,455	-0,614	-1,598	-0,123	0,928	0,315	-1,002	-1,002	-1,615
	П2	-0,591	2,841	1,650	0,251	0,335	0,457	1,219	-0,866	1,119	1,231	0,426	-0,316	-0,777	-0,698	-1,861
	П3	-0,025	2,801	2,825	0,091	-0,301	-0,731	-1,273	-0,670	1,296	1,034	-0,395	0,437	-0,844	-0,844	1,376
	П4	-0,131	-0,574	-0,148	-1,781	-0,039	0,249	0,544	-0,356	0,625	-0,601	-2,189	-0,169	2,661	2,661	0,545
	П5	-0,395	-0,083	1,967	0,216	0,029	0,305	-0,793	0,436	-1,384	0,236	0,019	-0,502	0,084	0,084	1,202
	П6	0,312	0,740	1,599	0,392	1,039	1,293	-0,566	-0,332	-1,213	0,753	0,425	-0,383	-0,417	-0,417	-0,880
	П7	-0,112	-0,841	0,581	0,189	0,266	0,310	0,189	1,129	-0,877	-1,186	-2,287	0,258	1,089	1,089	1,486

Таблиця Т.3 – Координати вектора-еталона підприємств цукрової галузі України

Підприємство	Показник														
	K ₁	K ₂	K ₃	K ₄	K ₅	K ₆	K ₇	K ₈	K ₉	K ₁₀	K ₁₁	K ₁₂	K ₁₃	K ₁₄	K ₁₅
ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»	2,749	1,526	1,168	1,119	0,628	0,686	1,780	2,503	-1,648	1,117	1,214	0,319	-1,002	-1,002	-2,093
ПрАТ «Красилівський цукровий завод»	2,445	2,841	1,688	1,222	1,202	0,457	1,219	1,546	-1,331	1,231	1,266	2,846	-0,777	-0,896	-1,861
ПрАТ «Крижопільський цукровий завод»	1,271	2,801	2,825	1,498	1,961	1,651	1,552	2,411	-1,551	1,034	1,809	0,530	-0,844	-0,844	-0,997
ПрАТ «Гнідавський цукровий завод»	2,363	1,652	2,355	1,507	1,100	1,027	0,989	1,666	-1,238	1,301	1,211	1,576	-0,855	-0,853	-1,512
ПрАТ «Первухінський цукровий завод»	2,342	1,419	1,967	1,184	1,230	1,039	1,789	1,671	-1,651	1,235	1,198	2,273	-2,740	-2,740	-1,077
ПАТ «Саливонківський цукровий завод»	0,326	1,333	1,599	0,420	1,388	1,296	1,665	2,184	-1,213	1,057	0,461	2,566	-0,527	-0,527	-1,562
ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод»	1,761	2,443	2,290	0,725	1,391	1,212	1,754	1,921	-0,963	1,713	0,703	1,323	-0,771	-0,771	-1,726

Таблиця Т.4 – Динаміка рівня фінансової стійкості підприємств цукрової галузі України за період 2008-2017 рр.

Підприємство	Рівень фінансової стійкості	Рік													
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017				
ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»	високий														
	середній														
	низький	0,330		0,285									0,336	0,324	
	критичний		0,181		0,108	0,137	0,236	0,242	0,007						
ПрАТ «Красилівський цукровий завод»	високий														
	середній														
	низький			0,329	0,273					0,334	0,321	0,394			
	критичний	0,074	0,148			0,097	0,167	0,147							
ПрАТ «Крижопільський цукровий завод»	високий														
	середній														
	низький			0,391	0,498										0,281
	критичний	0,085	0,233			0,211	0,155	0,166	0,196	0,202					

Продовження таблиці Т.4

Підприємство	Рівень фінансової стійкості	Рік									
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ПрАТ «Гнідавський цукровий завод»	високий										
	середній	0,506	0,620	0,523							
	низький				0,421		0,349	0,295	0,366	0,362	
	критичний					0,055					0,091
ПрАТ «Первухінський цукровий завод»	високий										
	середній										
	низький		0,312	0,382	0,305					0,384	0,293
	критичний	0,182				0,138	0,041	0,096	0,245		
ПАТ «Саливонківський цукровий завод»	високий										
	середній										0,524
	низький		0,423	0,456	0,436	0,264	0,291	0,423	0,395	0,411	
	критичний	0,101									
ПрАТ «Геофіпольський цукровий завод»	високий										
	середній										
	низький	0,246	0,409	0,308	0,456	0,348				0,388	
	критичний						0,043	0,247	0,089		0,192

ДОДАТОК У

**КОРЕЛЯЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ «ЛИНОВИЦЬКИЙ ЦУКРОКОМБІНАТ
«КРАСНИЙ»**

Таблиця У.1 – Вхідні дані

Рік	Показник								
	Коефіцієнт фінансування (У)	Обсяг споживання цукру, тис. тон (Х1)	Мінімальні ціни на цукор квоти «А», за 1 тону, грн. (Х2)	Посівна площа цукрових буряків, тис. га (Х3)	Урожайність цукрових, ц з 1 га площі збирання (Х4)	Імпорт цукру, тис. грн. США (Х5)	Індекс споживчих цін на цукор, % (Х6)	Середньо місячна з/п, грн. (Х7)	Середня ставка за кредитами для підприємств, % (Х8)
2008	0,33	1891,20	2083,33	380,00	356,00	23361,13	108,40	1806,00	16,00
2009	0,18	1745,00	2083,33	322,00	315,00	61548,93	183,90	1906,00	18,30
2010	0,29	1704,00	3125,00	501,00	279,00	183158,17	120,30	2239,00	12,80
2011	0,11	1758,30	4250,00	532,00	363,00	161483,11	79,50	2633,00	14,40
2012	0,14	1713,40	4250,00	458,00	411,00	1632,38	83,20	3026,00	17,50
2013	0,24	1686,00	4083,33	280,00	399,00	1925,12	118,80	3265,00	14,40
2014	0,24	1559,10	4722,68	331,00	477,00	1232,84	122,80	3480,00	16,40
2015	0,01	1527,60	6454,73	237,00	436,00	1166,00	169,80	4195,00	20,80
2016	0,34	1420,40	9078,87	292,00	482,00	9501,21	98,80	5183,00	17,50
2017	0,32	1290,40	9172,57	316,10	475,00	3,76	92,60	7104,00	14,50

Джерело: складено автором за даними [58] – [72]

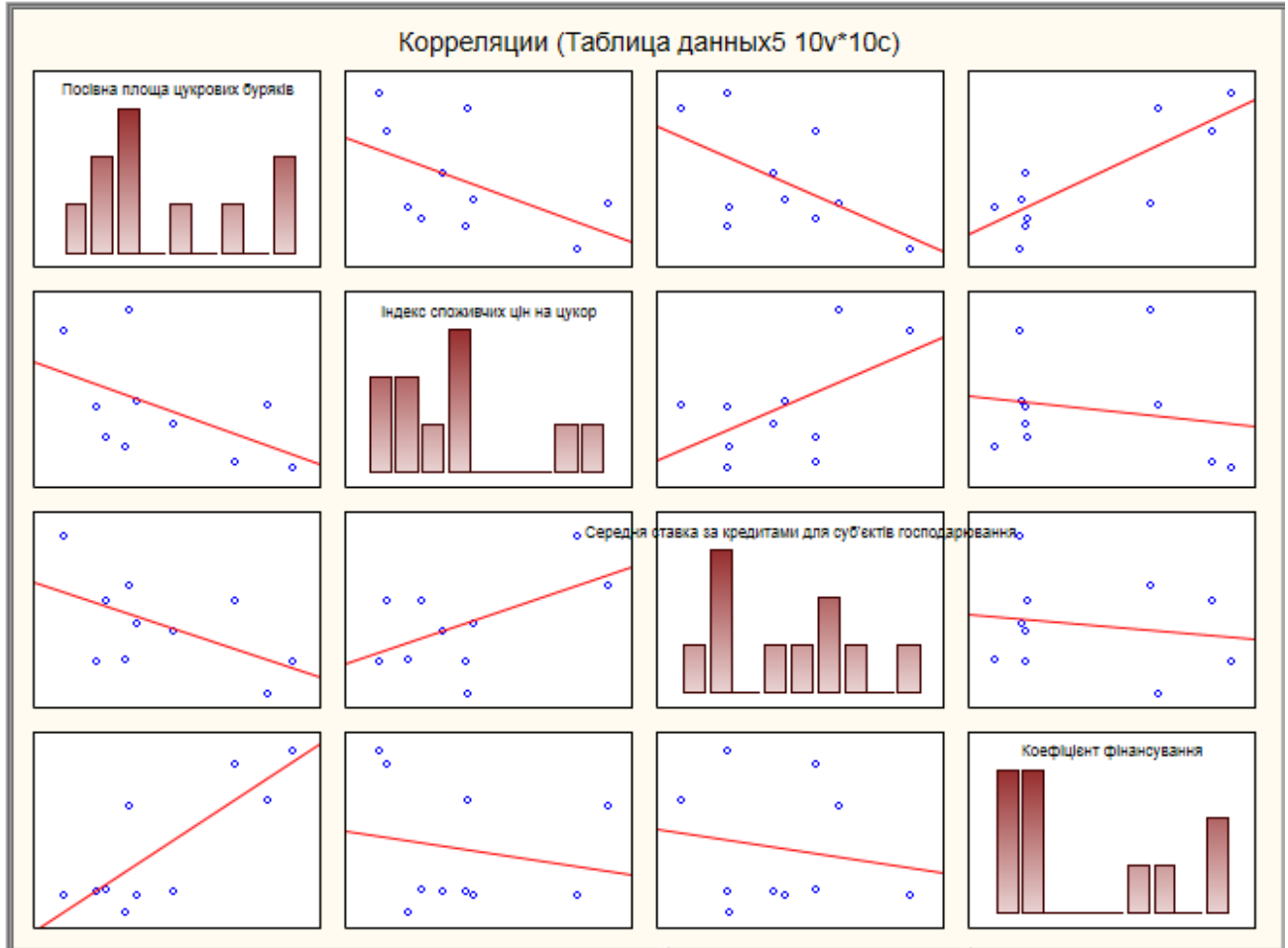

Рисунок У.1 – Графічне представлення підсумкової кореляційної матриці